

U n i v e r z i t a K a r l o v a v P r a z e
F i l o z o f i c k á f a k u l t a
S t ř e d i s k o i b e r o - a m e r i c k ý c h s t u d i í

KUBÁNŠTÍ UPRCHLÍCI V ČASOPISE
TIME
V LETECH 1959 – 1989

DIPLOMOVÁ PRÁCE

AUTOR:

Bc. Karolína Omrtová

VEDOUCÍ PRÁCE:

Prof. Dr. Josef Opatrný

NÁZEV PRÁCE V ANGLIČTINĚ:

Cuban emigrants in Time, 1959 – 1989

STUDIJNÍ OBOR:

Iberoamerikanistika navazující

P r a h a

2 0 0 9

Prohlašuji, že jsem tuto diplomovou práci vypracovala samostatně a výhradně s použitím citovaných pramenů, literatury a dalších odborných zdrojů.

V Rychnově nad Kněžnou dne

Karolína Omrtová

Souhlasím s poskytnutím práce všem případným zájemcům ke studijním účelům

Děkuji vedoucímu diplomové práce Prof. Dr. Josefu Opatrnému za odborné vedení a poskytnutí významných informací.

ANOTACE

OMRTOVÁ, KAROLÍNA. *Kubánští uprchlíci v časopise Time v letech 1959 – 1989*. Praha: Filozofická fakulta Univerzity Karlovy v Praze, 2009. 126 s. Diplomová práce.

Práce analyzuje na základě článků v časopise Time a odborných textů věnovaných problematice kubánských uprchlíků, jak se měnila prezentace této menšiny v období od pádu režimu Fulgencia Batisty až do roku 1989.

Klíčová slova: Kuba, Time, uprchlíci, exil, Marielitos, Freedom Flights, Freedom Flotilla,

ANOTATION

OMRTOVÁ, KAROLÍNA. *Cuban emigrants in TIME, 1959 – 1989*. Faculty of Arts, Charles University in Prague, 2009. 126 p. Diploma Degree Thesis

The thesis analyzes how the image of Cuban emigrants changed in the period from the downfall of the Fulgencio Batista regime until the year 1989 based on articles in the TIME magazine and specialized texts dedicated to the issue of this minority.

Keywords: Cuba, Time, refugees, exile, Marielitos, Freedom Flights, Freedom Flotilla,

Obsah

ANOTACE	5
ANOTATION	6
Obsah.....	7
1. Úvod	10
1. 1. Cíle diplomové práce	10
1. 2. Prameny.....	10
1. 3. Sekundární literatura.....	13
1. 4. Charakteristika pojmů	15
2. Odras problematiky v cílové literatuře.....	17
2. 1. Úvod k emigraci.....	17
2. 2. Děťští uprchlíci.....	20
2. 3. První vlna uprchlíků	25
2. 4. Freedom Flights	30
2. 5. Antonio Maceo Brigade	32
2. 6. Marielitos.....	39
3. Kubánská komunita ve Spojených státech	49
3. 1. Politické aktivity.....	49
3. 2. Politický kontext Freedom Flotily	54
3. 3. Fenomén „Malé Havany“	64
4. Odras problematiky v pramenech.....	69
4. 1. Rok 1960	69
4. 2. Rok 1961	71
4. 3. Rok 1962	80
4. 4. Rok 1963	81
4. 5. Rok 1964	83
4. 6. Rok 1965	85
4. 7. Rok 1966.....	86
4. 8. Rok 1968.....	88
4. 9. Rok 1969	88
4. 10. Rok 1971.....	89
4. 11. Rok 1978	89

4. 12. Rok 1980	90
4. 13. Rok 1981	92
4. 14. Rok 1983	96
4. 15. Rok 1984	97
4. 16. Rok 1985	97
4. 17. Rok 1987	97
5. Závěr	99
RESUMÉ	109
ABSTRACT	110
6. Použité prameny a literatura	111
6. 1. Prameny	111
Rok 1959	111
Rok 1960	113
Rok 1961	115
Rok 1962	116
Rok 1963	117
Rok 1964	117
Rok 1965	118
Rok 1966	119
Rok 1967	119
Rok 1968	119
Rok 1969	119
Rok 1970	119
Rok 1971	120
Rok 1974	120
Rok 1975	120
Rok 1976	120
Rok 1977	120
Rok 1978	120
Rok 1979	120
Rok 1980	120
Rok 1981	121

Rok 1982.....	121
Rok 1983.....	121
Rok 1984.....	121
Rok 1985.....	121
Rok 1987.....	121
6. 2. Literatura	122
ČLÁNKY:	122
KNIHY:	122
Přílohy.....	125

1. Úvod

1. 1. Cíle diplomové práce

Historie vztahů Spojených států s Kubou má velmi dlouhou tradici a byla již mnohokrát zpracovávána. Mě z tohoto velkého celku zajímá především historie a vývoj kubánské komunity jako menšiny žijící ve společnosti cizího státu, především pak to, jakým způsobem se tato menšina zařadila do společnosti, a to na základě informací uvedených o této společenské skupině v článcích časopisu Time.

Za hlavní cíl si tato práce klade především komparaci informací o kubánských uprchlících tak, jak byly prezentovány odborníky v různých historických a sociologických studiích s tím, jaký obraz o nich vytvářela média. V tomto případě je pramenným základem a hlavním médiem časopis Time.

Při postupném zpracovávání pramenů a literatury vyvstávala celá řada otázek. První otázkou je, zda se prezentace v odborných studiích lišila od prezentace uprchlíků v tisku. Dále mne zajímalo i to, zda se dokázali uprchlíci etablovat v americké společnosti a jaký byl jejich vliv na politické dění.

1. 2. Prameny

Jako pramennou základnu pro svou práci jsem zvolila týdeník TIME. Učinila jsem tak z několika důvodů. Prvním, a zřejmě nejdůležitějším důvodem, je skutečnost, že TIME Atlantic edition je uložen v centrálním depozitáři Národní knihovny, a proto je pro badatele poměrně dobře dostupný. Dalším důvodem je fakt, že jde o periodikum vydávané v týdenních intervalech, což redaktory obvykle vedlo k hlubšímu poznání problému, který chtěli veřejnosti osvětlit.

Proto považuji články v něm uveřejněné za mnohem propracovanější a sdělující detailnější informace, než jak by tomu bylo u článků denního tisku.

Časopis TIME je vydáván soustavně od roku 1923, kdy dne třetího března vyšlo jeho první číslo. Za zakladatele a hlavní redaktory prvních čísel tohoto periodika jsou považováni dva novináři, pracující původně v deníku Yalské univerzity Yale Daily News, Briton Hadden a Henry Luce. Původně měli v úmyslu týdeník pojmenovat Facts, nicméně Henry Luce následně změnil názor a vymyslel pojmenování TIME. I když tento název jistě čtenáři na první pohled iniciuje, v českém překladu, slovo čas a asociace s ním spojené, má mnohem hlubší význam, jedná se o zkratku, která znamená „*The International Magazine of Events*“¹. Jde tedy o magazín, jenž má sdělovat aktuální mezinárodní události. Velkým zlomem se pro časopis stala smrt Britona Haddena v roce 1929, která nepřímo napomohla tomu, že jeho kolega, Henry Luce, nastoupil dráhu jedné z nejvýznamnějších osobností sdělovacích prostředků minulého století. Smrtí Haddena přišla světová žurnalistika o jednoho z důležitých inovátorů, proslulého například i založením nového stylu psaní – takzvaného Timestylu.

Jak je třeba chápat výraz Atlantic edition? Tento magazín původně vycházel jako sdělovací prostředek pro širokou veřejnost žijící ve Spojených státech Amerických. Dle Luce měl být časopisem, který nejen že bude čtenáře informovat o událostech, jež se odehrávaly na domácí a zahraniční scéně, ale zároveň bude i prostředkem pro pobavení a získání všeobecného přehledu o světě, jenž nás obklopuje. Proto je jeho struktura rozčleněna do několika základních informačních bloků, jakými jsou například: U. S. Affairs, World, The Hemisphere, Science and technology, People, Theatre, Books a celá řada dalších. Atlantic edition je pak verzí tohoto časopisu, určenou pro oblast

¹ http://en.wikipedia.org/wiki/Time_%28magazine%29

Evropy, Blízkého východu a Severní Afriky. Redakce této verze se nachází v Londýně. Z toho vyplývá, že Atlantic edition nebyla míněna pro širokou veřejnost, nýbrž že byla určena pro občany USA žijící, ať už dlouhodobě nebo krátkodobě, v zahraničí. Mezi takové občany jistě patřili obchodníci, diplomaté nebo představitelé zahraničních jednotek americké armády. Šlo tedy o osobnosti bezpochyby představující vyšší střední třídu, o nichž bylo zpravidla možno mít za to, že prošly vysokým školstvím. Vedle nich pak mohl být určen i částí veřejnosti států Evropy, Blízkého východu a Severní Afriky schopné číst anglicky psaný text. Domnívám se, že zmíněný jazykový faktor byl natolik limitující, že čtenáři v těchto státech opět museli být lidé, kteří dosáhli určitého stupně vzdělání.

Z výše uvedeného je patrné, že úroveň těchto novin musela být mnohem vyšší, než pokud by šlo o sdělovací prostředek určený nejširším masám společnosti.

V depozitáři Národní knihovny jsou uloženy výtisky časopisu Time z rozmezí let 1929 až 1985. Jelikož vymezení tématu sahá až po rok 1989 bylo třeba získat zbylé výtisky prostřednictvím internetového archivu přímo časopisu Time. To bylo důležité i díky tomu, že výtisky uložené v Národní knihovně jsou často ve špatném stavu a části článku jsou vytrhané nebo nějak jinak poničené. Na druhou stranu i ve webovém archivu některé články chybí. Proto po prozkoumání výtisků uložených v Národní knihovně jsem jednotlivé články porovnávala s jejich internetovou verzí. Bylo to i porovnání mezi verzí vycházející ve Velké Británii a v USA. Porovnáním jsem zjistila, že jednotlivé články z Atlantické edice odpovídají verzi vydávané v USA.

Během roku 1959 vyšla necelá padesátka článků týkajících se přímo Kuby a jejího vývoje, ale žádný z nich neobsahoval informace o kubánských uprchlících. Jednalo se spíše o shrnutí faktů týkajících se

přímo činů a jednání samotného Fidela Castra a jeho jednotlivých politických kroků.

V průběhu šedesátých let jsou články o Kubě velmi časté a je vidět, že pro amerického čtenáře to bylo dozajista ožehavé téma. Jednotlivé osudy uprchlíků jsou rozebírány do podrobností, což je dáno i atraktivitou osobního příběhu pro jednotlivého čtenáře. Stejně tak se ale objevují i články o významných událostech v diplomatických vztazích mezi USA a Kubou, ať už šlo o ukončení fungování amerického velvyslanectví na Kubě, či vyloďení v Zátocě Sviní, které bylo patrně nejožehavějším tématem této dekády.

Naproti tomu v letech sedmdesátých dochází k postupnému snižování počtu zpráv věnovaných karibskému ostrovu. Tento trend se pak dále rozvíjí v letech osmdesátých, kdy by se dalo množství článků více méně spočítat na prstech jedné ruky.

1. 3. Sekundární literatura

Literatura týkající se problematiky kubánských dějin je velmi bohatá. Jedná se především o samotný vývoj kubánské historie, ať už z pohledu politických dějin nebo dějin hospodářských. Zpracována je i problematika vztahů Spojených států a Kuby. Ovšem ta část kubánských dějin týkající se výlučně jejich občanů opouštějících ostrov z důvodu politických či ekonomických v období po pádu Batistova režimu a nastolení nového socialistického režimu Fidela Castra, je velmi čerstvou záležitostí. Nedá se říci, že by literatury bylo příliš málo, ale určitě tvoří daleko menší výřez z celkového objemu knih napsaných všeobecně k dějinám Kuby jako takové.

Základním sekundárním pramenem se v této práci stala příručka vytvořená pod záštitou dvou institucí a to Instituto de Cooperación Iberoamericana a Arte Público Press. Jedná se o dílo Handbook of

Hispanic Cultures in the United States. Toto dílo, rozdělené do čtyř poměrně obsáhlých svazků, slučuje základní informace o hispánských menšinách žijících na území Spojených států z pohledu jejich historického vývoje na tomto území i z pohledu kultury, sociologie a antropologie. Je tedy možné zde získat základní přehled o dané problematice dále rozšířený o informace získané z dalších publikací. Toto dílo je uloženo ve fondu univerzitní knihovny Universidad de la Laguna na Tenerife.

Neopomenutelné jsou publikace dostupné v českých knihovnách. Jedná se o materiály k všeobecnému přehledu ke kubánským dějinám, jako jsou *Dějiny Latinské Ameriky* od kolektivu autorů pod vedením prof. Polišenského nebo *Cuba: New History* zpracovaná Richardem Gottem či krátká studie profesora Opatrného *Kuba* či *Castro a Kuba* v překladu Gabriely Chalupské od Angela Trenta.

Další podstatnou skupinou materiálů byly pro tuto práci knihy týkající se především samotných kubánských uprchlíků. Tyto studie je možné dohledat prostřednictvím serveru <http://www.books.google.com>, kde jsou ovšem v pouhém náhledu. Z tohoto důvodu není možné z nich čerpat celistvě veškeré informace. Každopádně i přesto je možné zde získat dostatek údajů souvisejících s tématem této práce. Jedná se o studie *From welcomed exiles to illegal immigrants* nebo *Political Disaffection in Cuba's Revolution and Exodus*. Dále studie týkající se přímo kubánských dětí *Operation Pedro Pan: The Untold Exodus of 14,000 Cuban Children* nebo dílo přímo o centru kubánského exilu *Cuban Miami*.

Poslední skupinu tvoří odborné články ze serveru <http://www.jstor.com>. Jsou to studie *Cuba's Exiles: Portrait of a Refugee Migration*, dále pak od autora specializujícího se na problematiku Marielské flotily Gastona A. Fernandez *The Freedom Flotilla: A Legitimacy Crisis of Cuban Socialism?*. Od stejného autora

je i kniha *The Mariel Exodus: Twenty years later*. Konečně pak studie od přímého aktéra programů pro kubánské děti Monsignora Bryana O. Walshe s názvem *Cuban Refugee Children*, ve kterém jsou přepsány autentické zvukové záznamy událostí v období vzniku programů pro malé kubánské uprchlíky.

1. 4. Charakteristika pojmů

Pro pochopení daného tématu je nutné obsáhnout základní pojmy nejčastěji v textu novinových zpráv a odborné literatury používaných. Prvním pojmem je pojem REFUGEE. Z pohledu dnes vydávaných slovníků jde o uprchlíka či běžence. Tedy osobu, jež opustila území svého státu, a to ať už z důvodu špatné politické či ekonomické situace nebo z důvodu válečného konfliktu v zemi. Podle autorů zkoumajících téma uprchlíků v období, kdy přímo k jednotlivým vlnám uprchlictví z Kuby docházelo, je proti pojmu uprchlík stavěn pojem VOLUNTARY MIGRANT. Rozdílem mezi těmito pojmy jsou důvody, které vedou k opuštění země. Samotní autoři studií na toto téma se plně v charakteristice jednotlivých pojmů neshodují. Pro tuto práci bych si ráda vypůjčila charakteristiku uvedenou v článku Silvia Padreza-Bailey *Cuba's Exiles: Portrait of a Refugee Migration*, kde je již použita citace E. F. Kunze. Ten ve své charakteristice z roku 1973 uvádí:

„Je to odhodlání vykořenit sebe sama a nepřítomnost původní kladné motivace usadit se jinde, co charakterizuje veškerá uprchlická rozhodnutí a odlišuje uprchlíka od volních migrantů.”²

² „It is the reluctance to uproot oneself, and the absence of positive original motivations to settle elsewhere, which characterizes all refugee decisions and distinguishes the refugee from the voluntary migrants.”

Cuba's Exiles: Portrait of a Refugee Migration [online]. The centre for Migration Studies of New York (USA) : International Migration Review, Spring, 1985 - [cit. 9/7/2008]. Dostupné: <http://www.jstor.org/stable/2545654>. str. 8

Pro neshody v přesné charakteristice pojmů zavádí Kunz ještě další pojem a tím je VINTIGES. V něm upřesňuje tuto skupinu jako osoby odrážející „*nepravděpodobné důvody odchodu*“.³

Naproti tomu přímo v samotném textu článků je nejčastěji používán pojem refugee a hned za ním následuje EXILE. I pro tento výraz má Kunz vlastní charakteristiku.

*„Politický exil je posledním krokem procesu hlubokého politického odporu, který ... je často doprovázen obavou uprchlíka o jeho bezpečí s přihlédnutím k jeho výkladu událostí a pocitu ohrožení vlastní osoby.“*⁴

Zatímco v odborných pracích se nejčastěji objevují pojmy VINTIGES a REFUGEES, tak v člancích je nejběžnější použití pojmu REFUGEE, a to ve smyslu osoby, jež přichází z Kuby do Spojených států, dalším pojmem je pak EXILE ve významu jedince, a stejně tak i již usídlené kubánské komunity.

³ „*unlike reasons for departure*“ *Cuba's Exiles: Portrait of a Refugee Migration* [online]. The centre for Migration Studies of New York (USA) : International Migration Review, Spring, 1985 - [cit. 9/7/2008]. Dostupné: <http://www.jstor.org/stable/2545654>. str. 8

⁴ „*Political exile is the last step of a process of profound political disaffection that,....., is often accompanied by the refugee's fear for their safety given their interpretation of events and self-perceived danger.*“

HOROWITZ, I. L., SUCHLICKI, J. *Cuban communism*. [online]. Transaction : USA, 1988. ISBN – O-7658-0456-5 - [cit. 14/7/2009]. Dostupné na: http://books.google.cz/books?id=aHs4UOBb7gAC&printsec=frontcover&source=gbs_navlinks_s#v=onepage&q=&f=false. str. 497

2. Odraz problematiky v cílové literatuře

2. 1. Úvod k emigraci

K jednomu z historicky určujících kontaktů Kuby a Spojených států dochází v období sedmileté války, během níž Britové obsadili po dobu deseti měsíců Havanu. V této době dochází na Kubě ke stykům s britskými obchodníky a vojáky, přicházejícími na ostrov právě z amerických kolonií, a také k uvědomění si možnosti ekonomické spolupráce mimo španělskou koloniální državu. K upevnění vztahů se Spojenými státy dochází od počátku devatenáctého století, kdy z Kuby na kontinent odešlo až 1000 obyvatel. Ti se posléze usazovali ve městech jako je New Orleans, Philadelphia a New York. Odcházeli především se záměrem získat kontakty pro rozšíření obchodu nebo zkusit štěstí s vlastním podnikáním přímo ve Spojených státech. Ve třicátých letech století devatenáctého se centra, ve kterých žila velká část původem kubánské populace, rozšiřují o místa na Floridě, jako je Key West, Tampa a Ybor City.

V průběhu předminulého století se důvodem pro odchod z ostrova stávala i možnost studia na amerických univerzitách, kde mohli potomci majetnější vrstvy kubánského obyvatelstva získat kvalitnější vzdělání. V neposlední řadě pak na konci let čtyřicátých z Kuby odchází politická emigrace. Ta zprvu usilovala o to, aby Kuba spadala politicky pod Spojené státy americké, na konci následující dekády se však opět vrací na rodný ostrov.

Druhá polovina století devatenáctého přináší změny, jak na poli politickém, tak i ekonomickém. Co se hospodářství týče, můžeme sledovat daleko užší kontakty díky jednomu z hlavních kubánských ekonomických odvětví, kterým není nic jiného než tabákový průmysl. V průběhu šedesátých let dochází k obrovskému nárůstu výroby cigaret díky ochraně cen dováženého tabáku. Z tohoto důvodu odchází celá řada

kubánských obyvatel do výrobních center ve Spojených státech (Florida, Louisiana, New York), kde jsou přijímáni jako kvalifikovaná, přesto však nízkonákladová pracovní síla. V následujících sedmdesátých i osmdesátých letech se tento trend dále upevňuje.

Podstatným důvodem k emigraci bylo také oslabení vývozu a prodeje cukru. K tomu dochází v osmdesátých letech, jako následek výroby řepného cukru v Evropě. Kuba se tím dostala do ekonomických potíží a tak celá řada osob, které dříve pracovaly na třtinových plantážích, odchází do Spojených států vyrábět právě cigarety. Tento proces emigrace za prací v tabákovém průmyslu končí až v období první poloviny dvacátého století se zaváděním strojů do výroby a omezováním ručního rolování cigaret.

Ve Spojených státech amerických se již v 19. století stává kubánská komunita velmi významnou, to je patrné například z množství periodik vydávaných touto skupinou obyvatelstva. Na Floridě jsou vydávány noviny *El Yara* a *La Contienda*, v komunitě dělníků tabákového průmyslu vychází *El Despertar* nebo *El Internacional*. Zmíněná periodika byla vydávána ve španělštině a tak ovlivňovala nejen komunitu kubánských emigrantů, ale také celou řadu emigrantů z Mexika a Puerto Rica, kteří také pracovali v továrnách na výrobu cigaret. Dalším typem novin byly deníky odkazující na revoluční myšlenky José Martího, tak můžeme zmínit listy *Patri* a *La Revolución*⁵.

Dalším ze skupiny ukazatelů, z nichž můžeme na význam této skupiny usuzovat, je její odhadovaný počet osob. V sedmdesátých letech 19. století existoval předpoklad, že ve Spojených státech žije zhruba dvanáct tisíc obyvatel kubánského původu z čehož největší část měla být usazena v New Yorku v počtu přibližně 4000, ve výčtu následovala velká skupina v New Orleans, kde se nacházelo o tisíc

⁵ *Handbook of Hispanic Cultures in the United States*. Literature and Art. Huston: Arte Público Press, University of Houston, 1994. ISBN 1-55885-074-0. str. 369 - 370

obyvatel méně, a o další tisíc méně pak v třetím velkém centru, kterým byl Key West. Zbytek kubánské populace měl být rozmístěn ve městech, jako je Jacksonville, Savannah, Washington, Boston či Galveston⁶. V roce 1895 se největším centrem kubánské emigrace stává Key West. Předpokládá se, že zde pracovalo na 3000 kubánských dělníků v až stovce podniků na výrobu cigaret, přičemž tyto výroby dokázaly ročně vyprodukovat až 100 milionů kusů cigaret⁷. Posléze dochází k obrovskému růstu díky tabákovému průmyslu také v Ybor City, které se společně s nově vytvořeným West Tampa stává dalším z center, kam odchází kubánští dělníci za prací. Tato města se v třicátých letech dvacátého století mohla honosit až sto šedesáti podniky, které dokázaly ročně vyprodukovat 504 milionů cigaret⁸.

Neméně důležitou součástí života Kubánců ve Spojených státech bylo vytváření identity jejich vlastní komunity, to můžeme pozorovat například při vytvoření jedné z prvních kubánských organizací v USA - Instituto San Carlos založený v Key West⁹. Zmíněný institut vznikl v roce 1871 jako organizace pro pomoc všem emigrantům v tomto městě a to na poli sociálním, vzdělávacím a společenském. Zároveň se ale stává i centrem kubánského odporu proti španělské nadvládě nad karibským ostrovem. V uvedené organizaci se velmi aktivně zapojovaly i ženy, tak posléze vznikla sesterská organizace San Carlos School¹⁰ sloužící účelu zprostředkování a zachování kubánské kultury a vlastní

⁶ *Handbook of Hispanic Cultures in the United States*. History. Huston: Arte Público Press, University of Houston, 1994. ISBN 1-55885-074-0. str. 306

⁷ *Handbook of Hispanic Cultures in the United States*. History. Huston: Arte Público Press, University of Houston, 1994. ISBN 1-55885-074-0. str. 306

⁸ *Handbook of Hispanic Cultures in the United States*. History. Huston: Arte Público Press, University of Houston, 1994. ISBN 1-55885-074-0. str. 306

⁹ *Handbook of Hispanic Cultures in the United States*. History. Huston: Arte Público Press, University of Houston, 1994. ISBN 1-55885-074-0. str. 309

¹⁰ *Handbook of Hispanic Cultures in the United States*. History. Huston: Arte Público Press, University of Houston, 1994. ISBN 1-55885-074-0. str. 315

identity emigrantů. Spolu s ní na tomto poli působila i další organizace vytvořená kubánskými ženami v Key West - Casa Cubana. V New Yorku v roce 1876 vzniklo Partido Independiente Radical a o dalších šest let později vytvořil José Martí Partido Revolucionario Cubano, jež hlásalo myšlenku Kuby jako státu, kde by existoval jednak sociální, tak i rasový mír.

Ve třicátých letech dvacátého století se stává hlavním centrem kubánské emigrace Miami. Sem odchází ve velké vlně opozice Gerarda Machada. Naproti tomu již usazení dělníci tabákového průmyslu se kvůli velkému úpadku tohoto odvětví souvisejícímu se zaváděním mechanizace do výroby stěhují do New Yorku a center na severu Spojených států. Na základě uvedených skutečností dochází k tomu, že ve čtyřicátých letech se z celkového počtu až 22 tisíc Kubánců nacházela celá polovina právě v New Yorku¹¹.

2. 2. Dětsí uprchlíci

Situace po svržení režimu Fulgencia Batisty značně rozvířila hladinu veškerého dění na Kubě, jedním z jejích projevů byly i vlny uprchlíků, které opouštěly Kubu. Nejcelistvější a nejbolestivější byla vlna dětských uprchlíků.

Po Castrově mocenském převratu neodcházeli pouze dospělí obyvatelé, nýbrž také děti. Dětská emigrace je jedním z důležitých faktorů kubánského vystěhovalectví vůbec. Díky španělské občanské válce, která Kubu a její obyvatele částečně poznamenala kvůli těsným kontaktům mezi oběma zeměmi, existovala na Kubě představa, že děti budou postupně odebrány rodičům a odvezeny do Sovětského svazu na

¹¹ *Handbook of Hispanic Cultures in the United States*. History. Huston: Arte Público Press, University of Houston, 1994. ISBN 1-55885-074-0. str. 306

převýchovu nebo že z nich budou vychováváni špioni a v konečném důsledku budou použity proti vlastním rodičům.

Ve velkém bylo používáno propagandy ve školách. V lednu, rok po změně režimu, nabádal ministr školství učitele, aby vštěpovali dětem myšlenky revoluce. Tak byla do výuky začleněna oficiální ideologie, mnohé z dětí ještě po letech života ve Spojených státech dokázaly nazpaměť odříkat tato hesla:

„Fidel, Fidel que tiene Fidel, que los americanos no pueden con el.“ nebo *„Arriba, abajo, los yanquis son guanajos.“*¹²

Ovlivnění byli i studenti vysokých škol, ti se museli postupně učit ovládat zbraně, aby byli připraveni k obraně vlasti. Postupně tuto pochybnou výsadu získávaly mladší a mladší děti.

Do Spojených států jednak odcházely děti se svými rodiči, ale celá řada rodičů také posílala své děti samotné. Podle výzkumů se velká skupina matek přikláněla k názoru, že by raději své vlastní děti zabila, než by je svěřila do rukou socialistického režimu. Proto se záhy po Castrově revoluci objevuje ve Spojených státech potřeba určitého zaopatření dětí posílaných sem svými vlastními rodiči. Ze začátku na tyto děti čekali na letištích jejich příbuzní, kteří již do Spojených států odcestovali, později však docházelo čím dál častěji k tomu, že se tyto děti ocitaly na letišti zcela samy a nikdo je zde neočekával. Mezi první z těchto malých emigrantů patřili Sixto Aquino a jeho sestra Vivian¹³.

¹² CONDE, Y. M. *Operation Pedro Pan: The untold exodus of 14, 000 Cuban Children* [online]. New York : Hardback Published, 1999 [cit. 5. října 2008]. Dostupné na WWW: http://books.google.cz/books?id=FsXg7uNuI5YC&pg=PA195&lpg=PA195&dq=antonio+maceo+brigade&source=bl&ots=lZrQMF_mjI&sig=SJrSUGrmwT8ZpevJUCuOQcCNdpw&hl=cs&ei=cgF3SpHmJNKssgbWwa n9BA&sa=X&oi=book_result&ct=result&resnum=8#v=onepage&q=antonio%20maceo%20brigade&f=false. str. 17

¹³ WALSH, B *Cuban Refugee Children* [online]. University of Miami (USA) : School of International Studies, Jul. – Oct., 1971 - [cit. 9/7/2008]. Dostupné: <http://www.jstor.org/stable/174929>

Tito dva otevřeli celý problém se zaopatřením, jak jich samotných, tak jejich následovníků.

Iniciativy se chopily křesťanské organizace v čele s Miami's Catholic Welfare Bureau a Centro Híspano Católico¹⁴. Sixto Aquino a jeho sestra přilétli na letiště v Miami 26. prosince 1960, následně po jejich příletu byly vytvořeny dva programy na ochranu kubánských dětí, které se měly dostat do Spojených států v následujících letech. Prvním programem byl Operation Pedro Pan, vytvořený pro kubánské rodiče, aby mohli své děti poslat do Spojených států. Druhým programem byl The Cuban Children's Program, ten měl zajišťovat péči všem kubánským dětem, jež se ocitly ve Spojených státech bez ochrany svých rodičů nebo jiných příbuzných¹⁵.

Oba tyto programy vznikly ve stejnou dobu a to těsně po Castrově mocenském převratu na ostrově. Ovšem Operation Pedro Pan trval jen několik měsíců a to přesně v rozmezí od ledna 1961 až do října 1962, v této době se díky němu dostalo do Spojených států amerických na 14 tisíc dětí. Zhruba polovina těchto dětí¹⁶ získala díky druhému programu zaopatření a pomoc.

Operation Pedro Pan vznikla díky Jamesi Bakerovi, který byl ředitelem Ruston Academy v Havaně a v prosinci 1960 přilétl do Spojených států, aby zde našel vhodné místo pro vytvoření školy pro mladé kubánské uprchlíky. Následně se setkal s monsignorem Bryanem O. Walshem, který byl představitelem Miami's Catholic Welfare

¹⁴ Centro Híspano Catolico bylo založeno v roce 1959 biskupem Carrollem v Miami, aby pomáhalo španělsky mluvícím emigrantům přicházejícím do toho města se zapojením se do života ve Spojených státech. K tomuto účelu mělo bilingvní pracovníky.

¹⁵ WALSH, B *Cuban Refugee Children* [online]. University of Miami (USA) : School of International Studies, Jul. – Oct., 1971 - [cit. 9/7/2008]. Dostupné: <http://www.jstor.org/stable/174929>. str. 379

¹⁶ 6 486 dětí, dle: WALSH, B *Cuban Refugee Children* [online]. University of Miami (USA) : School of International Studies, Jul. – Oct., 1971 - [cit. 9/7/2008]. Dostupné: <http://www.jstor.org/stable/174929>. str. 379

Bureau. Monsignor Walsh se domníval, že pouhé vytvoření školy pro dětské uprchlíky by nebylo účelné a že naopak má být vytvořen systém, ve kterém bude dětem poskytnut azyl v takových pěstounských rodinách, aby byla zachována jejich víra, a bude o ně postaráno i po stránce zdravotní a vzdělávací. James Baker nakonec s uvedeným návrhem souhlasil a zavázal se k další spolupráci na tomto programu.

Proto, aby mohly děti opustit Kubu, bylo zapotřebí získat studentské vízum pro každé jednotlivé dítě od Americké ambasády v Havaně. Studentské vízum pak bylo přidělováno na základě potvrzení, že dítě nastoupí do školy ve Spojených státech a že je schopné docházky. Pro tyto účely bylo nutné vyplnit speciální formulář. Jednotlivé formuláře byly získávány přes Normu Lemberg od Agnes Ewald z Coral Gables High School¹⁷. Jako prostředník na straně Kuby James Baker posílal přesné seznamy dětí, které získaly studentské vízum, ale ve Spojených státech nemají žádné zázemí, do American Chamber of Commerce, která se taktéž zavázala ke spolupráci na zmíněném programu.

V samotném Miami pak bylo nutné zajistit místo, kde by mohly děti přicházející z Kuby být ubytovány. Především se jednalo o mladé chlapce, které bylo těžké umístit do pěstounských rodin a jejich příbuzní o ně také neměli zájem. K tomuto účelu poskytli někteří z již usídlených kubánských obchodníků nebo jejich potomků své domy. Jedním z nich byl i Maurice Ferré, ten byl vůbec prvním, kdo dar v podobě domu pro tento program poskytl. Jeho dům se následně stal hlavním centrem pro chlapce přicházející z Kuby, proto byl pojmenován Cuban Boys Home.

Dalším problémem se ukázala být finanční stránka celého projektu. Jelikož byl program vytvořen církevní organizací, a to jako program

¹⁷ WALSH, B *Cuban Refugee Children* [online]. University of Miami (USA) : School of International Studies, Jul. – Oct., 1971 - [cit. 9/7/2008]. Dostupné: <http://www.jstor.org/stable/174929>. str. 391

pěstounské péče, nevztahovala se na něj možnost státních příspěvků. Posléze se ovšem podařilo vytvořit smlouvu s Florida State Department of Public Welfare, ta zajišťovala příspěvek na každé dítě v pěstounské péči ve výši pět a půl dolaru na den a pro děti v péči institucí pak příspěvek na den o dolar vyšší¹⁸. Tím bylo definitivně potvrzeno fungování Cuban Children's Program.

Velkým problémem ve fungování Operation Pedro Pan nastal v lednu 1961, kdy byla uzavřena americká ambasáda v Havaně. To vyvolalo jednak obavy v řadách amerických občanů pobývajících na ostrově - proto se do Spojených států vrací James Baker, koordinátor programu v Havaně - ale i nemožnost nadále vydávat studentská víza pro dětské emigranty. Před svým odchodem z Kuby ovšem James Baker ještě zajistil, aby děti, jež chtěly zažádat o víza tak mohly učinit na britské ambasádě. S vízem uděleným britskou ambasádou mohly vycestovat do Kingstonu na Jamaice, zde jim mělo být přiděleno americké vízum, se kterým mohly následně vycestovat do Spojených států. Tento způsob byl mnohem nákladnější než přímý let z Havany do Miami a bylo i třeba zajistit místo v Kingstonu, kde by mohly děti čekat na své americké vízum. Na druhou stranu se ovšem předpokládalo, že pro kubánskou stranu bude odchod dětí na Jamaiku přijatelnější než přímý let do Spojených států a že bude tedy daleko snazší získat povolení k opuštění ostrova. Tímto se dostal Operation Pedro Pan do své druhé fáze. Nakonec byl ovšem ukončen kubánskou raketovou krizí v říjnu 1962. Ovšem Cuban Children's Program pokračoval v zajištění péče o děti, které se již ve Spojených státech nacházely i nadále. Celý program pěstounské péče byl již před říjnem 1962 rozšířen do 35 amerických států, v samotném Miami pak získalo domov až 1500 dětí¹⁹.

¹⁸ WALSH, B. *Cuban Refugee Children* [online]. University of Miami (USA) : School of International Studies, Jul. – Oct., 1971 - [cit. 9/7/2008]. Dostupné: <http://www.jstor.org/stable/174929>. str. 397

¹⁹ WALSH, B. *Cuban Refugee Children* [online]. University of Miami (USA) : School of International Studies, Jul. – Oct., 1971 - [cit. 9/7/2008]. Dostupné: <http://www.jstor.org/stable/174929>. str. 412

V okamžiku, kdy děti byly již opatrovány ve Spojených státech, nastala potřeba určité interakce mezi dětmi samotnými, aby nedocházelo k přetrhávání vztahů mezi sourozenci a přáteli. Jedni z pěstounů, proto vymysleli taneční zábavy jako místo pro setkávání dětí tak, aby se nepřetrhaly jejich styky s kubánskou komunitou. Zmíněná aktivita byla jednou z mnoha, které byly pro děti vytvářeny, a většina z nich pak na ni vzpomíná jen v dobrém.

To, že tyto děti měly mezi sebou úzké styky, dosvědčuje i fakt, že v současnosti existuje organizace Operation Pedro Pan Group. Od roku 1990 se tato skupina zavázala k pomoci dětem, které se ocitnou stejně jako oni bez pomoci. Za tímto účelem vybudovali dětskou vesničku v Camp Matecumbe.

2. 3. První vlna uprchlíků

První vlnu kubánské emigrace do Spojených států amerických můžeme historicky zařadit do doby po pádu Batistova režimu. V tomto období, těsně po převzetí moci nad ostrovem Fidelem Castrem, odchází ze země až na 215 tisíc jejich obyvatel²⁰. Jednalo se především o elitu kubánské společnosti zastoupenou v první řadě především představiteli politických přívrženců Batistova režimu.

V prvních letech své vlády nad karibským ostrovem Fidel Castro provedl dvě opatření, jež přispěla k emigraci další části kubánské elity. Prvním z nich byla agrární reforma, tu Castro vyhlásil v červnu roku 1959. Jednalo se již o druhou revolucionáři vyhlášenou agrární reformu na ostrově, první byla použita na území kontrolovaném guerillou v roce 1958. Tato druhá reforma určovala, že vlastnictví půdy může dosahovat

²⁰ *Handbook of Hispanic Cultures in the United States*. Sociology. Huston: Arte Público Press, University of Houston, 1994. ISBN 1-55885-074-0. str. 51

nejvýše výměry 400 hektarů²¹. Uvedené opatření vedlo k odchodu většiny pozemkové aristokracie. Vlastníky plantáží následovala průmyslová elita, pro tu se impulsem k opuštění ostrova stalo vyhlášení znárodnění průmyslu v říjnu roku 1960.

Většina nově příchozích emigrantů se nejprve obracela na pomoc svých příbuzných, kteří již byli ve Spojených státech usídleni. Pokud ovšem v nové zemi neměli nikoho, na koho by se mohli obrátit, vyhledávali pomoc v Centro Híspero Católico. Tato organizace byla jedinou, která byla schopna následně po revoluci na karibském ostrově pomoci prvním emigrantům²².

Centro Híspero Católico ovšem nebylo s to řešit situaci, vytvořivší se v Miami po příchodu velkého počtu uprchlíků. Bylo třeba jim pomoci s vyhledáváním práce a ubytování a obecně s etablováním se v americké společnosti. Situace vyústila v nutnost rychlého zřízení nějaké organizace schopné pomáhat nově příchozím kubánským emigrantům. Administrativa prezidenta Eisenhowera záležitostí kubánských uprchlíků pověřila Tracyho Voorheese. Tento muž, jenž se již v období let 1956 až 1957 zabýval pomocí maďarským uprchlíkům, následně druhého prosince 1960 založil Cuban Refugee Emergency Center, kteréžto organizaci byla na provoz přidělena ze státního rozpočtu částka jeden milion dolarů²³.

Zmíněné centrum zajišťovalo každodenně pomoc kubánským rodinám s vyhledáváním bydlení a práce. Dále poskytovalo denní jesle, lekce anglického jazyka, výukové programy pro vzdělávání dětí,

²¹ Toto číslo je sice poměrně veliké, ale v realitě Kuby je chápáno zcela jinak. Pro srovnání můžeme uvést například průměr Kuby ke kanárskému archipelagu, která je k porovnání s Kubou 14x menší.

²² WALSH, B *Cuban Refugee Children* [online]. University of Miami (USA) : School of International Studies, Jul. – Oct., 1971 - [cit. 9/7/2008]. Dostupné: <http://www.jstor.org/stable/174929>. str. 385

²³ WALSH, B *Cuban Refugee Children* [online]. University of Miami (USA) : School of International Studies, Jul. – Oct., 1971 - [cit. 9/7/2008]. Dostupné: <http://www.jstor.org/stable/174929>. str. 386

lékařskou pomoc, a to ať už se jednalo o všeobecnou lékařskou pomoc, stomatologické ošetření nebo návštěvy u pacientů v jejich domácím prostředí, a v neposlední řadě pak materiální pomoc v podobě brýlí, zubních náhrad, hygienických potřeb či obnošeného šatstva.²⁴

Vytvoření centra pro kubánské emigranty bylo jedním z kroků politiky otevřených dveří prosazované, jak prezidentem Eisenhowerem, tak i jeho nástupci prezidentem Kennedym, Johnsonem, Nixonem a Carterem. Uvedený politický postoj byl součástí studené války a boje proti socialistické části světa. Spojené státy předpokládaly, že se jim pomocí odchodu, jak průmyslové a agrární elity, tak i intelektuálů a profesionálů podaří oslabit socialistický režim na ostrově.

Pro první vlnu uprchlíků, která do Spojených států amerických odešla, nebylo etablování se v americké společnosti až tak obtížné, neboť řada z nich byla americkou kulturou značně ovlivněna. Bylo tomu tak především díky skutečnosti, že se jednalo o kubánskou elitu, jež často vyhledávala místa na Floridě či New York, jako místa pro svou dovolenou. Dále si mohla dovolit posílat své děti do internátních škol, kde byla jako druhý jazyk vyučována angličtina a děti pak následně mohly přejít na americké vysoké školy. V neposlední řadě byl vývoj kubánské společnosti ovlivněn i po stránce stravování, oblékání a možnosti sledovat hollywoodské filmy v kubánských kinech. Celá řada kubánských rodin měla ve Spojených státech své příbuzné, kteří emigrovali již v dřívější době, a většina jich žila na Floridě. Ta byla pro Kubánce zajímavá nejen svou blízkostí k rodnému ostrovu, ale také celkem příhodným klimatem, podobajícím se ostrovnímu podnebí. Tyto osoby svůj odchod z rodného ostrova popisovaly různě a každý z nich

²⁴Garcia, M. C., Havana USA: Cuban Exiles and Cuban Americans in South Florida, 1959-1994 [online]. Berkley, Los Angeles: University of California Press, 1996 [cit. 5. října 2008]. Dostupné na WWW:

http://books.google.cz/books?id=2EvTZlwh7sIC&printsec=frontcover&dq=antonio+maceo+brigade&source=gbp_similarbooks_s&cad=1#v=onepage&q=&f=false. str. 19

má z této doby jiné vzpomínky. Pro zajímavost, ale můžeme uvést příběh mladé učitelky a její důvody, proč opustila svou zem:

„Na Kubě jsem byla profesionál. Měla jsem tituly v oborech učitelství a pedagogika. Cítila jsem však potřebu všeho tohoto se vzdát a opustit svou zemi, neboť jsem si uvědomila, že bych nikdy nebyla schopna vyučovat komunismus. Příčí se to mým křesťanským a demokratickým ideálům...“²⁵

Dále pak ale uvádí, jakým způsobem s ní bylo nakládáno po přistání na americké půdě:

„...Když jsme dorazili do Miami, první věcí, kterou imigrační úředníci podnikli, bylo, že mne vyslechli. Prohlásila jsem o sobě, že jsem proti Fidelovi. To zpečetilo můj osud navždy. Již nikdy jsem se nemohla vrátit, neboť kdybych tak učinila, byla bych poslána do vězení...“²⁶

Jiní se ovšem shledali i s relativně pozitivním přístupem americké společnosti.

²⁵ „...I was a professional in Cuba. I had degrees in teaching and pedagogy. I felt compelled to give it all up and leave my country because I realized that I could never teach communism. It contradicts my Christian and democratic ideas....“

Garcia, M. C., Havana USA: Cuban Exiles and Cuban Americans in South Florida, 1959-1994 [online]. Berkley, Los Angeles: University of California Press, 1996 [cit. 5. října 2008]. Dostupné na WWW:

http://books.google.cz/books?id=2EvTZlwh7slC&printsec=frontcover&dq=antonio+maceo+brigade&source=gbp_similarbooks_s&cad=1#v=onepage&q=&f=false. str. 18

²⁶ „...When we got to Miami, the first thing the immigration authorities did was to interview me. I declared myself to be against Fidel. That sealed my fate forever. I could never return because if I did I would be sent to prison...“

Garcia, M. C., Havana USA: Cuban Exiles and Cuban Americans in South Florida, 1959-1994 [online]. Berkley, Los Angeles: University of California Press, 1996 [cit. 5. října 2008]. Dostupné na WWW:

http://books.google.cz/books?id=2EvTZlwh7slC&printsec=frontcover&dq=antonio+maceo+brigade&source=gbp_similarbooks_s&cad=1#v=onepage&q=&f=false. str. 18

„... *V obývacím pokoji jsme měli lůžko speciálně pro naše přátele. Naši domácí nikdy nic neřekli... Myslím, že věděli, v jaké nouzi jsme všichni byli...*“²⁷

I přesto, že v první vlně přicházela do Spojených států elita kubánské společnosti značně ovlivněná americkou kulturou a z velké části tvořená osobami s vysokoškolským vzděláním, které byly ve svých profesích ceněny, měly tyto osoby problém s nalezením práce. Většina z nich zůstala na území Floridy, potýkající se v době jejich příchodu s 6% nezaměstnaností dále narůstající o osoby pracující jako sezónní zaměstnanci. Dalším problémem, se kterým se zde Kubánci setkávali, bylo uznání dosavadního splněného vzdělání. Proto celá řada z nich musela vykonávat profese, jež neodpovídaly jejich vzdělání nebo profesi, kterou vykonávali na svém rodném ostrově.²⁸

Zajímavý je pak faktor zaměstnanosti kubánských žen. Těm sice též nebyly uznány tituly, ale oproti mužům se jim dařilo shánět zaměstnání daleko snadněji. Bylo tomu tak díky skutečnosti, že celá řada žen jej mohla vykonávat doma, protože byly zaměstnány jako švadleny či pradleny. Proto jim k zajištění obživy stačily minimální jazykové dovednosti. Hlavním důvodem, proč byly vyhledávanější než muži, byl fakt, že zaměstnavatelé jim za jejich práci platili daleko menší mzdy.

²⁷ „...*In the living room we had a sofa-bed especially for our friends. Our landlords never said anything... I guess they knew how needy we all were...*“

Garcia, M. C., Havana USA: Cuban Exiles and Cuban Americans in South Florida, 1959-1994 [online]. Berkley, Los Angeles: University of California Press, 1996 [cit. 5. října 2008]. Dostupné na WWW:

http://books.google.cz/books?id=2EvTZlwh7slC&printsec=frontcover&dq=antonio+maceo+brigade&source=gbp_similarbooks_s&cad=1#v=onepage&q=&f=false. str. 18

²⁸ Garcia, M. C., Havana USA: Cuban Exiles and Cuban Americans in South Florida, 1959-1994 [online]. Berkley, Los Angeles: University of California Press, 1996 [cit. 5. října 2008]. Dostupné na WWW:

http://books.google.cz/books?id=2EvTZlwh7slC&printsec=frontcover&dq=antonio+maceo+brigade&source=gbp_similarbooks_s&cad=1#v=onepage&q=&f=false. str. 20

V roce 1965 následovala další vlna emigrace. Stalo se tak v období od září tohoto roku, kdy bylo vládou na ostrově zveřejněno, že ze země mohou odejít všichni, kdo mají ve Spojených státech své příbuzné. Jako jediné možné místo pro odchod ze země byl vyhlášen rybářský přístav Camarioca. Jakmile se o tomto prohlášení dozvěděla kubánská komunita ve Spojených státech, vyslala k břehům svého rodného ostrova tisíce lodí, jež měly pomoci jejich příbuzným k opuštění země. V období dvou měsíců následovala vlna až 5000 obyvatel Kuby, kteří z ostrova odešli²⁹.

Kubánská vláda se domnívala, že se tímto způsobem víceméně bezbolestně zbaví větší části své opozice, vlna emigrantů však byla natolik velká, že vedla k vyhlášení Memorandum of Understanding, na jehož základě byl později vytvořen letecký most mezi Kubou a Spojenými státy³⁰.

2. 4. Freedom Flights

Memorandum of Understanding bylo uzavřeno v roce 1965 mezi Kubou a Spojenými státy jako prostředek pro úpravu odchodu Kubánských občanů. Bylo v něm zakotveno několik zásad přesně stanovujících, kteří občané mohou opustit karibský ostrov. Na prvním místě byla dána přednost těm, jež měli ve Spojených státech příbuzné a to v následujícím pořadí: manžel nebo manželka, v dalším stupni pak rodiče a na posledním místě sourozenci³¹. Podle tohoto pravidla vytvořily obě vlády, a to jak kubánská, tak americká, seznam osob, jimž

²⁹ PEDREZA-BAILEY, S. *Cuba's Exiles: Portrait of a Refugee Migration* [online]. The Center for Migration Studies of New York (USA): International Migration Review, vol. 19., No. 1, Spring 1985 - [cit. 9/7/2008]. Dostupné: <http://www.jstor.org/stable/2545654>. str. 15 - 16

³⁰ *Handbook of Hispanic Cultures in the United States*. Sociology. Huston: Arte Público Press, University of Houston, 1994. ISBN 1-55885-074-0. str. 52 - 53

³¹ PEDREZA-BAILEY, S. *Cuba's Exiles: Portrait of a Refugee Migration* [online]. The Center for Migration Studies of New York (USA): International Migration Review, vol. 19., No. 1, Spring 1985 - [cit. 9/7/2008]. Dostupné: <http://www.jstor.org/stable/2545654>. str. 16

bylo povoleno emigrovat do Spojených států. Na straně Kuby však docházelo k dalším omezením, a to ve snaze omezit odchodu osob, které byly pro chod státu nepostradatelné. Jednou z těchto skupin byli mladí muži schopni vojenské služby - jednalo se tedy o mladíky ve věku od 15 do 26 let. Další neméně postradatelnou skupinou byly osoby, jež patřily k profesionálům ve svém oboru a svým odchodem by mohly narušit chod celé společnosti a byly tak naprosto nepostradatelné. Jednu z těchto profesí představovali například lékaři, ti byli v socialistickém režimu Kuby ceněni velmi vysoko. Navíc panoval oficiální názor, že právě stát investoval nemalé finance do jejich vzdělání, a proto by měli zůstat v zemi a svou práci jí tento dluh splatit.

Skupinu těch, kdo nakonec mohli opustit ostrov, tím pádem tvořilo hlavně množství drobných obchodníků, řemeslníků a zaměstnanců. Postupně tedy stav věcí dospěl k tomu, že ostrov neopouštěli představitelé politické opozice, jak bylo režimem v první řadě zamýšleno, ale spíše osoby, jež chtěly zlepšit svou ekonomickou situaci. Tento trend byl podpořen i vyhlášením „revolutionary offensive“³² v březnu 1968. Jeho úkolem bylo vykořenit ze socialistického státu představitele potencionální ekonomické buržoazie. Nakonec došlo k zestátnění majetku až 55 636 takových „parazitů socialistické společnosti“, mezi něž byli z jedné třetiny řazeni malí obchodníci s potravinami, další část tvořily z 26% různé druhy opraven, čistíren a kadeřnických salónů, nemenší podíl připadal na restaurace a bary a skupinu uzavírali řemeslníci³³.

První let Freedom flights byl uskutečněn prvního prosince 1965, kdy se z Varadero Beach vzneslo letadlo mířící do Miami a k poslednímu letu dochází šestého dubna 1973. Během tohoto časového

³² MESA-LAGO, C. *The Revolutionary offensive* [online]. [cit. 5. října 2008]. Dostupné na WWW: <http://www.springerlink.com/content/h5090500u1mg3q63/fulltext.pdf?page=1>

³³ MESA-LAGO, C. *The Revolutionary offensive* [online]. [cit. 5. října 2008]. Dostupné na WWW: <http://www.springerlink.com/content/h5090500u1mg3q63/fulltext.pdf?page=1>

období, byly vytvořeny dvě letecké linky, které zajišťovaly každý pracovní den pokojný odchod uprchlíků do Spojených států. Dohromady ostrov opustilo až 260 tisíc osob. Jen za rok 1965 dosahoval jejich počet s vlnou emigrantů utíkajících přes přístav Camarioca do Spojených států až 16 a půl tisíce lidí³⁴ a zároveň v součtu všech kubánských emigrantů odcházejících po revoluci v roce 1959 zaujímali tito až 43% všech Kubánců žijících na území USA. Tuto skupinu díky opatřením ze strany Kuby pak tvořily především ženy a dále mladí studenti nebo starší osoby.

V okamžiku, kdy byl ukončen program svobodných letů, dochází k další vlně emigrace přicházející do Spojených států ze Španělska. Jednalo se o uprchlíky, jež postihla „revolutionary offensive“, ale do Spojených států nemohli odejít jednak pro omezení ze strany Kuby, ale i pro omezení právě ze strany Spojených států. V roce 1965 byl vytvořen dodatek k Immigration and Nationality Act, jež vstoupil v platnost o tři roky později, ten stanovoval celkový počet osob, které mohou emigrovat do Spojených států ze států západní polokoule na 120 tisíc. Ti občané Kuby, jež chtěli opustit ostrov, ale nedostali povolení k odchodu do Spojených států, jako svou cílovou zemi volili Španělsko. Po ukončení programu svobodných letů tito lidé také dostávají šanci na odchod do Spojených států a řada z nich zde po dlouhé době opět sceluje své rodiny.

2. 5. Antonio Maceo Brigade

Na konci let šedesátých a v další dekádě poté dochází v kubánské komunitě ve Spojených státech k radikálním změnám, a to především ve vrstvě mladé generace, která přišla - ať už se svými rodiči nebo v rámci Operation Pedro Pan - do Spojených států po revoluci na Kubě. Celá

³⁴ *Handbook of Hispanic Cultures in the United States. Sociology.* Huston: Arte Público Press, University of Houston, 1994. ISBN 1-55885-074-0. str. 51 - 53

řada z nich v těchto dvou dekáдах dospívá a hledá sama sebe. Tak na konci šedesátých let založila skupina těchto mladých Kubánců periodikum Areíto jako prostředek pro vyjadřování vlastních názorů. V následujícím desetiletí pod vlivem událostí probíhajících ve Spojených státech v návaznosti na válku ve Vietnamu se celá řada mladých Kubánců přiklání k myšlenkám socialismu a ve snaze najít své kořeny zakládají organizaci Antonio Maceo Brigade. Svě jméno získala tato organizace po José Antonio Maceo y Grajales, který se narodil na Kubě v roce 1845 a byl jedním z guerrillových vůdců ve válkách za nezávislost. K sympatiím pro tohoto generála přispěl i fakt, že měl černošský původ a byl do té doby opomíjeným hrdinou kubánské historie.

Uvedená skupina pořádala mnoho výprav na území Kuby, kde tito lidé pracovali, aby pomohli v různých sektorech života. Zároveň poznávali celý ostrov a byla pro ně připravena výuka, která zahrnovala informace z oborů jako je ekonomie, politika, ale také historie a kultura jejich rodné země. Celá řada z nich pak na okamžiky strávené v tomto prostředí vzpomínala a své zážitky prezentovala v časopise Areíto. Takovou vzpomínku prezentoval jeden z prvních, kteří se na Kubu v uvedené souvislosti podívali, byl jím Alex López. Tento muž byl jedním z dětí, které se dostaly do Spojených států v rámci programu Operation Pedro Pan, a jako dospělý muž se stal turistickým průvodcem specializovaným na státy se socialistickým režimem. Právě proto byl pověřen členy Antonio Maceo Brigade, aby organizoval jednu z vůbec prvních cest této skupiny na ostrov. Svě zážitky pak shrnul takto:

„Prošel jsem zpět těmi samými dveřmi, kterými jsem odešel. Cítíte obavy, připadáte si zmateni. Chcete vstřebat vše, protože v duchu cítíte strach, že toto by mohla být jediná příležitost, kterou máte ... Odjezd z Kuby je ta nejtěžší část. Když odjíždíte podruhé, neopouštíte již svůj

domov, ke svému domovu naopak směřujete. A to je velice zvláštní, protože já jsem si tam skutečně připadal jako cizinec.“³⁵

Taková byla vzpomínka Lópeze na první cestu na Kubu, kterou zařizoval pro členy organizace v květnu roku 1977.

Další cesty následovaly, jedna z nich se například odehrála v roce 1979. Skupina těchto mladých lidí se soustřeďovala v Campamento Julio Antonio Mella a podílela se na rekonstrukci ubytování pro dělníky pracující v textilní továrně. Pro mnohé z nich pak tato zkušenost mohla na první pohled působit až romantickým dojmem, protože jak vzpomínají:

„...spali jsme na pryčnách se sítěmi proti moskytům, koupali jsme se ve studené vodě, sdíleli koupelnu s žábami a ještěrkami a jedli z cínových táců“ a dále také: *„byli jsme Maceitos, kteří se navrátili...“*³⁶

Ovšem postupně pokud tito mladí lidé absolvovali více pobytů na ostrově, jejich názory se radikálně změnily. Asi nejjasnější příklad tohoto názorového přerodu můžeme vidět ve vzpomínkách Jorge Duany,

³⁵ „I walked back through the same door that I had left. You feel scared, you feel confused. You want to absorb everything, because in the back of your mind you are fearful that this might be the only time that you'll have this opportunity.... The departure from Cuba is the hardest part. When you leave for second time, you are not leaving your home, you are going home. And that is very strange, because I really had felt like a stranger there.“

CONDE, Y. M. *Operation Pedro Pan: The untold exodus of 14, 000 Cuban Children* [online]. New York : Hardback Published, 1999 [cit. 5. října 2008]. Dostupné na WWW: http://books.google.cz/books?id=FsXg7uNul5YC&pg=PA195&lpg=PA195&dq=antonio+maceo+brigade&source=bl&ots=lZrQMF_mjI&sig=SJrSUGrmwT8ZpevJUCuOQCNDpw&hl=cs&ei=cgF3SpHmJNKssgbWwa n9BA&sa=X&oi=book_result&ct=result&resnum=8&v=onepage&q=antonio%20maceo%20brigade&f=false. str. 196

³⁶ „...we slept in bunk beds with mosquito netting, bathed in cold water, shared the bathroom with frogs and lizards, and ate on tin trays...“, „...we were the Maceitos who had returned...“

PEDRAZA, S. *Political disaffection in Cuba's revolution and exodus*[online]. New York : Cambridge University Press, 2007 [cit. 5. října 2008]. Dostupné na WWW: <http://books.google.com/books?id=QCSJ61F4j34C&pg=PA151&dq=The+Mariel+Exodus&ei=uos3SofDCZi CyAS404mfBg&hl=cs&v=onepage&q=&f=false>. str. 142

který sice nevyrostl ve Spojených státech amerických, ale v Puerto Ricu, ale také byl jedním s účastníků Antonio Maceo Brigade.

„Na první cestě jsem měl pocit, jako kdybych byl doma ... Konečně již vím, kdo jsem: Jsem Kubánec. Připadal jsem si celistvě. Při druhé cestě jsem začal mít pochybnosti... Na třetí cestě jsem si uvědomil, že bych na Kubě žít nemohl-nejen z politických důvodů, ale proto, že jsem si připadal více jako Portorikánec než jako Kubánec... Na čtvrté cestě mi došlo, jak složité by bylo žít každodenním životem na Kubě, když člověk uváží tamní sociální podmínky: Od nedostatku teplé vody až po vlastnictví vozu, což je na Kubě výsadou.“³⁷

Na tomto příkladě je dobře vidět, do jaké míry byli tito mladí lidé ovlivněni zemí, v níž, i bez jejich vůle, byli nuceni vyrůst, a i když se pokoušeli najít cestu ke svým vlastním kořenům, tak tento přerod již nebyl možný i přes veškeré romantické představy, se kterými do organizace Antonio Maceo Brigade vstupovali.

O jejich počínání byl na Kubě také vytvořen film, který se nazýval 55 hermanos, a který byl vysílán na ostrově jako další z mnoha prostředků pro upevnění socialistické ideologie režimu.

Na druhou stranu se těmto mladým lidem podařila díky jejich aktivitám a pozitivnímu přístupu k socialistickému režimu částečně změnit postoj kubánské vlády ke kubánské komunitě žijící ve Spojených státech. Díky zmíněným skutečnostem se pak v listopadu roku 1978

³⁷ „...In the first trip, I felt as if I was at home....‘At last I know who I am: I am Cuban.’ I felt as if I were one piece. In the second trip, I began to have doubts.... In the third trip, I realized I could not live in Cuba – not only for political reasons, but because I felt more Puerto Rican than Cuban.... On the fourth trip, I realized how difficult it would be to live the daily life in Cuba, given the social conditions there: from the lack of hot water to owning a car, which is a privilege in Cuba....“

PEDRAZA, S. *Political disaffection in Cuba's revolution and exodus*[online]. New York : Cambridge University Press, 2007 [cit. 5. října 2008]. Dostupné na WWW: <http://books.google.com/books?id=QCSJ61F4j34C&pg=PA151&dq=The+Mariel+Exodus&ei=uos3SofDCZiCyAS404mfBg&hl=cs#v=onepage&q=&f=false>. str. 143

setkalo 75 představitelů Cuban community in exile³⁸ s Fidelem Castrem. Toto setkání vešlo do dějin pod názvem The Dialogue a stalo se jedním z velkých zlomů ve fungování režimu na ostrově. Výsledkem jednání bylo přistoupení kubánské vlády na legální odchod politických vězňů z ostrova. Již dříve se režim zbavoval své nepohodlné opozice tím, že ji umožnil odejít pokojnou cestou ze země, ale ještě nikdy do této chvíle, tak neučinil ve prospěch politických vězňů. Díky tomuto rozhodnutí mohlo tedy zemi opustit na 3000 těchto osob. Jako již dříve byli lidé, jichž se to týkalo, propuštěni jen za předpokladu, že mají ve Spojených státech již žijící příbuzné a že tím tedy bude zajištěno scelení rodin a jejich kvalitní fungování. Nakonec z ostrova odešlo do Spojených států 3 600 osob.

Jako druhý a neméně podstatný výsledek tohoto jednání bylo umožnění osobám kubánské komunity žijícím ve Spojených státech, aby mohli cestovat na Kubu a shledat se zde se členy rodiny a blízkými osobami a poskytnout jim možnost po mnoha letech opět vidět ostrov, ze kterého pocházeli. Tak tedy tři měsíce po setkání reprezentantů kubánské emigrace s Fidelem Castrem a představiteli socialistického režimu začali na ostrov přicházet první z emigrantů, až jejich konečný počet dosáhl sta tisíc.

Na tomto místě nelze opomenout fakt, že Antonio Maceo Brigade nebyla jedinou organizací sdružující kubánskou omladinu žijící ve Spojených státech. Již v šedesátých letech, přesně 28. ledna 1968, vznikla organizace spojující mladé kubánské studenty, která se nazývala Abdala Student Movement. Svě jméno opět odkazovala tato organizace na „slavnější“ minulost ostrova, tedy na období války za nezávislost, protože právě slovo Abdala použil ve svém díle jeden z hlavních myslitelů kubánských dějin, jímž nebyl nikdo jiný než José

³⁸ jedním z představitelů byl například Bernardo Benes, kubánský žid a také představitel bohaté kubánské obchodní vrstvy, který byl mimo jiné tvůrcem tohoto vyjednávání a byl pro své schopnosti nazýván kubánským Henry Kissingerem

Martí, který tak pojmenoval prince v jedné ze svých epických básní. Mladý hrdina v Martího díle přinese na oltář spásy vlastní země oběť největší - svůj vlastní život.

Spolek, toužící jít romanticky ve stopách hrdiny, jehož jméno si zvolil za své, byl tvořen především kubánskými studenty, kteří studovali na amerických univerzitách. Vzal si za úkol podporovat vznik demokratického režimu na jejich rodném ostrově. Byl tedy pravicovým protějškem později vytvořené Antonio Maceo Brigade, ale i přesto celá řada členů této organizace se v pozdějším období účastnila aktivit organizovaných na Kubě právě Antonio Maceo Brigade. To s jakými představami do této organizace mladí Kubánci vstupovali, můžeme vidět v článku, který napsal mladý student Rutgers College:

„Dnes je mým rozhodnutím být Kubáncem... Ve Spojených státech, kam jsem byl poslán, abych neupadl do rukou zrádného a vražedného komunismu a kde jsem svou osobnost shledával pomíchanou, až jsem málem zapomněl svůj rodný jazyk, byla díky Abdale Kuba, jíž jsem nosil v sobě a která vyčkávala v mé duši, obrozena. Nazval jsem svou vlast ‚současnou‘ a jsem odhodlán nabídnout vše, co mám pro její osvobození.“³⁹

Členové této skupiny do ní tedy vstupovali s velmi romantickými a mladistvými představami a jako svůj hlavní úkol si kladli být centrem

³⁹ „Today it is my decision to be Cuban....In the United States, where I was sent so I wouldn't fall in the hands of the treacherous and murderous Communism, and where I saw my personality mixed up, almost forgetting my native language, thanks to Abdala the Cuba that I carried inside, the one lay dormant in my soul, was reborn. And I didn't think about it, without a doubt, I said 'present' to my homeland and I am willing to offer all I have for its liberation.“

CONDE, Y. M. *Operation Pedro Pan: The untold exodus of 14, 000 Cuban Children* [online]. New York : Hardback Published, 1999 [cit. 5. října 2008]. Dostupné na WWW: http://books.google.cz/books?id=FsXg7uNuI5YC&pg=PA195&lpg=PA195&dq=antonio+maceo+brigade&source=bl&ots=IZrQMF_mjI&sig=SJrSUGrmwT8ZpevJUCuOQCNDpw&hl=cs&ei=cgF3SpHmJNKssgbWwan9BA&sa=X&oi=book_result&ct=result&resnum=8#v=onepage&q=antonio%20maceo%20brigade&f=false. str. 201

pro možné poskytování informací a debatování. Nakonec se ovšem jejich činnost blížila spíše k činnosti teroristických organizací. Mezi takové jejich aktivity patřilo například přerušení Festivalu kubánského filmu v roce 1972, kdy se jim podařilo velmi podivuhodným způsobem do publika propašovat myši ukryté v krabičkách od cigaret, jež následně vypustili. Myši pak mezi diváky vyvolaly vlnu paniky, jíž členové organizace podpořili zápachem, linoucím se z bomb, které v prostoru také umístili. Tento jejich až možná úsměvný pokus o upoutání pozornosti však nepřerušil konání festivalu na více než půl hodinu.⁴⁰ Daleko zajímavější a jistě i přínosnější byl jejich další protest, provedený o čtyři měsíce později v New Yorku, kdy se celá skupina osob výše zmíněné organizace připoutala k soše svobody, na níž již předtím umístili kubánskou vlajku. Důvodem tohoto protestu mělo být upozornění na smrt jednoho z politických vězňů Pedro Luis Boitela, který zemřel v kubánském vězení a jenž byl jedním z vůdců studentské opozice proti Castrovi v roce 1960. Konečně pak způsob, jakým ve skutečnosti tato organizace fungovala, můžeme vidět v charakteristice jedné z členek organizace, která o ní napsala:

„...Abdala byla prospěšným způsobem, jímž mohli mladí dospělí trávit svůj čas. Bylo tam mnoho idealistů, velice prosociálních, chtěli pomáhat komunitě, ale z mezinárodního hlediska to bylo to nejpravivější, co jste kde mohli spatřit...“⁴¹

⁴⁰CONDE, Y. M. *Operation Pedro Pan: The untold exodus of 14, 000 Cuban Children* [online]. New York : Hardback Published, 1999 [cit. 5. října 2008]. Dostupné na WWW: http://books.google.cz/books?id=FsXg7uNul5YC&pg=PA195&lpg=PA195&dq=antonio+maceo+brigade&source=bl&ots=IzRQMF_mjl&sig=SJrSUGrmwT8ZpevJUCuOQcCNdpw&hl=cs&ei=cgF3SpHmJNKssgbWwan9BA&sa=X&oi=book_result&ct=result&resnum=8#v=onepage&q=antonio%20maceo%20brigade&f=false. str. 201

⁴¹*„...Abdala was a wholesome way for a young adults to spend their time. There were a lot of idealistic people, very pro-social, they wanted to help the community, but internationally they were the most right-wing you could find....“*

CONDE, Y. M. *Operation Pedro Pan: The untold exodus of 14, 000 Cuban Children* [online]. New York : Hardback Published, 1999 [cit. 5. října 2008]. Dostupné na WWW: http://books.google.cz/books?id=FsXg7uNul5YC&pg=PA195&lpg=PA195&dq=antonio+maceo+brigade&source=bl&ots=IzRQMF_mjl&sig=SJrSUGrmwT8ZpevJUCuOQcCNdpw&hl=cs&ei=cgF3SpHmJNKssgbWwan9BA&sa=X&oi=book_result&ct=result&resnum=8#v=onepage&q=antonio%20maceo%20brigade&f=false

I přesto dokázali pro své názory získat i osoby stojící mimo vrstvu studentů. Ty následně pomáhaly šířit myšlenky této organizace nejen ve Spojených státech, ale i v zahraničí.

Další podobnou skupinou byla The Venceremos Brigade, vznikla rok po Abdala Student Movement a oproti ní vyjadřovala sympatie k režimu panujícím na karibském ostrově. Byla tedy také tvořena kubánskými studenty, kteří žili ve Spojených státech a studovali na amerických školách, ale byla orientována silně levicově. Následně tito mladí lidé odešli pracovat na Kubu jako pracovníci na cukrových plantážích, aby pomohli posílit ekonomiku svému rodnému ostrovu v těžkém období, kdy byl uvržen Spojenými státy do ekonomické blokády.

2. 6. Marielitos

Po vyjednávání představitelů Cuban community in exile v roce 1978 s Fidelem Castrem se během jednoho roku na Kubu vrací ze zahraničí na 100 tisíc Kubánců. Ti byli až do této doby ostrovním režimem označováni za Gusanos, tedy červi, kteří opustili svou rodnou zem a odešli do zahraničí, aby zde našli jen bídu a neúspěch. Po jejich návratu a shledání se se svými blízkými, se mohli Kubánci, jež na ostrově zůstali přesvědčit o skutečnosti, že způsob, jakým byli tito uprchlíci prezentováni, není zdaleka blízko pravdě. Obyvatelstvo je tedy postaveno před pohled na realitu života na Kubě, kde od roku 1976, ve kterém dochází k poklesu cen cukru na světovém trhu, dochází k neustálému zhoršování životní úrovně obyvatelstva. Proti tomu je postaveno vyprávění jejich příbuzných, kteří se vracejí ze zámoří s vyprávěním o životě plném dostatku a blahobytu. V tomto okamžiku se začíná radikálně měnit postoj obyvatelstva a tento názorový přerod

přeroste až k událostem, které se odehrály na Peruánském velvyslanectví 20. března roku 1980. Onoho dne skupina šesti mužů prorazila za pomoci autobusu bránu Peruánské ambasády, usmrtila jednoho ze strážců a následně se zde dožadovala politického azylu. Peruánský velvyslanec nad těmito muži držel ochrannou ruku i přesto, že se kubánská vláda dožadovala jejich vydání už proto, aby byli potrestáni za zabití jednoho z členů ostrahy velvyslanectví.

Konečná reakce ostrovního režimu na sebe nenechala dlouho čekat a hned na začátku následujícího měsíce, tedy přesně 4. dubna, přednesl Fidel Castro prohlášení, v němž dává všem, kdo chtějí opustit zemi, možnost odchodu. Během několika mála dnů se vytvořila skupina 10 tisíc osob, shromáždivší se na pozemku peruánské ambasády a dožadující se využití této možnosti. Odpovědí jim byla flotila lodí, vyslaná jejich příbuznými žijícími ve Spojených státech směrem ke kubánským břehům, aby jim pomohla opustit ostrov. Tyto lodi se koncentrovaly v přístavu Mariel, který byl socialistickým režimem označen za jediné místo, jež mohou budoucí emigranti využít ke svému odchodu ze země. Tato záchranná akce trvala necelých šest měsíců, tedy od 15. dubna do 31. října 1980 a během onoho krátkého období opustilo ostrov až 125 tisíc jeho obyvatel.

Socialistickým režimem byli tito občané, kteří se rozhodli opustit ostrov považováni za spodinu společnosti a byli nazýváni *la escoria*.⁴² Naproti tomu byl zpočátku jejich příjezd do Spojených států oslavován jako vítězství západního demokratického světa nad upadajícím socialistickým režimem, i tento postoj se však s postupem doby velmi rychle proměňoval. Příčinou proč byli tito uprchlíci považováni za odpad kubánské společnosti, bylo to, že celá řada z nich byla na ostrově

⁴² PEDRAZA, S. *Political disaffection in Cuba's revolution and exodus*[online]. New York : Cambridge University Press, 2007 [cit. 5. října 2008]. Dostupné na WWW: <http://books.google.com/books?id=QCSJ61F4j34C&pg=PA151&dq=The+Mariel+Exodus&ei=uos3SofDCZiCyAS404mfBg&hl=cs#v=onepage&q=&f=false>. str. 152

odsouzena k trestu odnětí svobody, a tak byli považováni za nekalé živly. Ovšem důvody, které u většiny z nich vedly k trestu odnětí svobody, byly částečně odvislé od situace, v níž se kubánská společnost na konci let sedmdesátých nacházela. Vlivem úpadku cen cukru měly, časté nákazy objevující se v posledních letech před marielským exodem na úrodě jak citrusových plodů, tak i tabáku, za následek ještě hlubší propad ostrovní ekonomiky. Tento propad vedl k daleko markantnějšímu prohloubení nedostatku, jak v oblasti zásobování potravinami, která již dříve byla problémem, tak i v oblasti výstavby bytových jednotek vhodných pro mladé a začínající rodiny. Celá řada osob se pak v nastalé situaci uchýlovala k obchodování na černém trhu, aby alespoň částečně zajistila běžný chod svých rodin. Pokud byly takové osoby při uvedeném druhu „podnikání“ chyceny, byly odsouzeny a po návratu z vězení získaly nálepku kriminálního živlu, se kterou bylo následně daleko těžší obstát v prostředí socialistické společnosti. Do vězení se ovšem mohl člověk dostat i za daleko menší přestupky jakými bylo například opilství, drobné vandalství nebo krádeže. Dalším již tradičním důvodem k uvěznění pak byly skutky politické opozice proti ostrovnímu režimu. Podle výzkumu, provedeného v jednom z táborů⁴³, do nichž byli emigranti přijíždějící do USA umisťováni, ze skupiny 225 dotazovaných osob 3, 5% odpovědělo, že v době marielského exodu byli zadržováni ve vězení, a 55 respondentů se následně přiznalo k tomu, že měli zkušenosti s kubánskými věznicemi. Důvody pro uvěznění těchto 55 respondentů pak byly z 33% ilegální obchod, 7% černý obchod s kradeným zbožím, 20% tvořily drobné přestupky (opilství, vandalství a jiné...), z 22% činy proti režimu a zbylých 18% se neodvážilo doznat k činu, za který byli odsouzeni.⁴⁴

⁴³ v tomto případě se jedná o výzkum provedený v táboře Fort Chaffee

⁴⁴ FERNANDEZ, G. A. *The Freedom Flotilla: A Legitimacy Crisis of Cuban Socialism?* [online]. School of International Studies, University of Miami: Journal of Interamerican Studies and World Affairs, vol. 24., No. 2, May 1982 - [cit. 9/7/2008]. Dostupné na WWW: <http://www.jstor.org/stable/165559>. str. 191

Zajímavé bylo i věkové a rasové složení marielských uprchlíků. Oproti dřívějším vlnám emigrace, byly v této z velké části zastoupeny právě osoby hlásící se ke svému černošskému původu. Z celkového počtu marielských uprchlíků osoby černošského původu tvořily až 40%.⁴⁵ Tento prvek je velmi důležitý, neboť se předpokládalo, že v prvních vlnách tvořily emigraci především osoby, které byly považovány za bělošské obyvatelstvo. Ve společnosti, která vyšla historicky z otrokářských kořenů, to může být do značné míry pochopitelné, neboť prvek černošského původu mohl ovlivňovat možný vzestup na společenském žebříčku a tak nebylo výjimkou, že se celá řada osob při sčítání obyvatelstva ke svému původu nepřiznala. K velké změně pak dochází po revoluci, kdy se socialistický režim otevřeně hlásí k potlačování rasizmu a cíleně označuje Spojené státy za zemi, kde je rasová diskriminace na denním pořádku. Pokud se podíváme na život v předrevoluční společnosti, je patrné, že určité výhody společenského života, ať už šlo o možnost využívat ty nejhezčí pláže anebo o studium na nejlepších školách a univerzitách, byly vyhrazeny především elitě kubánské společnosti, do níž, díky již vžitým pravidlům, která přecházela z dřívějšího historického vývoje na ostrově, patřily především osoby bělošského původu. Nebylo tedy nijak překvapující, že tento faktor využila revoluční a posléze socialistická ideologie jako jednu ze svých předností a to tak, že ony výhody kapitalistické společnosti poskytla široké veřejnosti, tedy černošské obyvatelstvo nevyjímaje. Co tedy dvacet let od revoluce vedlo černošské obyvatelstvo k opuštění ostrova, ovládaného režimem, jenž k nim byl do té doby tak nakloněn? I přesto, že se nově nastolená vláda snažila o změnu v nahlížení na černošské obyvatelstvo, jemuž postupně otevřela dveře k aktivitám a šancím, které se jim dříve nedostávaly, šlo o změny, které byly do společnosti vštěpovány z vrchu. Důsledkem tedy

⁴⁵ PEDREZA-BAILEY, S. *Cuba's Exiles: Portrait of a Refugee Migration* [online]. The Center for Migration Studies of New York (USA): International Migration Review, vol. 19., No. 1, Spring 1985 - [cit. 9/7/2008]. Dostupné: <http://www.jstor.org/stable/2545654>. str. 23

bylo, že celá řada předsudků ve společnosti přetrvávala a to především na úrovni mezilidských vztahů. Aby tyto předsudky byly odstraněny, bylo třeba, aby došlo k přerodu ne na úrovni politické špičky, ale na úrovni celé společnosti. Na druhou stranu většina osob i černošského původu opouštějících ostrov byla dosti mladá a tak se dá uvažovat i o tom, že socialistická ideologie, která se snažila o odstranění sociálních a rasových bariér ve společnosti na ně již mohla mít vliv a tak důvody k jejich odchodu mohly být čistě osobní nebo mohly tyto osoby být hnány snahou o lepší životní standard. Nehledě na výše uvedené skutečnosti čelila po příchodu do Spojených států tato skupina obyvatelstva faktu, že se jen stěží zapojovala do americké společnosti, neboť populace s bělošským původem na ně pohlížela s předsudkem rasové odlišnosti, naproti tomu pro americkou černošskou komunitu měli zase nálepku Kubánců, tedy obyvatelstva potencionálně nebezpečného pro svůj původ ze země, se socialistickým režimem.

Co se týče věkového složení, tak oproti dřívějším vlnám odcházelo z ostrova velké množství mladých lidí. Většina Marielítos se totiž pohybovala ve věkovém rozmezí patnácti až třiceti čtyř let. Tento faktor je velmi důležitý, neboť ve srovnání s předchozími vlnami odcházejí z ostrova osoby, které byly v nejproduktivnějším věku a tak byly pro chod společnosti nepostradatelné. Dalším, a daleko důležitějším prvkem, je pak to, že tito mladí lidé buď celý život, nebo alespoň většinu života vyrůstali v socialistickém režimu, kterým museli být do jisté míry velmi ovlivněni a to ať už díky vlivu socialistických škol, tak vlivu různých dobrovolnických organizací, do nichž většina z nich musela vstoupit, v případě mladých mužů je třeba ještě zvážit ovlivnění povinnou vojenskou službou. Zde se ukazuje, že vliv socialistické ideologie na mladé občany ostrova začíná pomalu slábnout. Jak byl tedy charakterizován život těchto mladých lidí? Odpovědí nám může být popis, který uvedl jeden z mladých mužů dotazovaných v rámci výzkumu ve Fort Chaffee:

„Problém na Kubě spočívá v tom, že mladí lidé nemají co dělat. Donutí nás pracovat, ale už nás nenechají si nic užít.“⁴⁶

Ten samý mladík pak jako důvod ke svému odchodu ze země uvádí:

„Chtěl jsem si užít své mládí, než zmizí navždy.“⁴⁷

Ovšem důvody pro odchod ze svého rodného ostrova tito mladí lidé často spatřovali v tíživé ekonomické situaci, která jim kladla překážky v okamžiku, kdy se pokoušeli nalézt práci odpovídající jejich kvalifikaci nebo v nemožnosti uzavřít sňatek, protože nebyli s to nalézt byt, do něhož by se po svatbě mohli přestěhovat a tak byli odsouzeni žít se svými rodiči.

Dalším z důvodů, které tito lidé uvádějí, bylo jejich náboženské vyznání. Tak se dostáváme k další skupině osob označované socialistickým režimem za spodinu společnosti, jež byla součástí marielského exodu. Do této části uprchlíků spadají, jak osoby odlišných vyznání, jakými byli například lidé praktikující náboženství Svědků Jehovových, tak ale i ti, kdo byli režimem zatracováni pro svou sexuální orientaci, tedy homosexuálové a v neposlední řadě pak skupina mentálně postižených osob. Ve skutečnosti ovšem bylo součástí exodu jen malé množství těchto osob. Uvádí se, že lidí s homosexuální

⁴⁶ „The problem in Cuba is that young people have nothing to do. They make us work, but they don't let us have a good time.“

FERNANDEZ, G. A. *The Freedom Flotilla: A Legitimacy Crisis of Cuban Socialism?* [online]. School of International Studies, University of Miami: Journal of Interamerican Studies and World Affairs, vol. 24., No. 2, May 1982 - [cit. 9/7/2008]. Dostupné na WWW: <http://www.jstor.org/stable/165559>. str. 195

⁴⁷ „I wanted to experience my youth before it was gone forever.“

FERNANDEZ, G. A. *The Freedom Flotilla: A Legitimacy Crisis of Cuban Socialism?* [online]. School of International Studies, University of Miami: Journal of Interamerican Studies and World Affairs, vol. 24., No. 2, May 1982 - [cit. 9/7/2008]. Dostupné na WWW: <http://www.jstor.org/stable/165559>. str. 195

orientací bylo na palubě marielských člunů 1500 a mentálně postižených pak 600.⁴⁸

Pro porozumění celému problému je důležité uvědomit si i to, na jaké pracovní pozici se tito lidé nacházeli před svým odchodem ze země. Pokud vyloučíme skupinu osob, která v době těsně před exodem měla nějaké zkušenosti s kubánským vězením a tím pádem byla z pracovního procesu vyřazena, odpovídá charakter pracovních zkušeností marielských uprchlíků přibližně charakteru pracovního zařazení běžné kubánské společnosti.

Nejnižší procento činí v této skupině osoby vysoce vzdělané ve své profesi jako například lékaři, učitelé, laboratorní pracovníci nebo zdravotní sestry. Jejich počet je odhadován v závislosti na různých výzkumy mezi 11 a 14%⁴⁹.

Další a největší část tvořily osoby pracující buď v továrnách, anebo jako řemeslníci, tedy elektrikáři, mechanici, tesaři nebo dělníci v tabákovém průmyslu. U této skupiny se udává procentuální vyjádření od 25 do 40%⁵⁰ a tvořily tu část kubánské společnosti, která vytvářela zajištění ekonomického růstu země. S jejich odchodem tedy ostrov ztratil velký potenciál pracovníků.

Poslední skupinu představovaly osoby pracující manuálně a také ty, jež zajišťovaly chod veřejné dopravy, ať už se jednalo o řidiče taxíků

⁴⁸ PEDREZA-BAILEY, S. *Cuba's Exiles: Portrait of a Refugee Migration* [online]. The Center for Migration Studies of New York (USA): International Migration Review, vol. 19., No. 1, Spring 1985 - [cit. 9/7/2008]. Dostupné: <http://www.jstor.org/stable/2545654>. str. 26

⁴⁹ FERNANDEZ, G. A. *The Freedom Flotilla: A Legitimacy Crisis of Cuban Socialism?* [online]. School of International Studies, University of Miami: Journal of Interamerican Studies and World Affairs, vol. 24., No. 2, May 1982 - [cit. 9/7/2008]. Dostupné na WWW: <http://www.jstor.org/stable/165559>. str. 199

⁵⁰ FERNANDEZ, G. A. *The Freedom Flotilla: A Legitimacy Crisis of Cuban Socialism?* [online]. School of International Studies, University of Miami: Journal of Interamerican Studies and World Affairs, vol. 24., No. 2, May 1982 - [cit. 9/7/2008]. Dostupné na WWW: <http://www.jstor.org/stable/165559>. str. 199

nebo autobusů. V celkovém počtu marielských uprchlíků vytvářeli tito lidé skupinu zhruba 35%.⁵¹

Často bylo prezentováno, že uprchlíci, kteří přicestovali do Spojených států prostřednictvím „svobodné flotily“ byly osoby, které se nějakým způsobem ocitly na okraji společnosti, ale z toho, jakou práci vykonávaly těsně před odchodem z ostrova, vidíme, že se jednalo o nejširší společenskou vrstvu zahrnující největší část kubánské společnosti. Velmi často to byli ve své profesi výborní pracovníci a i socialistický režim je za jejich výkony v práci udával za příklad. Asi nejlépe je tato situace prezentována na zápisu výpovědi Pedra, řidiče, jenž poté, co se dozvěděl o situaci na peruánské ambasádě, neváhal a přidal se k lidem, kteří chtěli opustit svou zem:

*„...nahlásil, že byl dvakrát zvolen nejlepším řidičem na své trati. Pedrovi byla udělena medaile, kterou, jak řekl, si dovezl s sebou do Spojených států, a nahlásil, že za své úspěchy vyhrál televizi a dovolenou. Pedro byl, jak se zdá, ve své práci výjimečný a byl na to hrdý...“*⁵²

Byl tedy dobrým zaměstnancem a získaná ocenění mohla vést jednak k názoru, že byl zastáncem režimu, který jej takto ocenil, ale zároveň tento jeho status mohl přispět i k daleko lepšímu postavení a k tomu jak byl přijímán společností, ve které se pohyboval. Zde tedy

⁵¹ FERNANDEZ, G. A. *The Freedom Flotilla: A Legitimacy Crisis of Cuban Socialism?* [online]. School of International Studies, University of Miami: Journal of Interamerican Studies and World Affairs, vol. 24., No. 2, May 1982 - [cit. 9/7/2008]. Dostupné na WWW: <http://www.jstor.org/stable/165559>. str. 200

⁵² *„...who reported having been chosen twice as the best bus driver on his route. Pedro was presented with a medal, which he said he brought with him to the United States, and he reported winning a television and a vacation for his efforts. Pedro, it appears, was exceptional at his job and was proud of it...“*

FERNANDEZ, G. A. *The Freedom Flotilla: A Legitimacy Crisis of Cuban Socialism?* [online]. School of International Studies, University of Miami: Journal of Interamerican Studies and World Affairs, vol. 24., No. 2, May 1982 - [cit. 9/7/2008]. Dostupné na WWW: <http://www.jstor.org/stable/165559>. str. 201

narážíme na otázku, co mohlo názorově změnit takového zastánce režimu, jakým Pedro dozajista byl, k tomu, aby se podílel na událostech, jež se odehrály na peruánském velvyslanectví? Pedro dále vypověděl:

„...Po léta, jak uvedl, mu bylo tvrzeno, že tito uprchlíci jsou gusanos (červi), a nyní byli vítáni na Kubě... Řekl, že si nemohl dovolit klub nebo mnohé z luxusních věcí, jež si gusanos kupovali, a přesto on byl úderný pracovník a oni byli červi...“⁵³

Pedro byl tedy jedním z mnoha příkladů osob, pro něž konfrontace s dřívějšími uprchlíky a s tím, jak byli prezentováni socialistickou ideologií, znamenala natolik radikální šok, že ho to vedlo k fatálnímu činu, jímž chtěl změnit svůj dosavadní život.

Posledním zajímavým faktorem na kubánské emigraci je skutečnost, že se uprchlických vln prakticky nikdy neúčastnili lidé, kteří byli zaměstnání na venkově v zemědělském sektoru kubánské výroby. Jedním z důvodů byl fakt, že na kubánském venkově panovala v předvečer revoluce dosti velká negramotnost a také obyvatelstvo bylo vysoce vázáno na majitele velkých cukrových plantáží. S nástupem revoluce se tento trend ovšem radikálně mění. Socialistický režim vyhlásil boj již zmíněnému analfabetismu a tak v roce 1961 začal program na zvýšení vzdělanosti, který za pomoci jednotlivých dobrovolníků pomohl snížit negramotnost na 4%⁵⁴, z původního

⁵³ „...For years, he said, he had been told that these refugees were gusanos (worms), and now they were being welcomed to Cuba....He said that he could not afford the club or many of the luxuries that the gusanos were purchasing, yet he was a vanguard worker and they were worms....“

FERNANDEZ, G. A. *The Freedom Flotilla: A Legitimacy Crisis of Cuban Socialism?* [online]. School of International Studies, University of Miami: Journal of Interamerican Studies and World Affairs, vol. 24., No. 2, May 1982 - [cit. 9/7/2008]. Dostupné na WWW: <http://www.jstor.org/stable/165559>. str. 201

⁵⁴ TRENTO, ANGELO. *Castro e Cuba*. Firenze-Milan: Giunti a Casterman, 2003. Přel. CHALUPSKÁ, GABRIELA. *Castro a Kuba*. 1. Vyd. Praha: Levné knihy KMa, 2006. s. 34 - 35

předrevolučního stavu, jenž se právě v zemědělských oblastech pohyboval až na hranici 50%⁵⁵. Mimo to byla další událostí, jež ovlivnila vývoj na kubánském venkově, agrární reforma, která znárodnila pozemky. Drobní zemědělci následně profitují na podpoře zemědělství, prosazované socialistickým režimem, a tím pádem nemají potřebu vzdát se relativního blahobytu. Svou roli sehrála i skutečnost, že se na venkov nedostávalo až tolik informací, které bylo možné získat ve městech.

⁵⁵ TRENTO, ANGELO. Castro e Cuba. Firenze-Milan: Giunti a Casterman, 2003. Přel. CHALUPSKÁ, GABRIELA. Castro a Kuba. 1. Vyd. Praha: Levné knihy KMa, 2006. s. 23

3. Kubánská komunita ve Spojených státech

3. 1. Politické aktivity

Politické aktivity kubánské komunity žijící ve Spojených státech mají dlouhou tradici a to již od doby války za nezávislost ostrova. Uvědomění si politického názoru bylo neodmyslitelně spjato i s tím, zda se každý jednotlivý Kubánec považoval za uprchlíka či za člena kubánského exilu. Tento faktor je patrný především v období po roce 1959. V údobí po kubánské revoluci žilo ve Spojených státech zhruba sto dvacet čtyři tisíc kubánských občanů, z nichž čtyři pětiny byly registrovány na kubánském velvyslanectví. Těsně po revoluci přichází do USA další skupina zhruba dvou set patnácti tisíc uprchlíků. Protože se jednalo především o představitele kubánské elity, chtěly Spojené státy jejich přítomnosti využít k potlačení možného komunistického vlivu v oblasti západní polokoule.

Již těsně po převratu na karibském ostrově se snažil Richard Nixon o pomoc ve směru vyzbrojení jednotek kubánské emigrace, aby byla připravena na možný útok proti režimu na Kubě. Rok poté vznikl pod záštitou CIA plán „*A Program of Covert Action Against the Castro Regime*“⁵⁶. Tento program měl napomoci jednak vytvoření jednotného kubánského exilu, který by byl napojen na odbojovou organizaci působící přímo na Kubě, a vytvoření jednotek schopných vést guerrillovou válku proti Castrově režimu. Následně byl program podpořen vytvořením týmu pomáhajícího trénovat kubánské uprchlíky tak, aby byli schopni zasáhnout na Kubě. Takto trénované kubánské

⁵⁶ *Handbook of Hispanic Cultures in the United States*. Sociology. Huston: Arte Público Press, University of Houston, 1994. ISBN 1-55885-074-0. str. 135

jednotky čítaly až patnáct tisíc mužů a výcvik probíhal jak na území Spojených států, tak ve státech Centrální Ameriky. Nakonec byly tyto jednotky použity při vylodění v Zátocě Sviní.

Součástí programu proti Castrově režimu bylo také zřízení politického zastoupení kubánského exilu. To mělo převzít moc nad ostrovem v případě, že se podaří režim svrhnout. Nově vzniklá politická organizace se nazývala „*The Frente*“ a tvořili ji představitelé kubánské exilové elity, jakými byli Manuel Artime,⁵⁷ Justo Carrillo a Manuel Antonio de Varona,⁵⁸ José Ignacio Rasco⁵⁹ a Aureliano Sánchez Arango. Tato organizace vznikla opět pod záštitou CIA a stalo se tak v New Yorku v hotelu Statler Hilton. Nicméně hned po založení zmíněné organizace došlo k rozporu mezi ní a kubánskými armádními jednotkami. Proto byla vytvořena další organizace pod názvem „*El Consejo Revolucionario Cubano*“, jejímž představitelem se stal Manuel Ray. Ovšem i tato organizace měla pouze loutkovou úlohu, neboť její členové byli v období vylodění v Zátocě Sviní uzavřeni, aby se nemohli na nastalé situaci nijak aktivně podílet.⁶⁰ Po této zkušenosti dochází v nastávajících třech letech k určitému ochlazení snah o politické aktivity v rámci kubánské komunity.

Velkou změnu přináší rok 1965, kdy dochází k nové vlně uprchlictví přes přístav Camarioca. Do této doby byla aktivita kubánské komunity mířena spíše ke svržení režimu Fidela Castra a na následnou obnovu politického prostředí přímo na ostrově. Tím pádem byla kubánská komunita i poměrně jednotným celkem ve svých politických

⁵⁷ byl synovcem kubánského spisovatele José Angel Bueza

⁵⁸ kubánský advokát a politik, zastával post premiéra v období let 1948 až 1950

⁵⁹ univerzitní profesor

⁶⁰ *Handbook of Hispanic Cultures in the United States. Sociology.* Huston: Arte Público Press, University of Houston, 1994. ISBN 1-55885-074-0. str. 139

představách. Po velkém šoku z neúspěšné invaze v Zátocě Sviní se začala kubánská komunita postupně ostrakizovat a začaly se měnit i její politické postoje. Nyní už nebyla důležitá snaha o vytvoření nové vlády na ostrově, ale naopak zabezpečení sociálních výhod ve Spojených státech a zařazení se do americké společnosti a to právě i pro nově příchozí z camariocké flotily.

Zařadit se do americké společnosti se do jisté míry povedlo asi nejvíce především mladým lidem, studentům amerických vysokých škol. Ti se setkávají se studentskými aktivitami vyvolanými válkou ve Vietnamu. Pod vlivem tohoto hnutí se mladí Kubánci začínají zaobírat myšlenkami na to, kam v americké společnosti patří a jaké jsou vlastně jejich kořeny. Své názory vyjadřují ve vlastních politicky profilovaných novinách, jakými byly *Nueva Generación*, *Joven Cuba* nebo *Areito*. V této skupině vznikla i myšlenka případného dialogu s kubánským režimem. Postupně se tedy snaží působit na kubánský režim, až se jim v roce 1977 podařilo získat 55 víz pro vycestování na Kubu. Tím vzniká *Antonio Maceo Brigade*. V následujícím roce pak dochází k jednání mezi představiteli kubánské exilové komunity a Fidelem Castrem, jehož výsledkem je propuštění politických vězňů a možnost pro kubánské emigranty žijící ve Spojených státech, aby se opět setkali se svými blízkými na Kubě. Tyto aktivity umožnilo všeobecné ovzduší ve Spojených státech, kdy i USA mělo snahu o obnovení vztahů s karibským ostrovem. Zmíněná činnost byla zprvu prováděna nezávisle na americké diplomacii, ale administrativa prezidenta Cartera, ve snaze vylepšit vztahy se zeměmi Latinské Ameriky, vytvořila dostatečný prostor pro to, aby se taková jednání mohla odehrát.

Výsledkem bylo osvobození několika stovek politických vězňů, kteří odcházeli do Spojených států, kde byli přijímáni jako političtí uprchlíci. Dále pak mohli po dlouhých letech odloučení kubánští emigranti opět navštívit své rodiny. To bylo ekonomicky výhodné

především pro Kubu samotnou, kde byla postupně vytvořena speciální obchodní síť pro příchozí z USA, aby zde utratili své finance.

V průběhu shora zmíněných událostí se vytvořila organizace Cuban-American Committee, která prostřednictvím petic volala po obnovení vztahů mezi USA a Kubou.

Kubánská komunita ovšem nebyla stále jednotná. I když za Cuban-American Committee stála její většina, vytvářely se skupiny teroristického charakteru, které se snažily o absolutní potlačení sbližení mezi Kubou a USA. Takovou skupinou byla například Omega 7, ta v období dialogu s Kubou útočila jak na osobní tak firemní majetek členů skupiny vyjednávající s Fidelem Castrem. Oběťmi jejich bombových útoků byli dva z představitelů The Dialog, jimž byli Carlos Muñíz Varela a Eulalio Negrín.⁶¹ Následně po těchto bombových útocích se kubánská komunita sjednocuje v otázce potlačení obdobných teroristických činů. Výsledkem bylo označení skupiny Omega 7 za jednu z vůbec nejnebezpečnějších teroristických organizací ve Spojených státech a její postavení mimo kubánskou komunitu.

V zmíněném období také dochází ke změně postoje samotné kubánské komunity, která se již přestává pokládat za exil, ale snaží se fungovat jako rovnocenná etnická skupina. Když v roce 1979 vzniká Hispanic American Democrats mají politicky aktivní členové kubánského společenství v této organizaci jedno z hlavních postavení. Tento postoj politických představitelů kubánské komunity pak radikálně mění i pohled na komunitu jako celek v kontextu americké společnosti.

S příchodem velkého množství marielských uprchlíků se, ale postoj kubánské pospolitosti mění. Vzniká spíše snaha o podporu vlastních

⁶¹ *Handbook of Hispanic Cultures in the United States*. Sociology. Huston: Arte Público Press, University of Houston, 1994. ISBN 1-55885-074-0. str. 143

ekonomických aktivit kubánské komunity. To se daří díky administrativě prezidenta Reagana, kdy vzniká Cuban-American National Foundation. V čele organizace stojí představitelé ekonomické špičky kubánské komunity. Výsledkem činnosti této instituce byla podpora obchodních zájmů kubánských obchodníků v zahraničí a zároveň byl v rámci této organizace zvolen zástupce pro podporu lidských práv porušovaných na Kubě. V rámci Cuban-American National Foundation vznikají další dvě dceřiné organizace: The National Coalition for a Free Cuba, jakožto politické uskupení pro obnovení svobodného kubánského státu a the Cuban American Public Affairs Council.⁶²

Další aktivitou komunity bylo vytvoření speciálního rozhlasového vysílání, Radio José Martí, pro Kubu. Za tento projekt bojovala v americkém kongresu senátorka Floridy Paula Hawkins.⁶³ Její vyjednávání bylo úspěšné a byla vytvořena Commission of Broadcasting to Cuba.⁶⁴

Ovšem postavení Cuban-American National Foundation bylo důležité i pro administrativu prezidenta Reagana. Kubánští obchodníci totiž napomáhali prosadit politické aktivity prezidenta Reagana, ať už šlo o invazi v Granadě nebo pomoc v Angole. Mnoho Kubánců bylo i členy republikánské strany a to především na Floridě, kde šlo o taktické manévrování ve volebních kampaních. Pro velký počet Kubánců žijících na Floridě byl často kandidát za republikánskou stranu kubánského původu a tím získával lepší volební výsledky proti kandidátům z demokratické strany. Tak byl například v roce 1985 zvolen starostou Miami Xavier Suárez jakožto první starosta kubánského původu. První

⁶² *Handbook of Hispanic Cultures in the United States*. Sociology. Huston: Arte Público Press, University of Houston, 1994. ISBN 1-55885-074-0. str. 144

⁶³ Do té doby jediná žena zvolená do amerického senátu za stát Florida.

⁶⁴ *Handbook of Hispanic Cultures in the United States*. Sociology. Huston: Arte Público Press, University of Houston, 1994. ISBN 1-55885-074-0. str. 144

zástupkyní ženského pohlaví a kubánského původu v americkém kongresu se stala Ileana Ros – Lehtinin.⁶⁵

3. 2. Politický kontext Freedom Flotily

Příchod marielských uprchlíků rozpoutal na americké politické scéně obrovskou vlnu dohadů a sporů. Jedním z faktorů, jenž se podílel na vzniku těchto politických jednání, byla pověst uprchlíků jako nepřizpůsobivých jedinců a kriminálních živlů a stejně tak i fakt, že ve Spojených státech v osudném období probíhala silná ekonomická recese přinášející s sebou velkou nezaměstnanost. Marielitos byli tedy logicky považováni za možné konkurenty na trhu práce pro místní obyvatele. Špatnou pověst marielských uprchlíků nejvíce přižívovala především média, jež neustále informovala americkou veřejnost o trestné činnosti členů marielské flotily. Podle policejní statistiky provedené v Miami se měla vinou Marielitos zvýšit trestná činnost v oblasti loupeží o 774% a v oblasti násilných útoků na občany Malé Havany o 109%.⁶⁶ Statistika tedy poukazovala na fakt, že se členové flotily neobávali útočit ani na osoby z vlastní komunity a přidávala tak k negativnímu obrazu této skupiny.

Příliv marielských uprchlíků se stal významným mezníkem v politickém prostředí vytvořeném prezidentem Carterem. Ten vůči členům flotily vyhlásil nejprve politiku otevřené náruče a následně se snažil o regulaci jejich počtu. Na to se střetl s velmi negativní reakcí představitelů Floridy, kteří mu vyčítali liknavost v jednání. Pokud by vyslechl jejich názory v raném stádiu celé situace, mohli být členové flotily již na začátku poslání zpět na Kubu.

⁶⁵ *Handbook of Hispanic Cultures in the United States*. Sociology. Huston: Arte Público Press, University of Houston, 1994. ISBN 1-55885-074-0. str. 144

⁶⁶ FERNÁNDEZ, G. A. *The Mariel Exodus: Twenty years later. A Study on the Politics of Stigma and a Research Bibliography*. 1. vyd. Miami: Ediciones Universal, 2002. ISBN 0-89729-821-7. str. 33

Názorově proti vstupu Marielitos do USA byli i představitelé Haitské a Hispánské komunity žijící ve Spojených státech. Haitská komunita se potýkala s přílivem občanů z vlastní domoviny utíkajících před diktaturou Jean-Claude Duvaliera, pro něž se snažila získat azyl. Příslib ochrany haitských uprchlíků ve Spojených státech měl platnost pouze do 15. května 1980.

Kritika přicházela i ze strany Hispánské komunity odmítající zaštitit nově příchozí Kubánce s pověstí spodiny společnosti. Podporu nezískali Marielitos ani ve své vlastní kubánské komunitě na Floridě. Ta byla tradičně spjata s politickým prostředím republikánské strany, od níž se těšila značných výhod. V rozhodující chvíli se komunita postavila proti uprchlíkům poukazujíc na jejich negativní pověst ve snaze podpořit kandidáta republikánské strany Ronalda Reagana proti Jimmy Carterovi v prezidentských volbách.

Důležitým krokem bylo legislativní zaštitění uprchlické otázky. Původně existoval ve Spojených státech The Refugee Relief Act⁶⁷, vydaný v roce 1953. Zákon z roku 1953 byl odrazem poválečné světové scény, kdy se Spojené státy snažily vytvořit prostředí a podporu pro uprchlíky ze zemí Sovětského bloku a z područí socialistických režimů. Nicméně o necelých třicet let později bylo třeba tento postoj radikálně upravit a postavit jej na nových základech. Došlo k přesnější charakteristice důvodů, za jakých bude poskytnut uprchlíkům azyl a to v případech, kdy v zemi původu nemohou dále setrvat:

⁶⁷ FERNÁNDEZ, G. A. *The Mariel Exodus: Twenty years later. A Study on the Politics of Stigma and a Research Bibliography*. 1. vyd. Miami: Ediciones Universal, 2002. ISBN 0-89729-821-7. str. 36

„... kvůli perzekuci či důvodné obavě z perzekuce z důvodu rasy, náboženství, národnosti, či příslušnosti k určité společenské skupině nebo politickému názoru...“⁶⁸

Došlo tak k legislativnímu přiblížení Spojených států k dokumentům o lidských právech vydaným na půdě Organizace spojených národů. Na zmíněném základě tedy prezident Carter přislíbil azyl třem a půl tisícům Kubánců z peruánského velvyslanectví. Situace se ale dále zkomplikovala, když Carter vyhlásil politiku otevřené náruče pro všechny občany Kuby utíkající ze své země ať už z politických nebo ekonomických důvodů. V první vlně těsně po otevření Marielského přístavu docházelo k velikému nárůstu počtu uprchlíků přesahujícímu původně povolený počet. Každý jednotlivý uprchlík byl nucen projít přes pyramidu úředních jednání, kde musel dokázat, že jeho žádost o azyl je skutečně oprávněná. I přesto pokud byla jeho žádost zamítnuta, mohl se odvolat a jednání narůstalo do obrovské byrokratické mašinérie. Prezident Carter přišel s řešením této krizové situace tím, že se zvýší počet možných držitelů azylu o padesát tisíc. To vyvolalo vlnu kritiky uzavřenou až po dvou měsících dohadů upřesněním statusu marielských uprchlíků jako tzv. entrant.

Následně byla více než polovina kubánských uprchlíků rozeslána do různých vojenských táborů napříč celými Spojenými státy. Zde měli být dále prověřováni, nicméně tím ale získali nálepku problémových jedinců. Klíčovou roli hrála především základna Fort Chaffee, kudy postupně během necelých dvou let prošel asi největší počet Marielitos, zhruba 25 000.⁶⁹ Nejdříve ovšem nebylo jasně stanoveno, jaké množství

⁶⁸ „...because of persecution or well-founded fear of persecution because of race, religion, nationality, and membership in a particular social group or political opinion....“

FERNÁNDEZ, G. A. *The Mariel Exodus: Twenty years later. A Study on the Politics of Stigma and a Research Bibliography*. 1. vyd. Miami: Ediciones Universal, 2002. ISBN 0-89729-821-7. str. 37

⁶⁹ FERNÁNDEZ, G. A. *The Mariel Exodus: Twenty years later. A Study on the Politics of Stigma and a Research Bibliography*. 1. vyd. Miami: Ediciones Universal, 2002. ISBN 0-89729-821-7. str. 41

uprchlíků bude do Fort Chaffee převezeno, což dávalo šanci novým politickým dohadům o tom, zda je použití Fort Chaffee a jiných základen dobrým řešením nastalé situace. Opět se vynořil argument ve smyslu toho, že jde o neprověřené osoby, které mohou být pro americkou společnost potencionálně nebezpečné. Bílý Dům se však již na začátku května zavázal prověřit každého jednotlivého uprchlíka již v Miami s tím, že do Fort Chaffee se dostanou pouze společensky neškodné osoby.

I přes ujišťování Bílého Domu ovšem předsudek vůči kubánskému obyvatelstvu ve Fort Chaffee nijak nevymizel a naopak byl dále živen místními představiteli a médii. Bylo vzneseno a následně vyvráceno obvinění o silné nákaze v táboře a špatném zdravotním stavu Kubánců a nadále přetrvával předsudek o kriminální minulosti nových obyvatelů ve Fort Chaffee.

Situace se stala být neutěšenou v okamžiku, kdy před základnu přišla demonstrovat skupina místních extrémistů. Následně padla na Kubánce vlna obvinění o opouštění základny bez patřičných povolení. Skutečně k opouštění základny docházelo, ale bylo spíše vyvolané obavami a snahou Kubánců dostat se ke svým příbuzným a blízkým. Nakonec bylo povoleno necelé dvou a půl tisícovce obyvatelům Fort Chaffee, aby odešli ke svým rodinám, nicméně skutečně ze základny odešlo pouze 562 osob.⁷⁰ To vyvolalo v táboře obrovskou vlnu nevole a protestů, jež vyústily naprostou vzpourou dvoutisícovky uprchlíků. Ti podpalovali budovy na základně a nakonec skupina dvou set osob uprchla pryč do nedalekého města Barling. Zde se už setkali s ozbrojeným odporem místních policistů a střelbou do vzduchu, jež je donutila vrátit se zpět na základnu. Původní informace o pouhém

⁷⁰ FERNÁNDEZ, G. A. *The Mariel Exodus: Twenty years later. A Study on the Politics of Stigma and a Research Bibliography*. 1. vyd. Miami: Ediciones Universal, 2002. ISBN 0-89729-821-7. str. 48

zranění čtyř Kubánců a patnácti policistů byla opravena na pět zastřelených obětí na straně kubánských uprchlíků.

Guvernér Clinton ve snaze utišit místní obyvatelstvo, nařídil základnu obehnat ostnatým drátem, k čemuž navíc měla být nadále pod dohledem ozbrojených jednotek. Bylo vyšetřováno, kdo z Kubánců mohl za vznik protestu, bylo obviněno a následně uvězněno 97 rebelů.⁷¹

Ještě ten samý měsíc byl guvernér Clinton požádán administrativou prezidenta Cartera, zda může být Fort Chaffee nadále využíváno pro pobyt těžko umístitelných Marielitos. Clinton sice s návrhem nesouhlasil, ale nechal si lhůtu na poradu s představiteli obce, neboť umístění uprchlíků s sebou přinášelo jisté ekonomické výhody. Nicméně i přesto byl požadavek zamítnut. I přes odpor představitelů státu Arkansas a Fort Chaffee byla základna znovu využita na začátku srpna. Tento krok vzbudil obrovskou vlnu nevole. Guvernér Clinton se zavázal, že se pokusí celou situaci zvrátit, a hodnotil ji za nejvýše urážlivou. Navíc se celá situace odehrávala více méně v předvečer prezidentských voleb a tak byl prezident Carter ujišťován, že díky tomuto rozhodnutí se jeho šance na podporu ve volbách ze strany státu Arkansas rapidně snížily. Carter se ovšem velmi rychle snažil vše vyřešit a přislíbil Clintonovi zajištění veškerých bezpečnostních norem na základně. Následovala vleklá jednání o zajištění bezpečnosti v oblasti. V okamžiku, kdy měli být na základnu převáženi první uprchlíci, Clinton jejich převoz pozastavil z obavy, že mezi nimi budou další problémové osoby. O den později deklaroval mluvčí prezidenta Cartera upřesnění technického řešení situace ve Fort Chaffee:

„...náhrada státních i lokálních výdajů včetně škod způsobených na základně během červnového povstání; odepření vstupu do země novým příchozím z Kuby; oprávnění armády v případě potřeby užít síly a její

⁷¹ FERNÁNDEZ, G. A. *The Mariel Exodus: Twenty years later. A Study on the Politics of Stigma and a Research Bibliography*. 1. vyd. Miami: Ediciones Universal, 2002. ISBN 0-89729-821-7. str. 49

*srozumění se převzetím více „intervencionistické“ role při správě Kubánců; a zvýšení rozsahu pomocných služeb v táboře, aby byly lépe financovatelné.“*⁷²

Posledním požadavkem ze strany guvernéra Clintona bylo zajištění převozu uprchlíků v denních hodinách, aby bylo zabráněno veškerým možným nebezpečím. Struktura bezpečnostních opatření dále utvrzovala předsudky proti marielské komunitě a škodila nejvíce především těm, jež neměli ve Spojených státech žádné příbuzné nebo známe, kteří by se jich ujali. Tak na nich ulpívala dál nálepka problémových a nepřizpůsobivých osob.

Guvernér Clinton nakonec s bezpečnostními opatřeními souhlasil a tak bylo na konci září 1980 převezeno celkem šest tisíc Kubánců na základny v Pensilvánii, dalších osm set na základnu na Floridě a konečně 613 přímo do Fort Chaffee.⁷³

V tomto okamžiku, kdy se celá situace již zdála vyřešená, však přišla rána ze zcela jiného konce. Ministr spravedlnosti Steve Clark poukázal na problém legitimizace Kubánců na americkém kontinentu. Domníval se, že pokud nebyl striktně vymezen jejich status, jedná se o nelegální přistěhovalce a na tomto základě by mělo být s nimi i nakládáno. Šlo o velmi silný argument, jenž znovu rozvířil politickou scénu, a v období vrcholící volební kampaně před prezidentskými volbami tato skutečnost vyvolávala atmosféru nesmiřitelného boje. Přesto ovšem již následující den bylo vše objasněno asistentem

⁷² „....the reimbursement of state and local expenditures including the damage done to the Fort during the June uprising; the exclusion of new arrivals from Cuba; the authority for the Army to use force if necessary and its agreement to take on a more “interventionist” role in the management of the Cubans; and, the expansion of relief services in the camp to make them more sponsorable....“

FERNÁNDEZ, G. A. *The Mariel Exodus: Twenty years later. A Study on the Politics of Stigma and a Research Bibliography*. 1. vyd. Miami: Ediciones Universal, 2002. ISBN 0-89729-821-7. str. 55

⁷³FERNÁNDEZ, G. A. *The Mariel Exodus: Twenty years later. A Study on the Politics of Stigma and a Research Bibliography*. 1. vyd. Miami: Ediciones Universal, 2002. ISBN 0-89729-821-7. str. 58

federálního ministra spravedlnosti Paulem Michelem, že pozice kubánských uprchlíků je následující: „*příchozí, status dosud nerozhodnut*“⁷⁴ Toto vysvětlení ovšem Clark nepovažoval za dostačující a dožadoval se naprostého legislativního vyřešení celého problému. Odpovědí mu bylo prohlášení federálního ministra vnitra označujícího kubánské uprchlíky za detainees (politicky zadržené osoby). Tím byl sice jejich pobyt na území Spojených států právně obhájen, nemohli však požívat žádných výhod běžného obyvatelstva, a to ať už se jednalo o uprchlíky umístěné na základnách, nebo o ty, jež byli pod ochranou svých příbuzných a přátel. Nastala naprostá ostrakizace, jak mezi špičkami politické scény na federální úrovni, tak na úrovni lokální. Výsledkem tohoto politického a názorového rozštěpení byl i předvolební proslov prezidenta Cartera na Floridě, kde oznámil, že dojde k umístění zbývajících Marielitos, za podpory guvernéra Clintona, na základně Fort Chaffee. Proti tomu docházelo k usazování uprchlíků v hotelech poblíž města Barling za asistence zaměstnanců jednotlivých dobrovolnických organizací považujících posílání uprchlíků do armádou obehnaných základen za odporující účelu uprchlického programu, kterým mělo být - alespoň jak zněl jeho oficiální cíl - trvalé usídlení Kubánců na území USA a s tím související jejich včlenění do domácí společnosti.

Příkladem pozitivního zájmu o dobro marielských uprchlíků v Arkansasu byly v té době aktivity Davida Lewise, představitele United States Catholic Charities, který v souvislosti s přítomností Kubánců ve Fort Chaffee upozorňoval na lidskoprávní rozměr jejich zdejšího umístění. Napadal přitom doktrínu zadržování Marielitos ve vojenských základnách, respektive její užití i v případě osob, které získaly legální

⁷⁴ „...entrants, status pending....“

FERNÁNDEZ, G. A. *The Mariel Exodus: Twenty years later. A Study on the Politics of Stigma and a Research Bibliography*. 1. vyd. Miami: Ediciones Universal, 2002. ISBN 0-89729-821-7. str. 59

povolení k pobytu od INS, a byly tím pádem ze zákona oprávněny se v oblasti usídlit.⁷⁵

Tento projev sympatií ke kubánským uprchlíkům ve Fort Chaffee, nebo přinejmenším k dodržování právních zásad a ochraně důstojnosti člověka, však zanikl v již déle trvající bouři projevů byrokratických i politických, které v obou případech na marielské běžence vrhaly špatné světlo. První zmíněný negativní vliv na názory místních obyvatel ve vztahu k osobám za zdmi Fort Chaffee pocházel ze sporu mezi dvěma složkami o zajištění správy a bezpečnosti základny. Jako součást dohody o zabezpečení byla vytvořena Rada bezpečnostních poradců⁷⁶. V té mimo jiné zasedali i zástupci státu a místní představitelé. Radě bylo přislíbeno, že bude konzultována ohledně všech záležitostí týkajících se bezpečnosti, především pak ohledně role americké armády, která byla pověřena bezpečnost udržovat. Spory nastaly ve chvíli, kdy armáda oznámila stažení části svých jednotek z Ft. Chaffee s odůvodněním, že přítomnost armády měla mít pouze podpůrnou povahu ve vztahu k místní policii a:

„neobjevily se žádné větší případy vyžadující užití velkých vojenských záložních sil.“⁷⁷

Proti shora uvedenému okamžitě začala brojit Rada, a aby prosadila zachování silné vojenské posádky, neváhala se obrátit přímo na guvernéra. Problém si nakonec vyžádal intervenci zástupce Bílého domu

⁷⁵ FERNÁNDEZ, G. A. *The Mariel Exodus: Twenty years later. A Study on the Politics of Stigma and a Research Bibliography*. 1. vyd. Miami: Ediciones Universal, 2002. ISBN 0-89729-821-7. str. 61

⁷⁶ „Security Advisory Council“

FERNÁNDEZ, G. A. *The Mariel Exodus: Twenty years later. A Study on the Politics of Stigma and a Research Bibliography*. 1. vyd. Miami: Ediciones Universal, 2002. ISBN 0-89729-821-7. str. 62

⁷⁷ „there had been no major occurrences that required the use of large army bycup forces“

FERNÁNDEZ, G. A. *The Mariel Exodus: Twenty years later. A Study on the Politics of Stigma and a Research Bibliography*. 1. vyd. Miami: Ediciones Universal, 2002. ISBN 0-89729-821-7. str. 63

pro mezivládní vztahy, který situaci vyřešil smírně. Celá situace se ovšem podepsala na místním obyvatelstvu. To totiž bylo Radou pro posílení jejího vlivu utvrzováno v názoru, že marielští běženci, respektive jejich přítomnost ve Fort Chaffee jsou sami o sobě dostatečnou hrozbou, odůvodňující přítomnost silné vojenské posádky.

Důvodem politických rozepří pak byla přítomnost duševně chorých osob na základně Chaffee. Guvernér Clinton totiž při jednáních trval na nepřípustnosti umísťování duševně chorých uprchlíků, do kteréžto kategorie mínil zahrnout i závislé na drogách, na zmíněné základně. Proti tomu se dosti skepticky postavili psychologové obeznámení se situací v Chaffee, byl dokonce zveřejněn výrok jednoho z nich, že až 40% zdejších Kubánců tvoří „závažné případy duševně nemocných pacientů“⁷⁸. Když poté různá oficiální místa několikrát oznámila přesunutí duševně nemocných Kubánců na základnu, byla tato skutečnost vnímána jako porušení důvěry ze strany vládních představitelů. Byly podniknuty opakované pokusy o vyřešení problému ze strany Bílého domu, prostřednictvím stejného zástupce pro mezivládní vztahy, který se angažoval i v předchozí kauze ohledně bezpečnosti, ten však tentokrát nebyl schopen svou pozici uhájit. Celá zmíněná kauza se tak na obyvatelstvu Arkansasu projevila pouze rozsáhlou ztrátou důvěry v oficiální místa a jakákoli jejich ujištění a prohlubující se stigmatizací marielských uprchlíků. Těm totiž vedle jejich údajné kriminální povahy v očích okolního obyvatelstva přibyl i příznak osob duševně chorých.

Právě problém čím dál markantnější stigmatizace kubánských běženců zdůrazňuje ve svém rozboru i Gastón A. Fernandez⁷⁹, Poukazuje

⁷⁸ „hard core mental type patients“

FERNÁNDEZ, G. A. *The Mariel Exodus: Twenty years later. A Study on the Politics of Stigma and a Research Bibliography*. 1. vyd. Miami: Ediciones Universal, 2002. ISBN 0-89729-821-7. str. 63

⁷⁹ Taméž, str. 64

přitom na, svým způsobem, spirálovitou tendenci celé situace, kdy negativní obraz Marielitos ve Fort Chaffee vede k náchylnosti veřejného mínění a tudíž i lokálních představitelů celý problém militarizovat a dále zpřísnit režim uprchlíků v táboře. Ti místní politici, kteří se snaží oproti svým soupeřům profilovat jako ti razantnější, pak v obyvatelstvu shora shrnuté obavy a předsudky ještě posilují, aby pro svá zpřísnující opatření, potažmo pro sebe sama, získali větší podporu voličstva. Tento trend – získat sympatie voličů skrze prosazování tvrdého přístupu - byl dokonce sledován i Carterovou administrativou⁸⁰. Následkem několika skandálů veřejných činitelů se tak marielští uprchlíci v Arkansasu dostali do nezáviděníhodné pozice, kdy, jak uvádí i Fernandez, byl uprchlický tábor přeměněn v instituci vězeňského typu, čímž byla v praktické rovině znemožněna jakákoliv asimilace chaffeeských běženců běžnou společností. Jejich obraz v očích amerického obyvatelstva pak vedl k negativní stereotypizaci vlny marielských uprchlíků jako takové v celých spojených státech.

Jaký byl postoj samotných Marielitos? A jak se uplatnili v americké společnosti? Je třeba říci, že většina z nich vyrůstala v prostředí Castrova režimu a byla jím velmi ovlivněna. Proto reagovala velmi silně na jakýkoli možný politický útisk. Zároveň se již podruhé střetli s naprostým protikladem toho, co jim bylo prezentováno oficiálními místy a tím jaká byla reálná zkušenost. Prvním motivem pro ně bylo setkání s kubánskou komunitou přicházející na Kubu ze Spojených států. Což je ovlivnilo natolik, že odešli hledat lepší život do USA. Kde naráží na opětovné zklamání z toho, jak byly Spojené státy prezentovány jejich v exilu žijícími příbuznými a tím, jak se k nim zachovali oficiální místa.

Kvůli předsudkům získaným z médií a politickému souboji o vymezení jejich statusu na americkém kontinentě bylo pro ně velmi

⁸⁰ Tamtéž, str. 64 in fine

obtížné zařadit se do většinové americké společnosti a najít si v ní adekvátní zaměstnání. Z výzkumů prováděných v následujících letech po marielské uprchlické vlně vyplývá, že zhruba polovina mužů nemohla najít práci, u žen pak byla míra nezaměstnanosti ještě o deset procent vyšší. Své nálepky se ale nedokázali zbavit ani po deseti letech od příplutí do Spojených států. Nezaměstnanost této části kubánské komunity sice snížila, ale stále tvořila ještě poměrně vysoký podíl až třiceti procent.

3. 3. Fenomén „Malé Havany“

Již v období těsně po revoluci na Kubě se první uprchlíci usazovali v oblasti ne příliš vzdálené obchodnímu centru Miami. Existovala zde jednak možnost k levné koupi jak bytů tak domů a zároveň tu byla kvalitně vyřešena infrastruktura, bylo zde velké množství služeb vedených buď přímo Kubánci, nebo osobami z jiných Latino-amerických států, v neposlední řadě bylo i velmi dobře řešeno dopravní spojení mezi touto oblastí a obchodním centrem města.

Centrem oblasti, v budoucnu nazývané Little Havana, se staly dvě hlavní ulice. Jednalo se o ulici Flagler Street a Southwest 8th Street. Druhá jmenovaná ulice je dnes skutečným centrem malé Havany a nikdo jí neřekne jinak než Calle Ocho. Do této oblasti původně jezdila smetánka ze severu, aby zde načerpala síly na Miamském slunci v období zimních měsíců, proto byla tato oblast v sezónních cyklech opouštěna a do jisté míry působila jako město duchů. Po příchodu kubánského exilu, který odkoupil domy v této lokalitě, se začala celá oblast měnit na zrenovované a prosperující centrum. Z původně malého centra se začala kubánská populace postupně rozrůstat i do okolních oblastí. Další lukrativní lokalitou se stal Hialeah a to díky své blízkosti Miamskému letišti, kde bylo mnoho pracovních příležitostí, nebo i do již dříve pro kubánskou komunitu zajímavé Dade County. Poslední atraktivní oblastí se stala oblast Sweetwater. Ve svém komplexu se tedy

původní Malá Havana rozrostla víceméně na celé území Miami a během deseti let, v období 1970 až 1980, tedy období největších uprchlických vln kubánského obyvatelstva, se počet španělsky mluvících obyvatelů zdvojnásobil. Ukázkou toho, že kubánské obyvatelstvo v této oblasti dominuje, byla volba starosty kubánského původu.

Velmi důležitou součástí života v této oblasti byla existence bank vlastněných přímo Kubánci. Pro mnoho nově příchozích uprchlíků se stávaly záchrannou první pomocí. Často totiž půjčovaly peníze nově příchozím, na zaopatření prvotních výdajů v nové zemi na základě dobrého jména, anebo dobrozdání od již usazených členů kubánské komunity. Šlo o prvek silných společenských vazeb, jež napomáhaly i ekonomickému rozvoji lokality. Množství levné pracovní síly přilákalo do této oblasti řadu podniků do té doby působících na severu Spojených států.

Po určitém období se vytvořila vysoká poptávka po místních jídelnách s tradiční kubánskou kuchyní. Byl to výsledek vysoké zaměstnanosti žen, které neměly dostatek času na přípravu tradičních pokrmů, a proto je začaly více a více kupovat. Nyní je v této oblasti velké množství vyhlášených restaurací a pohostinství nabízejících tradiční kubánskou kuchyni, které nejenže konzervují kubánskou kulturu, ale také o ni obohacují místní kulturu americkou.

V období největší vlny kubánských přistěhovalců se stalo Miami jedním z nejrychleji se rozrůstajících měst v celých Spojených státech. Co více, docházelo zde k naprostému zakotvení španělštiny jako nejpoužívanějšího jazyka, což vedlo k celé řadě problémů s původními obyvateli, nevyjímaje těžkosti navazující na rychlý růst města, ať už šlo o problémy se zajištěním dostatečné kanalizační sítě nebo kriminalitou.

Většina přistěhovalců předpokládala, že je jejich pobyt ve Spojených státech pouze dočasnou záležitostí a proto se velká část

z nich, a to především těch z pozdějších vln, odmítala naučit anglicky. Měli za to, že v oblasti s takovým množstvím kubánského a hispánského obyvatelstva se ve svém rodném jazyce domluví všude. Nejtěžší byla jazyková bariéra především pro starší osoby, ty se ale na druhou stranu mohly obrátit na někoho ze svých blízkých a především děti pak působily jako spolehliví tlumočníci. I přesto znalost anglického jazyka mohla napomoci k získání daleko lepšího postavení a práce. Již v roce 1962 bylo v Miami vybudováno centrum pro výuku angličtiny.⁸¹

Otázka jazykového vzdělávání byla především zde revoluční a měla dopad na zbytek Spojených států. V oblasti Dade County již na počátku let šedesátých začal ve školách revoluční vzdělávací jazykový plán. Nejenže zde byly vyučovány angličtina pro španělsky hovořící děti, ale i naopak španělština pro anglické rodilé mluvčí. Šlo o jeden z vůbec prvních bilingválních vzdělávacích programů použitých ve Spojených státech. Po sedmiletém používání se stal vzorem pro zavádění dalšího vyučovacího jazyka na ostatních školách v USA.

Celá řada vzdělávacích programů byla zařazována, díky poptávce mezi rodiči, po běžném vyučování. Jelikož kubánští rodiče předpokládali, že jejich setrvání na americkém kontinentě je pouze dočasné, chtěli zajistit svým dětem možnost takového vzdělání, jakého by dosáhly na Kubě tak, aby se mohly po návratu na ostrov zařadit do běžné kubánské společnosti. Šlo o další způsob zachování kulturního vědomí, ale také naprosté izolace od, v dané lokalitě původní, americké kultury. Pro tyto instituce se vžil společný název *las escuelas cubanas*⁸². Na tomto místě nelze opomenout ani fakt, že mnoho

⁸¹ GARCIA, M. C., Havana USA: Cuban Exiles and Cuban Americans in South Florida, 1959-1994, [online]. Berkley, Los Angeles: University of California Press, 1996 [cit. 5. října 2008]. Dostupné na WWW: http://books.google.cz/books?id=2EvTZlwh7slC&printsec=frontcover&dq=antonio+maceo+brigade&source=gbp_similarbooks_s&cad=1#v=onepage&q=&f=false. str. 89

⁸² GARCIA, M. C., Havana USA: Cuban Exiles and Cuban Americans in South Florida, 1959-1994, [online]. Berkley, Los Angeles: University of California Press, 1996 [cit. 5. října 2008]. Dostupné na WWW:

soukromých škol působících původně na Kubě se po castrovském převratu přesunulo především do oblasti Malé Havany. Mezi ně patřila i nejznámější jezuitská škola, kterou navštěvoval jako chlapec i sám Fidel Castro.

I přesto zůstala španělština jedním z hlavních znaků kubánské komunity, jakým se vyznačovali proti původním obyvatelům žijícím na území Miami. V obchodech a na veřejných prostranstvích ji bylo a je možné slyšet a díky nápisům i vidět všude. Kubánská komunita si velmi úzkostlivě střežila svou kulturní identitu a tak již od šedesátých let vznikaly organizace a spolky snažící se připomínat a uchovávat tradiční prvky kubánské kultury. Jedním z takových spolků byla organizace, věnující se především kubánské historii a uchovávání kubánské identity prostřednictvím různých kulturních a společenských aktivit, Cruzada Educativa Cubana založená již na počátku šedesátých let Dr. Maríá Gómez Carbonell.⁸³ I proto pak nově příchozím připadal Malá Havana mnohem více Havanou než původní hlavní město ostrova vzdálené od Floridy desítky kilometrů. Tradičně se tedy až do dnešních dnů uchovává řada kulturních aktivit. Asi nejznámější je Miami Carnaval. Na karnevalu probíhajícím v roce 1983 prolétala nad davem oslavujícím jeden z největších svátků helikoptéra s nápisem „*Miami es para mi.*“⁸⁴ Na tomto sloganu je asi nejlépe zřetelné, jak silné postavení zde kubánská komunita má a i to jak silná je vazba kubánského exilu na tuto lokalitu, která se stala jejich novým domovem. Dalším z kulturních aktivit jsou kulturní pátky. Každý poslední pátek v měsíci probíhají

http://books.google.cz/books?id=2EvTZlwh7slC&printsec=frontcover&dq=antonio+maceo+brigade&source=gb_s_similarbooks_s&cad=1#v=onepage&q=&f=false. str. 91

⁸³ GARCIA, M. C., Havana USA: Cuban Exiles and Cuban Americans in South Florida, 1959-1994, [online]. Berkley, Los Angeles: University of California Press, 1996 [cit. 5. října 2008]. Dostupné na WWW: http://books.google.cz/books?id=2EvTZlwh7slC&printsec=frontcover&dq=antonio+maceo+brigade&source=gb_s_similarbooks_s&cad=1#v=onepage&q=&f=false. str. 90

⁸⁴ Handbook of Hispanic Cultures in the United States. Antropology. Huston: Arte Público Press, University of Houston, 1994. ISBN 1-55885-074-0. str. 55

v ulicích Malé Havany, především v jejím centru na Calle Ocho, trhy, kde je možné vidět různé části kubánské kultury. Je to dozajista jeden ze způsobů jak se kubánská kultura konzervuje a je to jeden ze zajímavých etnologických prvků.

V neposlední řadě byl hlavním pojítkem kubánského exilu systém obcí, nazývaných *municipios* a sjednocených pod jednou hlavní organizací, jíž byla *Cuban Municipalities in Exile*. Šlo o malé správní celky, v nichž se slučovalo obyvatelstvo jednotlivých kubánských obcí. Nešlo ovšem pouze o funkci správní, ale též o zajištění sociálních vazeb v každé individuální komunitě a poskytnutí případné pomoci. Nově příchozí uprchlíci se mohli obracet na představitele této *municipie* s prosbou o pomoc nebo pro získání kontaktu na někoho ze známých, kdo by jim pomoc mohl poskytnout. Zároveň v rámci jednotlivých obcí byly opět vytvářeny kulturní a společenské aktivity utužující vzájemné vztahy mezi jednotlivými členy a zároveň uchováující původní tradice. V samotném Miami se počet těchto obcí blížil sto padesáti.⁸⁵ Často se kulturní aktivity využívaly jednak k uchovávání tradic, ale především k získávání finančních prostředků pro podporu jak politických zájmů komunity, tak i pro podporu proticastrovských hnutí.

Malá Havana se stala pro kubánskou komunitu hlavním centrem, kde se dalo nalézt vzájemné porozumění, ale také nostalgická podoba Kuby. Zároveň ale až do dnešních dnů funguje jako stát ve státě proti zbytku USA.

⁸⁵ GARCIA, M. C., Havana USA: Cuban Exiles and Cuban Americans in South Florida, 1959-1994, [online]. Berkley, Los Angeles: University of California Press, 1996 [cit. 5. října 2008]. Dostupné na WWW: http://books.google.cz/books?id=2EvTZlwh7sIC&printsec=frontcover&dq=antonio+maceo+brigade&source=gb_s_similarbooks_s&cad=1#v=onepage&q=&f=false. str. 91

4. Odraz problematiky v pramenech

Během roku 1959 časopis Time prezentuje větší množství článků věnujících se Kubě. Žádný z uvedených textů se však nevyjadřuje k otázce, jež je zkoumána touto prací, tedy k otázce uprchlíků. Setkáváme se tak pouze s početnou skupinou zpráv věnujících se především různým momentům politického života Fidela Castra.

4. 1. Rok 1960

První článek, Message from Fidel, vyšel v prvním čísle roku 1960, a zaměřuje se na uprchlíka, který musel z Kuby odejít a důvody, jež k tomu vedly. Navazuje na události předcházejícího roku. Jednalo se o amerického novináře, Jamese Coe Buchanana, jenž pracoval pro deník Miami Herald a který odešel na konci roku 1959 na Kubu, aby se zde setkal s politickým vězněm a na základě interview napsal článek o poměrech v kubánských věznicích. Sám Buchanan byl nicméně nakonec zajat a odvezen do věznice, kde strávil třináct dní. Následně podstoupil soudní proces trvající dvě hodiny, dalších 20 minut si předsedající soudce nechal na posouzení věci. Výsledkem zmíněného procesu byl čtyřstránkový rozsudek shledávající Buchanana vinným a odsuzující jej k čtrnácti letům nucených prací, ovšem s podmínkou, že může do 24 hodin opustit ostrov. Buchanan opustil ostrov během následujících dvanácti hodin a vrátil se zpět do Miami, odkud oznámil, že jeho zatčení je zprávou Fidela Castra světu, že:

„varování tisku, jak kubánskému tak zahraničnímu, že musí hrát dle Castrových pravidel, jinak uvidí.“⁸⁶

⁸⁶ „a warning to the press, both Cuban and foreign, to play the game Castro's way, or else.“

Message from Fidel. TIME, 4. 1. 1960, vol. 75, no. 1, s.26, 27

Další článek týkající se sledované problematiky je svědectvím o televizním přenosu rozhovoru s Fidelem Castrem. Během tohoto rozhovoru Castro oznámil, že ambasády Spojených států amerických a Španělska pomáhají zastáncům Castrovy opozice uprchnout ze země. Po tomto oznámení měl španělský velvyslanec Juan Pablo de Lojendio vrazit do televizního studia s výkřikem, že byl pomluven. Následně byl vykázán z Kuby a stejně jako Buchanan měl do dvaceti čtyř hodin opustit ostrov. Zmíněný mediální humbuk dále pokračoval i směrem k velvyslanectví USA. Proto bylo opuštění země navrženo Washingtonem, přesněji státním sekretářem Christianem Hertrem, i americkému velvyslanci Philipu Bonsai⁸⁷.

Už v dalším vybraném článku se ale dozvídáme, že se velvyslanec Bonsai po dvou měsících vrátil zpět do Havany. Důležitou informací v tomto článku jsou ovšem i jména dvou významných kubánských vojenských osobností, vyslance námořních sil Miguela Pons Guizety a vojenského vyslance Angela Saavedry, kteří rezignovali a požádali o americký azyl.

Článek z 25. čísla zprostředkovává veřejnosti příběh muže, Matthewa Edwarda Dukea⁸⁸, který odvážel letadlem do exilu kubánské občany. Jeho letadlo bylo ovšem obklíčeno a Duke byl zastřelen. Mezi ostatními důležitými informacemi, které jsou v tomto článku uveřejněny, je i počet šesti tisíc kubánských politických vězňů čekajících na záchranu a dále problém s vplouváním amerických lodí do kubánských výsostných vod. Ty měla narušit fregata Norfolk a zároveň i americká ponorka Sea Poacher, na kterou kubánská pobřežní stráž dokonce vypálila světlici. Na toto obvinění americká vláda reagovala zatím pouze formálním protestem.

⁸⁷ Philip Bonsai (Bonsal) byl americkým odborníkem na problematiku karibského ostrova. Již jeho otec na Kubě působil jako zahraniční zpravodaj v roce 1898. Sám Bonsai zde působil již od dvacátých let 20. století.

⁸⁸ M. E. Duke byl americkým námořním pilotem, který se dostal do rozporu se zákonem po té co rozšiřoval nekryté šeky. Následně začal nelegálně odvážet svým letadlem kubánské uprchlíky.

Další zprávy byly uveřejněny až po čtyřech měsících. V srpnu roku 1960 Spojené státy v tomto směru trápil především problém Castrových zákroku vůči kubánským církvím. Druhý článek je ovšem zaměřen přímo na žadatele o azyl. Už v názvu samotného článku je použito velmi silné slovo a to Exodus. Dramatický titulek podtrhují i dále vylíčené informace barvitě popisující zástupy občanů, kteří chtějí opustit svou zem. I přesto, že americké velvyslanectví udělovalo každý pracovní den 200 víz, byla poptávka natolik vysoká, že žadatelé o vízum byli nuceni na něj čekat i více než devět měsíců. Nicméně do Spojených států odcházeli především vysokoškolsky vzdělaní občané a na Kubě se jich tedy nedostávalo. Proto Castro vyhlásil zrušení dosavadních povolení a zavedl nový systém. Každý, kdo by chtěl odejít, musel vyplnit podrobný dotazník o svém osobním vlastnictví. Z toho vyplývá, že v případě, že by se daný člověk nevrátil zpět do země, mohl si stát jeho majetek ponechat a tím získat náhradu za odchod kvalifikovaných pracovních sil.

Poslední článek uveřejněný desátého října informoval o výstupu Castra před Generálním shromážděním OSN, kde dal jasně na vědomí světu, že se přiklání na stranu Sovětského svazu. Následně americké velvyslanectví na Kubě oznámilo, že zde jsou stále čtyři tisíce občanů, kteří na ostrově pracují, a bylo by vhodné, aby své rodiny poslali zpět do států. Zároveň doporučilo, aby občané spojených států napříště necestovali na Kubu.

4. 2. Rok 1961

V polovině ledna 1961 informoval, velmi obrazně, své čtenáře časopis Time o situaci, jež se odehrála před americkým velvyslanectvím v Havaně. Uvádí popis celé situace, kdy se skupina kubánských občanů domáhala udělení víza, které by jim pomohlo k odchodu ze země. Jsou popisováni jako osoby potřebné, volající na úředníky americké ambasády s prosbou v očích:

„Ale vy jste ten humánní národ! Vy jste ten humánní národ!“⁸⁹

Šlo o reakci prezidenta Eisenhowera, který vyhlásil veškeré přerušení diplomatických styků s Kubou. Castro následně odvolal svých jedenáct úředníků kubánského velvyslanectví ve Spojených státech a vyhlásil, že stejný počet má odejít i z amerického velvyslanectví na Kubě. Americké zastoupení ovšem opustilo ambasádu v plném počtu. Následek byl pro kubánské občany fatální. Jak uvádí týdeník, jen za poslední týden před touto událostí získali obyvatelé Kuby celkem 52 000 víz.

Obdobná reakce následovala i v jiných státech amerického kontinentu, kdy Haiti, Guatemala, Dominikánská republika, ale třeba i Peru, rozvázaly diplomatické vztahy s ostrovním státem.

Následně týdeník informuje své čtenáře o aktivitách kubánské emigrace v Miami, která připravovala odbojovou skupinu proti Castrovi. I přesto, že tato skupina byla cvičena jak na Floridě, tak v Guatemale, byla jejich odbojová činnost mnohdy neúspěšná. Tak bylo v jednom z řady rychle zinscenovaných přelíčení, která se odehrála po neúspěšné akci, kdy bylo kubánskou armádou zajato až 400 bojovníků Castrovy opozice, odsouzeno 9 osob z této skupiny k trestu smrti. Původně se chtěla kubánská vláda zbavit především hlavních představitelů zmíněného odboje, ale ti sídlili v Miami, složení z bývalých kubánských občanů. Nicméně po šesti měsících aktivních bojů docházelo k postupnému upadání entuziasmu na straně Castrovy opozice. Jednak byla, jak uvádí týdeník, přesvědčena o malé aktivitě americké vlády, jednak guerilla působící na kubánském území přišla o velké množství zbraní a v neposlední řadě se jim také nepodařilo převést kubánskou armádu na svou stranu. Nemalý podíl na všech těchto

⁸⁹ „But you are the human people! You are the human people!“

Cuba: The Breaking Point. *TIME*, 13. 1. 1961, vol. 77, no. 3, s. 23

událostech měla i finanční otázka celé věci, protože podpora opoziční armády dosahovala výše až 135 000\$ měsíčně⁹⁰. Poslední zásah všem těmto aktivitám způsobilo zpřetrhání diplomatických vztahů Spojených států s Kubou a zrušení letecké dopravy mezi těmito státy.

Velmi zajímavý případ kubánské emigrace je zachycen v článku z února 1961. Hlavním aktérem je zde Herman Marks, původně americký občan, který se v roce 1957 stal stoupencem Castra a odešel ze Spojených států, kde byl, ale již v předešlých letech několikrát souzen, za různé trestné činy. Následně se stal kapitánem a byl pověřen zabezpečovat chod vykonávání rozsudků smrti. Účastnil se tak až 200 těchto způsobů výkonu „práva“, a proto získal přezdívku „řezník“. Logickým důsledkem byla reakce Spojených států, které jej zbavily státního občanství. Marks ovšem za neobjasněných okolností v květnu 1960 opustil ostrov a pomocí lodi se přepravil na Floridu, odkud následně uprchl do Mexika. Dopadnout se ho podařilo až o deset měsíců později, kdy byl uvězněn v New Yorku za nedovolené vniknutí na území cizího státu. V době, kdy byl článek zveřejněn, americký soudní systém teprve řešil, jak bude s Marksem naloženo. Uvažovalo se o vyhoštění ze země a to buď do Mexika či zpět na Kubu.

V dalším sledovaném článku se americký čtenář mohl dozvědět jednak počet Kubánců, jež se dostali do Spojených států za období prvních dvou let po nastolení Castrova režimu na Kubě, tento počet byl odhadován na 45 tisíc osob, dále je zde uveden poměr uprchlíků, kteří se z celkového počtu dostali do Spojených států pomocí „*unusual transport*“⁹¹, a ten je stanoven na 2 300, ale také je zde uveden jeden z dalších dojemných případů boje jednotlivce s přírodou a politickým přesvědčením. Jednalo se o třiatvacetiletého mladíka Jesuse Rafaela Saavedru a jeho o tři roky staršího přítele Félixu Montanu Echevarriu,

⁹⁰ Cuba: The Underground. *TIME*, 27. 1. 1961, vol. 77, no. 5, s. 26

⁹¹ The Man on the Raft. *TIME*, 3. 3. 1961, vol. 77, no. 10, s. 28. 29

kteří dlouho snili o možnosti odejít z rodného ostrova do prosperující země. Nezůstalo pouze u snů a Echevarria se začal učit pilotovat letadlo. V březnu 1961 se rozhodli k uskutečnění letu, ale letadlo po dvou hodinách letu havarovalo nedaleko Bahamských ostrovů, protože Echevarria nikdy předtím neletěl za špatného počasí a tento nedostatek ve svých schopnostech zaplatil životem. Saavedrovi se podařilo let přežít a na ostrově, na kterém ztroskotali, sestavil provizorní plavidlo, se kterým se spustil na oceán. Plul sedm dní, až byl tři míle od břehů Miami Beach, zachráněn pobřežní stráží. Následně byl převezen do nemocnice, kde mu bylo poskytnuto lékařské ošetření, ale také se zde za pomoci sester naučil základní slovní zásobě.

Mnohem důležitější zprávu o aktivitách kubánské komunity ve Spojených státech poskytl článek z posledního březnového čísla z roku 1961. Ten seznamuje čtenáře o setkání dvou hlavních uskupení v kubánské komunitě, která se setkala, aby se domluvila na společném jednání vůči Castrově Kubě. Jednalo se o Revolutionary Democratic Front, jejímž představitelem byl Manuelo Varona, a Revolutionary Movement of the People, jež zastupoval Manolo Ray. Výsledkem tohoto jednání bylo vytvoření Kubánské revoluční rady, která měla statut kubánské exilové vlády. Tato rada zvolila jako vedoucí osobu opoziční vlády José Miró Cardona, havanského právníka, ten byl sice Castrem jmenován na pozici prvního předsedy vlády, ale zde vydržel pouze 39 dnů a následně odešel do emigrace. Cardona měl svůj post zastávat pouze do výsledků prvních demokratických voleb, ve kterých neměl kandidovat. Opoziční vláda si dala za úkol obnovení kubánské ústavy z roku 1940 a ekonomických vazeb se státy mimo komunistický blok, navrácení konfiskovaného majetku a vyhlášení demokratických voleb do 18 měsíců od vítězství nad Castrovým režimem. Na druhou stranu je v článku vyčítáno nově vzniklé opoziční vládě nesestavení konkrétního plánu pro potlačení režimu, který doposud na ostrově panuje. Jako protipól jsou zde kladeny jednotlivé příklady aktivit guerrilly,

působivší v horské oblasti pohoří Escambray a malý počet vojáků, 2 500, kteří měli být použiti proti dvoustetisícové kubánské armádě. Následuje vyprávění dvou guerrillových vůdců, jimž se podařilo z ostrova uprchnout. Ti popisují situaci na Kubě tak, že zásobování ze strany kubánské komunity v USA selhávalo a často bylo zabaveno kubánskou armádou. Naproti tomu vidí velký potenciál v kubánském venkovském obyvatelstvu, které je podle nich nakloněno straně guerrilly, je zklamáno režimem panujícím na Kubě a bylo by pozitivně nakloněno možné politické změně, což ale opoziční exilová vláda neumí použít ve svůj prospěch.

Následující článek pak uvádí další příklad přeběhlíka, ten, ač byl původně na straně Fulgencia Batisty, přešel na Castrovu stranu, aby následně utekl ze země do emigrace v Mexiku. Jednalo se o José Pardo Lladu, který byl oblíbeným rádiovým moderátorem a byl jedním z vedoucích představitelů Hnutí 26. července.

Ovšem v průběhu dubna 1961 se odehrály boje v Zátocě Sviní, na něž reagoval i americký tisk. Týdeník Time tyto události shrnuje v poměrně obsáhlém článku z 28. dubna. Za tyto události byla odpovědná i kubánská komunita ve Spojených státech, která se na ní podílela. Její představitel José Miró Cardona se k celé věci vyjádřil takto:

„Nedávné přistání na Kubě bylo ve skutečnosti především dodáním zásob a podpory našim vlastencům, kteří na Kubě už měsíce bojují. S politováním přiznáváme tragické ztráty v malé jednotce držící postavení. Tato jednotka bojovala se sovětskými tanky a dělostřelectvem, zatímco byla napadána ruskými letouny MIG –

udatnost, jež umožnila větší části naší skupiny dosáhnout pohoří Escambray.“⁹²

Týdeník dále popisuje celou situaci, jako naprosté zklamání, jak pro kubánskou komunitu, tak pro Spojené státy. Již dříve se předpokládalo, že Spojené státy provedou útok na Kubu. Tato myšlenka byla podpořena výpověďmi partyzánů, kteří bojovali v horské oblasti na Kubě a kteří následně po svém útěku do Spojených států popisovali, že kubánské obyvatelstvo je nakloněno myšlence změny vlády a že tedy bude možné provést převrat více méně poklidnou cestou. Útok byl vyvolán po tom, co měla být údajně napadena americká stíhačka kubánskými letadly. Následně se představitelé kubánské exilové vlády sešli s představiteli CIA na Floridě, aby vyjednali, jak bude situace dále pokračovat. Dle týdeníku byli následně představitelé exilové vlády obklopeni agenty a z Washingtonu měli být vysláni dva specialisté na problematiku vztahů s Latinskou Amerikou⁹³, aby je uklidnili. V nočních hodinách pak došlo k vyloštění v Zátocě Sviní. Rozhodnutí vylodit se právě na tomto místě, bylo dle představitelů kubánské komunity značně nešťastné. Jeden z kubánských plukovníků Ramón Barquín k tomu poznamenal:

„Má jen velice úzkou silnici a základy železnice od pláže do Jagüey Grande Vzdálenost 24 mil s bažinami po obou stranách a moskyty, moskyty, moskyty. Tato bažina nabízí i jistou výhodu – nemůžete být

⁹² „The recent landing in Cuba was in fact a landing mainly of supplies and support for our patriots who have been fighting in Cuba for months. Regretfully, we admit tragic losses among a small holding force. The force fought Soviet tanks and artillery, while being attacked by Russian MIG aircraft—a gallantry which allowed a major portion of our party to reach the Escambray Mountains.“

Cuba: The Massacre. *TIME*, 28. 4. 1961, vol. 77, no. 18, s. 23 – 33

⁹³ Mělo se jednat o Adolf A. Berle a Arthur Schlesinger

napadeni z boku. To ale nemá žádný význam: Můžete být dostatečně snadno i zastaveni.“⁹⁴

V Zátocě Sviní se vylodilo, dle článku 1300 mužů⁹⁵, vycvičených v Guatemale. V této vylodovací skupině byli zastoupeni jednak žoldnéři z Nikaragui, ale též množství osob kubánského exilu a to i proto, že Spojené státy se obávaly negativní reakce Sovětského svazu a snažily se vzbudit dojem, že jde o invazi vedenou právě samotným kubánským exilem. Mělo jít o rychle provedenou akci, jež měla vyvolat solidaritu na straně kubánských občanů, kteří se měli přidat k útoku proti ostrovnímu režimu. Opak byl ale pravdou a u kubánských občanů vyvolal přesně opačný postoj a tak se obyvatelé ostrova postavili proti vojákům, kteří prováděli invazi na ostrov a ti byli následně poraženi.

Dva dny po vylodění v zátocě reagovala exilová vláda na celou situaci obviňováním CIA z nekoordinovanosti postupu proti kubánské armádě. Údajně měla exilová vláda disponovat velkým množstvím osob přímo na území ostrova, které byly ochotny okamžitě zasáhnout. Jelikož ovšem nedošlo k žádné domluvě a oficiální americká místa o takovou pomoc nepožádala, tyto jednotky v kubánské společnosti nebyly použity. V článku dále následuje popis nekoordinovanosti a rozporů mezi samotnými frakcemi kubánského exilu. Je zde poukázáno jednak na fakt, že většina představitelů těchto frakcí byli ve skutečnosti na počátku stoupenci Castra, ale následně opustili zemi.

Konečně pak článek celou situaci hodnotí jako nevydařenou akci a kritizuje nekoordinovanost jednotlivých skupin, které se na ní podílely.

⁹⁴ „It has a very narrow road and a railroad bed from the beach to Jagüey Grande a distance of 24 miles, with swamp on both sides and mosquitoes, mosquitoes, mosquitoes. This swamp offers some advantages—you can't be flanked. But it makes no difference; you can be stopped easily enough.“

Cuba: The Massacre. *TIME*, 28. 4. 1961, vol. 77, no. 18, s. 23 – 33

⁹⁵ V sekundární literatuře se setkáváme s počtem o 200 mužů větším.

Největší důsledek ovšem dopadl na samotné činitele kubánské exilové vlády a kubánskou komunitu, neboť většina z nich ztratila někoho ze svých příbuzných, ať už skončili v kubánském vězení, nebo byli vyhlášeni za nezvěstné.

Článek vydaný měsíc po vylodění v Zátocě Sviní hovoří o další vlně kubánské emigrace, která byla nově tvořena duchovenstvem. Je ovšem s podivem, že i když se kubánští občané postavili na stranu režimu proti armádě vylodivší se na jejich území, celá řada těchto občanů, stejně tak jako klérus, se rozhodla také odejít ze země. Dle týdeníku byla většina palubních lístků, ať už na lodě či do letadel, beznadějně vyprodána a to v případě společnosti Pan American až na čtyři měsíce dopředu. Ovšem tyto lístky nebyly skupovány pouze kubánskými občany, ale i občany Spojených států. Těch se v době po vylodění v Zátocě Sviní mělo podle týdeníku nacházet ještě zhruba 300 a další skupina necelých padesáti byla uvězněna v kubánských věznicích. Američtí občané byli vyzváni, aby ostrov opustili v co nejkratším intervalu. Nicméně pokud si uvědomíme, že letadla odlétající z Havany jednou týdně měla kapacitu zhruba šedesáti volných míst, je procento amerických občanů v podstatě zanedbatelné a že tedy na prvním místě zemi opět opouštěli její samotní občané.

Zároveň se z článku dozvídáme, že na Kubě během vylodění existovaly skupiny osob, které sympatizovaly s myšlenkou změny režimu, ale nedovolily si otevřeně se k této myšlence hlásit, kvůli teroru, který na Kubě existoval.

Ještě v srpnovém vydání, tedy čtyři měsíce po vylodění je popisován teror, jenž na Kubě panoval. Zároveň se zde zmiňuje případ osmi mužů, kteří museli opustit Spojené státy a byli posláni zpět na Kubu jako „*prisoners-for-tractors team*“⁹⁶, na Miamské letišti se s nimi

⁹⁶ Cuba: The Forgotten Ones. [online]. Time: 11. 8. 1961. [cit.30. července 2008] Dostupné na WWW: <http://www.time.com/time/magazine/article/0,9171,895562,00.html>

přišli rozloučit davy kubánských emigrantů a celá událost se neobešla bez velké vlny emocí. Zároveň se ale dvěma mužům z této skupiny podařilo uprchnout a tak neopustili území Spojených států. Byli však kubánskou exilovou komunitou označeni za zbabělce. Proti této události jsou zde dojemně líčeny osudy těch, kteří z ostrova utíkali a jejich martyria, jež zažívali během čekání na azyl.

Následující měsíc byli čtenáři týdeníku Time obeznámeni s tristní situací, v níž se nacházela Florida, bylo tomu tak díky velikému množství kubánských emigrantů, kteří sem neustále přicházeli a to v počtu až 1500 osob každý týden. Situace se vyhrotila natolik, že představitelé státu Florida jednak volali o finanční pomoc ze strany vlády ve Washingtonu, ale také žádali, aby byla kubánským občanům poskytnuta práce na území celých Spojených států. Bylo to způsobeno tím, že samotné město Miami v daném období vykazovalo až 11 000 nezaměstnaných. I když již odešlo na 40 000 uprchlíků do severních států, představitelé státu Florida předpokládali, že by mělo odejít mnohem větší procento těchto osob, i proto, že na severu země by měly lepší možnosti pro získání místa. Byla snaha o to, aby se uprchlíků ujala komunita, která byla usídlena například v New Yorku a měla zde již z dřívější doby vytvořenou celkem stabilní pověst. Dále mohli také odcházet do míst, kde byl malý počet již dříve usídlených Kubánců. Takový stav byl například v Bostonu, kde mělo v roce 1961 bydlet na 300 Kubánců, z nichž většina zaujímala na společenském žebříčku vysoká postavení.

I když jsou v článku líčeny těžkosti, jimiž prošla většina emigrantů při snaze zabydlet se v novém prostředí, jako příklad jsou zde líčeni především kubánští lékaři, kteří měli ve světě vždy dobrou reputaci, a to, jakými těžkostmi museli projít, než jim byla udělena nostrifikace jejich titulů a povolení k vykonávání lékařské profese, byl jejich přístup k novému životu v cizí zemi pozitivní. Tak jak to vyjádřil například jeden z oslovených lékařů:

„Jsem rád, že mohu znovu začít. – není to snadné, ale je to lepší, než být tam.“⁹⁷

4. 3. Rok 1962

V dubnu roku 1962 vydává týdeník zprávu o tisícovce zajatců, kteří se do kubánského vězení dostali po neúspěšném vylodění v Zátocě Sviní. Rok po zmíněné události s nimi byl v tichosti v Havanské hlavní věznici vykonán proces. Toho se účastnili pouze zajatci, veřejnost byla z jednání vyloučena, tak se o procesu nedozvěděli ani příbuzní obžalovaných. O líčení mohli informovat pouze novináři, kteří byli režimem prověřeni, a jejich zprávy byly značně cenzurované. Dozvídáme se proto pouze to, že státní zástupce požadoval dva typy trestu a to trest smrti a odnětí svobody ve výši dvaceti let. Článek ovšem dále, jako už po několikáté předtím, utvrzuje čtenáře o politickém přesvědčení Fidela Castra jako stoupence Marxisticko – Leninské ideologie.

Následující vydání své čtenáře už ale seznamuje s výsledky procesu tak, jak je sám Castro vyhlásil ve svém televizním vystoupení. Během něj prohlásil, že za jednotlivé vězně požaduje finanční odškodné a to ve výši dvaceti pěti tisíc amerických dolarů za jednotlivého vojáka a pětiset tisíc amerických dolarů za velitele. V případě, že nebudou vojáci vyměněni za finanční hotovost, budou odsouzeni na třicet let těžkých prací.⁹⁸

O dalších osudech zajatců se dozvídáme až v zářijovém vydání, kdy je v jednom z článků krátká zmínka o skutečnosti, že James B. Donovan, toho času konzul OSN, odletěl na Kubu, aby zde vyjednal, jak

⁹⁷ „I am glad to start again. It is not easy, but it is better than to be there.“

Cuba: Hard New Life. *TIME*, 15. 9. 1961, vol. 78, no. 11, s. 34, 35

⁹⁸ Cuba: Foreign Policy. *TIME*, 13. 4. 1962, vol. 79, no. 15, s. 32, 33

bude dále naloženo s vězni. Za zajatce měla být zaplacená dohromady částka ve výši šedesáti dvou miliónů amerických dolarů.⁹⁹

V září dochází k dalším aktivitám na straně kubánského exilu. Nejprve se vyloďuje exilová skupina Alpha 66 u kubánských břehů, jejich mise se ale nezdaří. Jiná exilová skupina se pokusila unést letadlo z Costa Ricy, aby jej použila proti kubánským rafinériím, na něž chtěli shodit bomby. Ale i tato akce byla odhalena a její provedení se nezdařilo. Nejdůležitější byl ovšem postoj oficiálních míst kubánského exilu, osob, jež se velkou měrou podílely na nešťastném vyloďení v Zátoce Sviní, které se domáhaly finanční podpory ze strany Spojených států amerických. Tato podpora by měla být alespoň taková, jakou poskytuje Sovětský svaz Castrovi. V tom případě by pak byla exilová vláda schopna vytvořit takové zázemí, aby bylo možné svrhnout Castrovu moc. Podpory se jim ovšem v takovém množství nedostává a tak se nakonec Varona, jako představitel kubánského exilu, přiklání k myšlence toho, že by pro ně bylo mnohem výhodnější, aby je Spojené státy nechaly zcela samostatně vést jejich odbojovou činnost.

Snahy o svržení Castra a vytváření jednotlivých plánů ovšem nebylo potlačeno ani po negativním přístupu exilové kubánské vlády k postoji Spojených států. V průběhu října mělo dojít k puči na Fidela Castra. Celá akce byla zosnována odbojovými skupinami a měla být podpořena členy kubánské armády. Nakonec byl tento komplot odhalen a obvinění koordinátoři celé akce dostali vysoké tresty. I když oficiální kubánská místa o celé události mlčela, byla potvrzena právě zástupci exilové vlády a uprchlíky, jež vše popsali do detailů.

4. 4. Rok 1963

⁹⁹ Time of Deterioration. *TIME*, 7. 9. 1962, vol. 80, no. 10, s. 28

Na počátku roku 1963 seznamuje týdeník své čtenáře se situací v rámci leteckého provozu mezi Kubou a ostatními státy amerického kontinentu. Doposud létaly pravidelné spoje mezi Kubou a většinou států kontinentu a to včetně Miamského letiště. V průběhu roku ovšem došlo k pozastavení letů a Kubu bylo možno opustit jen prostřednictvím letové linky mezi Kubou a Mexikem. Oproti dřívějšímu období se nejednalo pouze o jednosměrný provoz, kdy letadla byla zaplněna občany ostrova, kteří se rozhodli svou zem opustit a již se nevrátit. Naopak se z Mexika v průběhu předcházejícího roku vrátilo až na 5000 osob. Představitel CIA John A. McCoen k tomuto počtu poznamenal, že přibližně tisíc pět set těchto lidí získalo bojový výcvik. Vyvstal tedy názor, že jedinci, kteří opouštěli Kubu, byli potenciálními špióny. Uvedené tvrzení je v článku dále rozvíjeno na příkladech jednotlivců, dopustivších se za uplynulé období nějaké teroristické aktivity. Za další nebezpečí je uváděno i množství občanů ze států Latinské Ameriky, především se mělo jednat o mladé studenty, kteří se nacházeli na Kubě, kde nejen že mohli být zaslepeni krásou tropického socialismu, ale mohli také získat bojový výcvik. Tací se měli následně vracet do svých států, aby zde fungovali buď jako špióni nebo potencionální pachatelé teroristických činů.

V květnu se v Miamském přístavu vylodilo během jednoho týdne dalších 750 uprchlíků. Nebyli zdaleka považováni za teroristy tak, jak tomu bylo v předešlém článku. Naopak poskytli americké veřejnosti výpověď o kontrastu života na ostrově a rozdílu toho, jak byl prezentován představiteli Sovětského svazu, proti tomu, jak žili řadoví občané. Nastavení životní úrovně bylo zcela odlišné pro samotné občany ostrova a pro příchozí ze Sovětského svazu. Uprchlíci charakterizovali tento rozdíl například takto:

„... *Kuba je blázinec, ... naši ruští ‚experti‘ žijí jako páni, my Kubánci žijeme jako otroci.*“¹⁰⁰

V polovině roku se situace ve vztahu mezi Spojenými státy a kubánským exilem proměňuje a je vnímána odlišně. Od událostí v Zátocě Sviní poklesla důvěra v kubánskou komunitu a její představitelé začali jednat na svou vlastní pěst. Každý čin kubánské exilové vlády navíc do značné míry ovlivňoval i ekonomiku Spojených států neboť americká burza reagovala velmi citlivě na každou zprávu kubánského exilu o aktivitách, které na ostrově prováděli. Navíc v červnu byli konečně vyměněni zajatci z bojů v Zátocě Sviní a to v počtu 1 113 osob za cenu ve výši padesáti tří miliónů amerických dolarů.¹⁰¹

O další tři měsíce později informoval týdeník o jiné skupině kubánských občanů, kteří opustili ostrov a po strastiplné cestě na lodi plné zkaženého ruského masa, jež mělo za následek otravu posádky a další zdravotní těžkosti, se dostali přes Mexiko do Spojených států. Jejich představitelem byl jeden z členů kubánského odbojového hnutí a po přistání na půdě Spojených států amerických se vyjádřil takto:

„*Nechceme tu jen sedět a jíst šunku s vejci, ... chceme bojovat.*“¹⁰²

4. 5. Rok 1964

¹⁰⁰ „... *Cuba is a madhouse, Our Russian 'experts' live like landlords, we Cubans live like slaves.*“

Becoming Destructive. *TIME*, 31. 5. 1963, vol. 81, no. 22, s. 16, 17

¹⁰¹ Infiltration, Not Invasion. *TIME*, 28. 6. 1963, vol. 81, no. 26, s. 28-29

¹⁰² „*We don't want to sit here and eat ham and eggs, We want to fight.*“

Safety in the Stars. *TIME*, 27. 9. 1963, vol. 82, no. 13, s. 32

V květnu roku 1964 jeden z kubánských rybářů našel velké množství zbraní. Kubánské sdělovací prostředky obvinily Spojené státy z přípravy dalšího útoku na Kubu. Týdeník Time ovšem za iniciátora těchto aktivit považoval kubánskou komunitu žijící ve Spojených státech. Údajně se měli v období, kdy byly u kubánských břehů objeveny zbraně ztratit z Miami a jiných center s kubánskou populací mladí lidé, kteří prošli výcvikem v americké armádě a měli být dostatečně vycvičení pro možný boj na Kubě. Dle týdeníku začala kubánská komunita vytvářet aktivity pro převrat na ostrově bez vědomí Spojených států.

O týden později se již zprávy o aktivitách kubánské komunity potvrzují. Došlo k vyloštění malé posádky u kubánských břehů u Puerto Pilón. Několik hodin bojovala skupina s kubánskou armádou, vyhlásila svobodné území Kuby, aby se následně ztratila. Nicméně v reakci na tuto událost se exilové skupiny jako Alpha 66, the Revolutionary Movement of the People a the Second National Front of Escambray spojily a prohlásily, že budou provádět další možné aktivity proti Fidelu Castrovi a jeho režimu. Podporu měly poskytnout jednotky Kubánců trénované ve státech Centrální Ameriky.

V průběhu května pokračovaly další a další aktivity kubánského exilu. Díky tomu začalo vzrůstat značné napětí mezi kubánskou komunitou v USA a Fidelem Castrem. Manolo Ray, jeden z představitelů exilové vlády, prohlásil, že se bude snažit o veškerou podporu proticastrovských aktivit a to přímo uvnitř odbojového hnutí na Kubě.

I přesto že představitelé exilové vlády slibovali změny, docházelo k dalším případům, kdy ostrov opouštěli kubánští občané pomocí provizorně zbudovaných plavidel. Během červencových oslav výročí Hnutí 26. července se mohla desítka amerických novinářů, pozvaných aby zdokumentovali tuto událost, přesvědčit o realitě panující na

ostrově. Řada oslovených mladých lidí neviděla příliš velkou budoucnost v režimu, který vládl na ostrově. Novináři se také setkali se skutečností, že na ostrově zůstaly ženy, které se zde cítily zcela opuštěné, protože jejich příbuzní již ze země odešli.

V druhé polovině roku se objevovaly zprávy o aktivitách především jedné skupiny z kubánské komunity. Jednalo se o Revolutionary Recovery Movement. Tato organizace byla vedena veteránem ze Zátoky Sviní Manuelem Artimem. Vždy se jednalo o malé útoky, které byly rychle potlačeny kubánskou armádou.

4. 6. Rok 1965

V průběhu roku 1965 se stále častěji ukazovalo, že drobné aktivity odbojových hnutí proti kubánskému režimu, stejně tak jako neustálé úprky kubánských občanů ze země neustaly. Zároveň bylo stále více patrné, že plány, které měl Fidel Castro na začátku, se mu zcela nedaří prosadit. Celá situace nakonec vyústila ve skutečnost, že se Castro musel zavázat k tomu, že propustí ze země všechny osoby mající ve Spojených státech své příbuzné, jež o tuto možnost požádají. I přesto Castro v jednom ze svých proslovů hřímal, že vina není na straně Kuby, ale že konec uprchlictví učinily právě Spojené státy. Nakonec se zavázal k otevření přístavu Camarioca, kde bude americkým lodím povoleno přistát a kde budou po dobu 48 hodin moci využít plné kubánské ochrany.¹⁰³ Ve Spojených státech Castrova prohlášení vyvolala velmi silnou reakci. Nastala obava, že jde pouze o diplomatický manévr, jak získat ekonomické výhody jako tomu bylo v případě zajatců ze Zátoky Sviní. Prezident Johnson nakonec požádal Kongres Spojených států o poskytnutí pomoci ve výši dvanácti miliónu amerických dolarů pro zřízení programu na pomoc uprchlíkům.

¹⁰³ The Petrified Forest. *TIME*, 8. 10. 1965, vol. 86, no. 15, s. 26 – 30

Zároveň média začala poukazovat na fakt, že Kubu již opustily elitní špičky společnosti a ve Spojených státech žije na 335 000 kubánských občanů. Proto už v této době poukazuje týdeník, že vlna Camariockých uprchlíků by měla být tvořena především nižšími složkami kubánské společnosti. Navíc cesta lodí byla i v této době velmi náročná a do Spojených států se touto cestou podařilo dopravit pouze 8 300 osob. Předpokládalo se, že ale daleko větší procento uprchlíků se na oceánu ztratilo nebo byli zastřeleni kubánskou pobřežní stráží.

Po dvou měsících od vyhlášení volného odchodu z Kuby ostrov opustilo na 3000 jeho občanů a byly známy výpovědi uprchlíků. Ti vyprávěli o problematice s opuštěním ostrova. V přístavu byly často velké vlny a tak bylo velmi těžké do rozbouřených vod vplout. Nicméně jednotlivé lodě měly být nuceny opouštět ostrov i v případě velkých vln. Tak docházelo k častým kolizím. Nakonec tedy Spojené státy vytvořily letecký most mezi jejich územím a územím Kuby. Ten se skládal ze dvou letů denně, tyto lety létaly šest dní v týdnu a měly kapacitu 65 osob.¹⁰⁴ Každá osoba po svém příletu na Miamské letiště, přezdívané the Freedom House, obdržela 60 amerických dolarů jako dar osobě v nouzi a každá rodina pak 100 dolarů.¹⁰⁵ Nakonec se letový řád ustálil na pět dnů v týdnu. Za prvních 24 dnů od vzniku svobodných letů bylo do Spojených států dopraveno 2 500 osob.¹⁰⁶

4. 7. Rok 1966

Půl roku po zavedení programu Svobodných letů se ukázalo, že původní odhad počtu uprchlíků byl poměrně malý. V dubnu roku 1966 se jejich počet odhadoval již na 900 000 proti původnímu odhadu

¹⁰⁴ And Now by Air. *TIME*, 5. 11. 1965, vol. 86, no. 19, s. 44

¹⁰⁵ Exodus by Air. *TIME*, 10. 12. 1965, vol. 86, no. 24, s. 30

¹⁰⁶ Full Seats & Cruel Promise. *TIME*, 31. 12. 1965, vol. 86, no. 27, s. 22

Washingtonu, který počítal s ani ne sto tisíci uprchlíky. V případě, že by Kubu opustil necelý milion obyvatel, jednalo by se o jednu sedminu celé kubánské populace.

Během prvních měsíců programu opustilo Kubu na 14 000 jejich obyvatel. Z toho jedna třetina zůstala v oblasti Floridy a zbytek uprchlíků se usazuje v oblastech jako je New York, Chicago, Los Angels a New Orleans.¹⁰⁷

Vlna uprchlíků byla natolik velká, že celá řada z nich musela na své místo na palubě čekat i pět let. Proto mnoho kubánských občanů vyhledávalo i jiné způsoby, jak opustit ostrov. Jednou z možností bylo stále ještě použití námořní cesty, kde častokrát docházelo k únosům lodí. Další únosy se odehrávaly i na palubách letadel. Jedním z takových nepovedených únosů byl i let Fernanda Alvareze Pereze. Tento let odlétal z letiště v Santiagu de Cuba a následně po vzletnutí jeden člen posádky, Angel Betancourt Cueto, donutil kapitána ke změně letového cíle na Miami. Během letu probíhala komunikace posádky s letištěm v angličtině, a proto byl Betancourt po přistání přesvědčen, že se nachází ve Spojených státech. Následně se ale ukázalo, že letadlo přistálo na letišti José Martího v Havaně. Betancourt se sice ještě pokoušel o to, aby letadlo znovu vzlétlo, ale nakonec uprchl.¹⁰⁸

Příběh Betancourta byl dále sledován celý následující měsíc, kdy se mu dařilo unikat. Nakonec byl objeven ve františkánském klášteře v Havaně a společně s ním bylo zajato dalších patnáct lidí, kteří byli obviněni z napomáhání. Většina z obviněných byla odsouzena k dlouholetým trestům a pouze dvěma mnichům se podařilo uprchnout do exilu.

¹⁰⁷ The Freedom Flood. *TIME*, 1. 4. 1966, vol. 87, no. 13, s. 22

¹⁰⁸ Do It Yourself Air Lift. *TIME*, 8. 4. 1966, vol. 87, no. 14, s. 28

4. 8. Rok 1968

Dlouhé období mlčení rozvířil incident kubánské lodi 26 de julio. Jednalo se o loď s pravidelnou trasou mezi Havanou a Montrealem. Tu unesla skupina čtyř vzbouřenců, kteří zajali posádku a snažili se u amerických břehů požádat o politický azyl. Pobřežní stráž po konzultaci s odpovědnými úředními místy měla Kubáncům pomoci. Když muži viděli přijíždějící americké plavidlo, přesedli do záchranného člunu a veslovali směrem k němu. Během toho se ale podařilo posádce kubánské lodi osvobodit a začala najíždět do záchranného člunu. Než stihla pobřežní stráž jakkoli zareagovat, posádka kubánské lodi muže žádající o azyl zajala a vrátila se zpět na Kubu. Tím celý incident neskončil, protože o dva dny později musela pobřežní stráž tu samou kubánskou loď ochraňovat ve svých vodách před nájezdy jachty vyslané kubánským exilem, aby pomstila muže, kterým se nepodařilo získat americký azyl.

K dalším takovým incidentům patřily i časté únosy amerických letadel zajišťujících svobodné lety. Mnoho z nich bylo uneseno těsně před přistáním na americkém kontinentě, kdy posádku začal ohrožovat někdo z pasažérů zbraní a domáhal se cesty zpět do Havany. Dle týdeníku se ale jednalo buď o opilé jedince, nebo zvláštní osoby. Nicméně poukazovalo se i na fakt, že během únosů nebyl doposud nikdo zraněn.

4. 9. Rok 1969

I v roce 1969 docházelo k dalším akcím, kdy se kubánští občané snažili dostat z ostrova. To i přesto, že existoval program svobodných letů. Pokud se chtěli dostat na seznam osob, jimž bylo umožněno letět, museli odpracovat jeden až dva roky jako zemědělství dělníci bez nároku na mzdu. Není tedy divu, že docházelo k dalším a dalším incidentům jako byla snaha asi stovky Kubánců opustit zemi tak, že se dostanou na

základnu v Guantanamu. Dovnitř je měl dostat řidič nákladního auta. Ten ale udělal chybu a narazil do budovy stráže. Uprchlíci následně začali utíkat a část z nich tuto akci nepřežila, protože byli zastřeleni kubánskými strážníky.

4. 10. Rok 1971

V září 1971 oznamuje týdeník zprávu o ukončení programu Svobodných letů. Mělo se tak stát na základě prohlášení Fidela Castra o malém počtu osob zapsaných na seznam pro Svobodné lety. Americký týdeník tuto zprávu kvitoval víceméně jako pozitivní, neboť program těchto letů podle něj limitoval osoby z jiných států Latinské Ameriky v emigraci do Spojených států. Celý program měl za dobu svého působení stát Spojené státy čtyři milióny amerických dolarů a mělo ho celkem využít necelých dvě stě padesát tisíc osob.¹⁰⁹

4. 11. Rok 1978

V prosinci roku 1978 přináší týdeník Time svým čtenářům zprávu o jednáních probíhajících mezi Fidelem Castrem a představiteli kubánské emigrace, jejichž výsledkem se mělo stát propuštění politických vězňů. Vězni měli být propuštěni pouze na základě toho, že budou Spojenými státy uznáni jako uprchlíci. Jednalo se celkem o tři tisíce osob a Fidel Castro se k této otázce vyjádřil slovy:

*„Chceme jen, aby Spojené státy konaly svou morální povinnost.“*¹¹⁰

¹⁰⁹ End of The Freedom Flight. *TIME*, 13. 9. 1971, vol. 98, no. 11, s. 19

¹¹⁰ „ *We just want the U. S. to do its moral duty.*“

Letting go. *TIME*, 4. 12. 1978, vol. 112, no. 23, s. 40

Zároveň mělo dojít k omezení vstupu do země tak, aby se mohli členové kubánského exilu znovu shledat se svými příbuznými. Předpokládalo se, že toto opatření ovlivní na padesát tisíc osob.

4. 12. Rok 1980

Na konci dubna 1980 přináší týdeník informaci o prvních uprchlících utíkajících z Kuby následně po útoku na peruánskou ambasádu. Jednalo se o skupinu 678 uprchlíků, jež odlétli z Kuby do Costa Ricy, další skupinu zhruba tisícovky lidí přijalo Peru, Spojené státy přislíbily přijetí asi třech a půl tisíce těchto uprchlíků a část odlétla také do Španělska. Podle Costa Rických úřadů si ale většina uprchlíků přála odejít do Spojených států. Během prvních dvou dnů fungovaly lety mezi Havanou a Costa Ricou, které odvezly oněch necelých sedm set uprchlíků. Castro ovšem tyto lety zrušil a pro uprchlíky otevřel přístav Mariel.

Reakcí na tuto situaci byla vlna uprchlictví z Haiti. Haitští uprchlíci se snažili získat ve Spojených státech azyl a to jako političtí uprchlíci. Ten jim ovšem nebyl udělen a to i přesto, že se obhajovali faktem, že režim prezidenta Jean Claude Duvaliera měl být jedním z nejkrutějších v karibské oblasti.

Již o týden později časopis informoval o nové vlně uprchlíků mnohem podrobněji. I přesto, že Spojené státy zprvu přislíbily místo pro tři a půl tisíce uprchlíků, již za první víkend sem vycestovalo celkem dva tisíce občanů Kuby. Byli přivezeni za pomoci lodní dopravy přes otevřený přístav Mariel. Takové množství a naprosto spontánní jednání příbuzných bylo pro představitele Spojených států šokující a administrativa prezidenta Cartera označila vstup uprchlíků na území státu za nedovolené. Každá jednotlivá loď pak musela zaplatit pokutu ve výši tisíc amerických dolarů. V případě, že tak majitel lodi neučinil, byla mu loď zabavena až do chvíle, kdy byl dluh srovnán.

Také bylo třeba vyřešit problém s již vyloděnými uprchlíky. Ti mohli zůstat na území Spojených států po dobu šedesáti dnů a tato doba měla být dostačující na vyřízení všech formalit pro získání politického azylu. Mluvčí státní administrativy, Thomas Reston, se k problému vyjádřil takto:

„To, co zde máte, není racionální proces, ... To, co zde máte, je Castrovo řešení problému.“¹¹¹

I přes poplatky za každou loď přivážející do Spojených států uprchlíky z Kuby se ve floridských přístavištích začali shromažďovat členové kubánské komunity, aby napomohli svým příbuzným čekajícím na Kubě na opuštění země. Postupně se přístaviště plnila lodmi kubánského exilu a to nejen těch, kdo žili na Floridě, ale začali přijíždět i Kubánci žijící v jiných státech USA. Existovali i tací, kteří se snažili na celé situaci vydělat a tak si za každého převezeného uprchlíka z Kuby účtovali poplatek ve výši až jednoho tisíce amerických dolarů.

Po příjezdu na americké území museli uprchlíci vyplnit formuláře pro získání azylu. Ovšem ti, jež byli uprchlíky z peruánské ambasády se prokazovali speciálními pasy, které jim umožňovaly mnohem snadnější získání azylu.

Původně se Spojené státy domnívaly, že uprchlíky budou postupně vracet zpět na Kubu, ale během prvních dvou týdnů se vlna lodí přijíždějící z Kuby až ztrojnásobila.

Situace se vyhrotila již po čtrnácti dnech natolik, že guvernér Floridy vyhlásil zvláštní stav v oblasti mezi Key West a Miami. Následně byli uprchlíci letadly odvázeni na vojenskou základnu Eglin

¹¹¹ „What you have here is not a rational process, ... What you have is Castro's solution to the problem.“

Voyage from Cuba. *TIME*, 5. 5. 1980, vol. 115, no. 18, s. 32 – 34

na severu Floridy, kde bylo zřízeno provizorní stanové městečko s kapacitou deseti tisíc volných míst.

Také se začaly šířit pověsti o tom, že Castro záměrně propouštěl vězně a nutil je, aby nasedli do lodí a opustili ostrov. Tyto fámy, ale vyvrátil INS District Director Raymond Morris, který osoby přijíždějící v Marielské flotile charakterizoval takto:

„...Do značné míry jako zbytek společnosti v Americe, někteří tvrdě pracující, jiní líní...“¹¹²

Ovšem oficiální místa se snažila celou tuto uprchlickou vlnu ukončit a vypořádat se s nastalou situací. Carterova administrativa se k celé události dále vyjadřovala takto:

„Chceme zastavit příliv (uprchlíků), jelikož Castrovi nemůže být dovoleno diktovat, kdo přijde do Spojených států, ... Na druhou stranu máme tradici přijímání lidí z Kuby a je velice nepravděpodobné, že bychom je posílali zpět.“¹¹³

Na druhou stranu se ale objevovaly i případy kubánských uprchlíků unášejších americká letadla, aby se dostali zpět na Kubu. Důvodem měl být stesk po rodném ostrově a rodině.

4. 13. Rok 1981

V květnu roku 1981 seznamuje týdeník Time své čtenáře s aktuální situací uvnitř komunity marielských uprchlíků. Jako již dříve je nejprve

¹¹² „....Pretty much like the rest of society in America, some hardworking, some lazy...“

The Flotilla Grows. *TIME*, 12. 5. 1980, vol. 115, no. 19, s. 38 - 40

¹¹³ „We want to stop the flow because Castro cannot be allowed to dictate who comes into the U.S.,.....On the other hand, we have a tradition of accepting people from Cuba and it's highly unlikely that we would send people back.“

The Flotilla Grows. *TIME*, 12. 5. 1980, vol. 115, no. 19, s. 38 - 40

poukazováno na jednotlivé případy členů Freedom Flotilly a jejich nuzného života na okrajích Malé Havany v protikladu k palmami a vůní kubánského jídla vyplněným a sluncem prozářeným ulicím tohoto centra kubánské komunity. Současně Time poukazuje i na další problematické aspekty života na okraji společnosti jako je vysoké procento sebevražd - až sedmkrát vyšší než v ostatních oblastech USA - nezaměstnanost dosahující až k hranici poloviny kubánského obyvatelstva, jako poslední faktor pak uvádí i velmi malou znalost anglického jazyka.

I přesto, že zhruba tři čtvrtiny uprchlíků zůstaly na území státu Florida, tak ještě další čtyři tisícovky jich byly pod ochranou americké vlády v jiných oblastech Spojených států, z nichž většina byla umístěna ve Fort Chaffee, kde měly tyto osoby vinou frustrace způsobit dvě vzpoury. Časopis poukazuje i na fakt, že až polovina těchto osob jsou buď mrzáci, nebo duševně narušení jedinci. Není zde opomenut ani kriminální činitel. Necelé dva tisíce Marielitos byly umístěny ve vězení v Atlantě. Specialista pro uprchlíky z tohoto nápravného zařízení je charakterizoval takto:

„...Máme tu nějaké dobré Kubánce,...Máme tu i jiné, u kterých nechceme, aby se kdy dostali na ulice...“¹¹⁴

I tak bylo nastaveno zrcadlo na uprchlíky jako na potenciálně nebezpečné osoby. To je dále dokládáno faktem, že azyl ve Spojených státech získalo z těchto vězňů jen opravdu malé procento, neboť 90% čeká na vyhoštění ze země.¹¹⁵ Na případu jednoho z Marielitos usvědčeného již na Kubě z trestného činu krádeže, jemuž se podařilo

¹¹⁴ „...We've got some good Cubans here,...We have others we never want to hit the streets....“

We Were Poor in Cuba, but.... [online]. Time: 18. 5. 1981. [cit.30. července 2008] Dostupné na WWW: <http://www.time.com/time/magazine/article/0,9171,951664,00.html>

¹¹⁵ We Were Poor in Cuba, but.... [online]. Time: 18. 5. 1981. [cit.30. července 2008] Dostupné na WWW: <http://www.time.com/time/magazine/article/0,9171,951664,00.html>

vyhnout se vazbě, bylo dokládáno, že zadržování takových osob nesmí být v rozporu s platnými právními předpisy ve Spojených státech. Proto bude nutné, aby v následujících měsících byl přesně vymezen režim těchto vězňů na americkém území.

Další článek týkající se Marielitos se objevuje až po půlroční odmlce, ale o to hlasitěji vyznívá jeho skutečné sdělení. I když poukazuje na to, že většina marielských uprchlíků se určitým způsobem dokázala zařadit do většinové americké společnosti, stále mezi nimi převládá množství těch, kteří jsou pouhými strůjci problémů. V oblasti Miami se tak díky nim během krátké doby obrovským způsobem, až dvojnásobně, navýšila kriminalita. Uvádí též, že 66 z nich bylo zadrženo pro trestný čin vraždy.¹¹⁶

Negativně byla tato skupina Kubánců přijímána i v řadách vlastní kubánské komunity. V oblasti Malé Havany mezi spořádanými a přízpusobivými Kubánci, tak jak jsou popisováni v článku, žijícími zde už řadu let bylo označení Marielito považováno za veřejnou urážku a podle toho byli i skuteční Marielitos vnímáni, jak dokládá mimo jiné výpověď jednoho z bankéřů Bernarda Benese:

*„...Když vidím Marielitos, vidím, jak na sobě mají čísla jako Židé v koncentračních táborech. Je tu hrozný nedostatek soucitu s těmito lidmi...“*¹¹⁷

Je otázkou, zda tak silné přirovnání bylo opravdu na místě. Nicméně článek se ve své poslední části zaobírá asi nejožehavějším rysem, což byla finanční otázka celého problému. Jen na vzdělání

¹¹⁶ Miami's Agony. [online]. Time: 12. 10. 1981 [cit.30. července 2008] Dostupné na WWW: <http://www.time.com/time/magazine/article/0,9171,924898,00.html>

¹¹⁷ „....When I see Marielitos, I see numbers on them like the Jews in the concentration camps. There is a terrible lack of compassion for these people....“

Miami's Agony. [online]. Time: 12. 10. 1981 [cit.30. července 2008] Dostupné na WWW: <http://www.time.com/time/magazine/article/0,9171,924898,00.html>

marielských dětí v oblasti Dade County bylo potřeba uvolnit až 32 miliónů amerických dolarů. Další platby bylo třeba poskytnout za ošetření v nemocnicích. Účet u nemocnice Miami's Jackson Memorial Hospital se vyšplhal na šest miliónů dolarů a v neposlední řadě se potýkal rozpočet v Dade County i s nedostatkem až třiceti miliónů dolarů vinou omezení ze strany federálních fondů na pomoc uprchlíkům.¹¹⁸

Na konci roku vychází velmi obsáhlý článek popisující důkladně situaci na jižní Floridě. Opět je zde poukazováno na výrazný nárůst kriminality a to ze strany Marielitos. Současně je nově předložen problém trestné činnosti v souvislosti s drogami. Kubánci jsou prezentováni jako jedni z hlavních pašeráků a obchodníků s kokainem hned po Kolumbijcích a rozdílně od spodiny americké společnosti, která obchoduje pouze s marihuanou.

Na druhou stranu se v článku uvádí i pozitivum v tom smyslu, že příchozí z dřívějších vln kubánské emigrace skutečně pomohli obnovit a znovu zažehnout slávu této vyhledávané turistické lokality, proti tomu ale jejich působení přilákalo i celou řadu turistů ze států Jižní Ameriky. Důvodem pro atraktivitu této oblasti u španělsky mluvícího obyvatelstva států položených jižně od USA měla být právě přitažlivost snadného porozumění. V oblasti jižní Floridy byly totiž vydávány španělsky psané noviny, stejně tak si mohl turista v tomto jazyce poslechnout rozhlasové či televizní vysílání.

Dalším negativem spojeným s příchodem marielských uprchlíků měl být velký nárůst prodeje zbraní a jejich používání na veřejných místech. Celá řada spořádaných obyvatel tak v článku vypovídá o denní přítomnosti zbraní v jejich životech. Příkladem je výpověď duchovního říkajícího, že zbraň je pouhým pekelným způsobem jak si zachovat holý život, nebo výpovědi o běžném a veřejném nošení střelných zbraní na

¹¹⁸Miami's Agony. [online]. Time: 12. 10. 1981 [cit.30. července 2008] Dostupné na WWW: <http://www.time.com/time/magazine/article/0,9171,924898,00.html>

ulicích a veřejných prostranstvích. Komplex všech těchto faktorů by mohl být důvodem k novému exodu osob. Tentokrát by šlo, ale o anglicky mluvící obyvatelstvo utíkající do severnějších oblastí Spojených států.

4. 14. Rok 1983

Následující článek věnovaný otázce marielských uprchlíků se objevuje po necelých dvou letech. Tentokrát ovšem bylo jeho znění mnohem více nakloněno na stranu Marielitos. Seznamuje čtenáře s přípravou festivalu organizovaného právě touto doposud odmítanou skupinou obyvatelstva, která se prostřednictvím zmíněné kulturní události snažila vyjádřit dík Miamské veřejnosti za podporu jim projevenou a zároveň poukázat na to, že nejsou jen kriminálními živly, ale že v jejich řadách je i celá řada výborných umělců. Byl to projev snahy o zvrácení negativního obrazu, jež si o nich americká společnost utvořila.

Článek pokračuje výpověďmi o jednotlivých Marielitos, jež si za pomoci tvrdé práce dokázali přeci jen ve Spojených státech splnit svůj americký sen. Na druhou stranu jsou ale zmíněna i neštěstí jednotlivých rodin, u nichž došlo k zpřetrhání rodinných vazeb. Řešením problému mělo být schválení návrhu zákona Simpson-Mazzoli¹¹⁹. Ten měl Marielitos zaručovat status cizinců se stálým pobytem. Na jeho základě by pak mohli marielští uprchlíci přivést zbývající členy svých rodin.

Negativní pohled na Marielitos byl nicméně potvrzen natáčením filmu s názvem Scarface v hlavní roli s Al Pacinem představujícím Tony Montanu, marielského uprchlíka a dealera drog.

¹¹⁹ Working Hard Against an Image.. [online]. Time: 12. 9. 1983 [cit.30. července 2008] Dostupné na WWW: <http://www.time.com/time/magazine/article/0,9171,926177,00.html>

4. 15. Rok 1984

S odstupem dalšího roku přichází zmínka o nové vzpouře ve vězení v Atlantě, kde byli umístěni ti z Marielitos, jež byli nějakým způsobem trestně stíháni. Ovšem ani s odstupem času jejich případy nebyly stále vyřešeny. Americká vláda sice chtěla tyto osoby poslat zpět na Kubu, ale Fidel Castro jejich přijetí na území ostrova odmítl.¹²⁰

Na konci roku ovšem dochází k neočekávané změně, kdy je schváleno, aby byli všichni Marielitos, kromě těch, jež byli ve vazbě ve věznicích v Atlantě, zaregistrováni jako cizinci s trvalým pobytem na území Spojených států.

4. 16. Rok 1985

I v tomto roce je znovu poukazováno na kriminální činnost marielských uprchlíků, která se s postupem doby zdokonaluje a koncentruje se proti členům vlastní komunity. Marielitos měli používat k útokům na představitele kubánského drogového podsvětí převlečení v uniformách speciálních jednotek SWAT. Tím se zvyšovalo ohrožení skutečných členů této speciální jednotky, jež byli zabíjeni drogovými mafiány v domněnku, že jde o přestrojené členy podsvětí.

4. 17. Rok 1987

Vlnu povstání ve věznicích rozvířila zpráva o tom, že se Spojené státy domluvily s Fidelem Castrem o vydání kubánských vězňů z marielské uprchlické vlny. Castro souhlasil s přijetím necelých tří tisíc těchto vězňů, zatímco Spojené státy navrhovaly jejich počet až ve výši tři a půl tisíce. Odpor vyvolaný tímto jednáním se snažil zmírnit

¹²⁰ Refugees: Confined in the Land of the Free. [online]. Time: 12. 11. 1984. [cit.30. července 2008] Dostupné na WWW: <http://www.time.com/time/magazine/article/0,9171,926925,00.html>

ministr spravedlnosti Edwin Meese, jenž se zavázal k pečlivému posouzení každého jednotlivého případu.¹²¹

¹²¹ We Are the Abandoned Ones.. [online]. Time: 7. 12. 1987. [cit.30. července 2008] Dostupné na WWW: <http://www.time.com/time/magazine/article/0,9171,966112,00.html>

5. Závěr

Vztahy Spojených států a Kuby byly od počátku neodmyslitelnou součástí historie těchto dvou států. I když šlo zprvu o kontakty především prostřednictvím koloniálních mocností, s odstupem času se prohloubily i přímo mezi těmito samotnými zeměmi a to ať už na poli politickém tak daleko více i na bázi ekonomické. Spojené státy se staly pro Kubánské obyvatelstvo atraktivními z důvodu možných podnikatelských zájmů, jak tomu bylo především v oblasti tabákového průmyslu, který přinesl na jih Spojených států velký ekonomický potenciál. S ním byl spojen urbanistický růst v dané oblasti, příliv pracovních sil stejně tak jako prohloubení uvědomění si vlastní identity kubánské komunity v rámci existence na území cizího státu. Vznikla tak řada organizací usilujících o udržení kontaktů a kulturních prvků v rámci kubánské komunity. V neposlední řadě byly tyto útvary i střediskem odporu proti koloniální správě. V tomto období byl velmi zajímavý i genderový rozměr těchto aktivit, kdy se na mnoha z nich podílely ženy, jež ve své původní domovině tak aktivní zdaleka být nemohly.

V průběhu dvacátého století docházelo daleko více k odchodu kubánského obyvatelstva do Spojených států právě z důvodu jeho politického přesvědčení. Stejně tak tomu bylo i v období po pádu Batistova režimu a nastolení režimu Fidela Castra. Je pravdou, že na úplném počátku opouštěli zemi především představitelé elity, jejichž politické názorové prostředí se neshodovalo s politickým ovzduším nastoleným Fidelem Castrem. Daleko více však v pozdějším období odcházeli kubánští občané z důvodu ekonomického, neboť v rámci nově zavedených politických opatření přišli o velkou část svého ekonomického zázemí.

I když byl zmíněný příliv nově příchozích ve Spojených státech pozitivně akceptován, musela společnost potažmo americká vláda na

novou situaci reagovat. Bylo třeba zajistit zázemí pro zabezpečení všech potřeb této vlny kubánského obyvatelstva. Následkem bylo zřízení organizací na pomoc uprchlíkům nejprve na bázi dobrovolnictví za přispění různých církví a nakonec zřízení organizace zaštitěné vládou Spojených států s příspěvkem udíleným z rozpočtu země. Založení takového typu organizace se stalo součástí jednotlivých opatření činěných v rámci bojů studené války a snahy o oslabení socialistických států získáním jejich intelektuální a ekonomické elity. I přes poměrně příznivé přijetí prvních kubánských uprchlíků jejich zařazení se do americké společnosti nebylo zcela jednoduché. Potýkali se s těžkostmi při hledání práce stejně tak jako při nostrifikaci jejich dosavadního vzdělání.

Specifickou a velmi smutnou součástí historie kubánského vystěhovalectví do Spojených států je otázka dětských uprchlíků. Díky nim sice došlo k až překvapivě rychlé koordinaci různých humanitárních skupin a americké vlády. Nicméně přetrhání rodinných pout těchto dětí na ně mělo obrovské psychické následky. I přesto s odstupem času svou zkušenost vnímají sice s rezignací, ale pozitivně. Výjimkou v tomto vývoji byly pouze události z konce sedmdesátých let.

Od roku 1965 vzniká cílená snaha kubánského režimu zbavit se vlastní opozice. První takovou vlnou byla Camariocká flotila. Ovšem negativní zkušenost z cesty přes moře donutila vlády obou zúčastněných států k legislativnímu aktu, jež by právně ošetřil, za jakých podmínek mohou uprchlíci odcestovat do Spojených států. Zároveň se tento akt stal platformou pro další rozvoj, jehož projevem byly Freedom flights. Kuba se v tomto momentě poprvé začala bránit odchodu pro chod státu a politických aktivit země nepostradatelných osob, mezi něž patřili například lékaři nebo muži schopni vojenské služby. Po vymezení pravidel byl založen osm let trvající letecký most, díky němuž se do Spojených států dostalo přes dvě stě tisíc osob tvořící čtyřicet procent

veškerého kubánského obyvatelstva emigrujícího do Spojených států za vlády Fidela Castra.

V následném období po ukončení programu Svobodných letů dochází ve Spojených státech k silnému názorovému přerodu a to především mezi mladými Kubánci. Události, se kterými se setkávali na půdě univerzitních kampusů, je donutily uvažovat nad svými kořeny a nad zemí, kde se narodili. V rámci tohoto mladického hledání sama sebe založili organizaci Antonio Maceo Brigade, jež prolomila svými aktivitami vnímání kubánského exilu i u samotného Fidela Castra. Výsledkem byl proces vyjednávání s občany Kuby žijícími v exilu o možnosti propuštění politických vězňů a scelení do té doby díky emigraci roztržštěných rodin. Castro ovšem netušil, jaký dopad jeho rozhodnutí o možnosti návštěvy exilu na ostrově bude mít. Pohled místního obyvatelstva, roky přesvědčovaného o bídě, v jaké žije kubánská komunita ve Spojených státech, na realitu bohatstvím oplývajícího exilu vyvolal silnou vlnu nespokojenosti.

Ta vyústila v přepadení peruánské ambasády malou skupinou osob dožadujících se azylu. Vše se odehrálo v období velikonočních svátků a během hlavních svátečních dní se původní skupina útočníků, po prohlášení Fidela Castra zaručující odchod každému, kdo o to projeví zájem, rozrostla o tisíce dalších žadatelů. Pro jejich odchod byl zvolen přístav Mariel, kde je postupně začali za pomoci lodí vyzvedávat jejich příbuzní žijící již ve Spojených státech. Jejich vstup na půdu Spojených států, ale vyvolal silnou vlnu politických různic. USA se zavázalo k poskytnutí azylu pouze třem a půl tisícům těchto osob, ale nakonec jich připlulo mnohonásobně vyšší množství. Problém bylo právní vymezení statutu jejich pobytu ve Spojených státech. Politický kontext těchto různic silně ovlivňoval i fakt, že Marielitos nebyli přijímáni ani vlastní komunitou a jejich pověst notně ovlivnily zprávy o nich vydávané v amerických médiích. Nakonec byly veškeré dohady ukončeny přidělením jim statutu trvale žijících cizinců na území

Spojených států. Ovšem to nevyřešilo problémy celistvě. Stále zůstával ve vzduchu strašák v podobě Marielitos umístěných v nápravných zařízeních. Nakonec bylo oficiální cestou s Fidelem Castrem, jenž se zprvu zdráhal vzít jakékoli uprchlíky zpět, sjednáno, že tito budou přepraveni zpět na ostrov. Mezi vězni tato zpráva vyústila ve vlnu povstání, jež byla nakonec potlačena závazkem ministra spravedlnosti k individuálnímu projednání případu každého jednotlivého vězně.

Jaký byl obraz vytvářený v týdeníku Time o kubánské emigraci? V prvním roce po Castrově převratu sice bylo v Time vydané velké množství obsáhlých článků, až padesát, o každém činu Fidela Castra, ale o samotných uprchlících se zde nedovíme naprosto nic. Mohlo to být způsobeno i skutečností, že v uvedeném období odcházela z Kuby především elita společnosti kladně přijímaná ve Spojených státech a nijak problémová. Proto je daleko větší důraz kladen na jednání Fidela Castra.

Od následujícího roku se pak pohled žurnalistů již přesunul na popisy jednotlivých případů útěků z Kuby, stejně tak jako na řešení vzájemných vztahů mezi oběma zeměmi. V následujícím období je pomalu kladen důraz na aktivity kubánské komunity ve Spojených státech, především pak na její činnost v oblasti možného útoku na ostrov a vedení guerrillových bojů proti vládě karibského ostrova. Zároveň byla veřejnost seznámena s vznikem politických uskupení, jež měla zajistit plynulý vývoj až po změnu režimu na ostrově a následné zajištění demokratických voleb.

V dubnu roku 1961 došlo ke skutečnému prověření dosavadních snah kubánské komunity. Došlo k vyloštění v Zátocě Sviní a následnému souboji s armádou karibského ostrova. Celý tento boj se stal pro Spojené státy a s nimi i pro kubánskou komunitu naprostým fiaskem. Politické uskupení vytvořené v rámci kubánské komunity se ukázalo jako zcela nefunkční a stalo se loutkou v rukách CIA. Navíc chyběla i

očekávaná podpora ze strany kubánského lidu, tak jak si to představovala kubánská komunita na základě výpovědí uprchlíků, kteří se do Spojených států dostali v období těsně před útokem. Naopak kubánští občané celý útok pochopili jako porušení suverenity vlastního státu a postavili se na stranu kubánské armády. Výsledkem pak bylo naprosté rozčarování kubánské komunity a její znemožnění před zraky americké společnosti.

Dozvuky vyloďení v Zátocě Sviní jsou patrné v článcích z následujícího roku, kdy byl vyjednáván osud zajatců z této neblahé vojenské akce. Následují články týkající se dalších drobných aktivit exilové vlády a jiných kubánských organizací, z nichž některé byly až teroristického charakteru, ve snaze zvrátit dosavadní vývoj na ostrově. Původní lesk to nicméně exilové vládě již nepřidalo a její pověst pomalu upadala v propadlišti dějin.

O výsledku vyjednávání o osudu zajatců se dozvídáme až v polovině roku 1963, kdy je americká veřejnost obeznámena s počtem zajatců, jež se dostanou zpět do USA, stejně tak jako s výší příspěvku, jež byl za tímto účelem kubánské vládě vyplacen. Zároveň jsou výtisky týdeníku postupně plněny dalšími drobnými zprávami o množství uprchlíků a jejich osobních příbězích.

V roce 1965 se americká společnost dozvěděla díky článkům o první oficiální vlně kubánských uprchlíků, jež se měli dostat do USA přes přístav Camarioca. Nejpodstatnější informací se ale stává fakt, že již v tomto období je poukazováno na možný problematický původ těchto uprchlíků. V následujících letech je americká společnost uvědoměna o programu Svobodných letů a více méně pravidelně informována opět o osobních příbězích jednotlivců. Nicméně množství článků věnovaných kubánské problematice začíná oproti prvním rokům šedesátých let pomalu klesat. Až v období po roce 1971, kdy byl

program svobodných letů ukončen, články týkající se jak kubánských uprchlíků, tak exilu žijícího ve Spojených státech zcela mizí.

Znovu se dostala problematika kubánských uprchlíků na světlo až v roce 1978, kdy týdeník seznámil své čtenáře o vyjednávání probíhajícím mezi členy exilu a kubánskou vládou o osudu politických vězňů a možnosti pro kubánské občany žijící ve Spojených státech po dlouhých letech odloučení navštívit ostrov a shledat se svými blízkými. V následujícím roce se týdeník k problematice Kubánců opět odmlčel, aby pak v roce 1980 plnou silou informoval o situaci, jež se odehrála na peruánském velvyslanectví. Stejně tak týdeník sděloval podrobnosti o událostech odehrávajících se následně poté. Taktéž byla americká veřejnost obeznámena s možnou kriminální minulostí některých členů marielské flotily. V období roku 1980 je nicméně postoj oficiálních míst k marielským uprchlíkům ještě velmi mírný. Dále se v člancích z tohoto roku projevují i počátky nerozhodnosti v jednání Cartrovy administrativy, které zapříčiní další vážné politické problémy v následujících měsících. V příštím roce se ovšem články týkající se marielské skupiny začínají radikálně proměňovat a s obrovským důrazem se věnují kriminální činnosti v této komunitě a to především na území státu Floridy. S odstupem roku přichází jako holubice míru jeden z mála pozitivně psaných článků o Marielitos seznamující čtenáře s festivalem, jenž se snažil o propagaci kubánské kultury a marielských umělců a zároveň o zpřetrhání obrazu o nich vytvořeného médií. Konečně je v tomto období vyřešen politický problém statusu pobytu těchto osob na území Spojených států. V posledních letech dekády se už ale pozitivní články neobjevují a americká společnost je seznamována pouze s negativními, kriminálními, rysy Marielitos, s vyjednáváním s kubánskou vládou ohledně navrácení Kubánců uvězněných v USA zpět na Kubu a následnými protesty vyvolanými těmito jednáními.

Dle faktů v této práci nastíněných si dovoluji usuzovat, že kubánská komunita byla jednou z hlavních hispánských komunit silně

ovlivňující politické a diplomatické aktivity Spojených států. Již v prvních letech po příchodu do země se aktivně podílela na politickém tření mezi USA a Kubou, i když tento její podíl měl následně negativní dopad především na samotnou kubánskou komunitu.

Důsledek nezdařeného pokusu o převrat na Kubě a pojetí kubánské exilové vlády jako loutkové instituce dovedlo kubánskou komunitu jednak k roztržtosti, ale též ke změně politických postojů. Kubánci ve Spojených státech si začali stále více uvědomovat, že doba jejich exilu bude mít delší trvání, než jak původně zamýšleli a proto se jejich politická pozornost obrací ke snaze zajistit si veškeré možné výhody nápomocné k jejich etablování do většinové americké společnosti. Politicky skutečně aktivní skupinou se stávali mladí Kubánci, kteří svým mladickým odhodláním dospěli až na místo, kam si jiní politici netroufli, a to na přímé vyjednávání s Fidelem Castrem. Samozřejmě, že pokud by nebyla americká diplomacie připravena na tuto možnost, nemohli mladí Kubánci nikdy dospět až tak daleko.

V tomto období nadešla opět možnost vytvoření jednotné organizace zajišťující výsady pro kubánskou komunitu, jíž byla Cuban – American Committee. Již z názvu je patrné, že oproti předcházejícímu období, kdy se komunita koncentrovala především na myšlenku návratu zpět na Kubu, se naopak teď soustředila na vytvoření dobrých vztahů v rámci Spojených států. Proti tomu ale ve Spojených státech působila řada kubánských organizací teroristického charakteru, které nakonec přes veškeré své negativní aktivity napomohly názorovému scelení kubánské komunity.

Politici představitelé exilové společnosti se začínají čím dál více orientovat na politickém dění v celostátním měřítku a tak se aktivně zapojují do organizací jako je Hispanic American Democrats. Příchod Marielitos tyto politické aktivity na první pohled mohl do jisté míry narušit a to kvůli negativnímu postoji vůči této skupině kubánské

komunity nicméně i původní kubánský exil se od nich naprosto distancoval. Proto mohl začít s vyjednáváním za získání ekonomických výhod na bázi mezinárodního obchodu, za tímto účelem vznikla organizace Cuban-American National Foundation. V této části ovšem nesmíme opomenout ani fakt toho, že političtí představitelé exilu se přiklonili na stranu republikánů, což bylo v americkém prostředí, již tradičně ovládaném dvěma navzájem opozičními politickými uskupeními, velmi důležité. Kubánci z tohoto spojení získávali ekonomické výhody, ať už na poli mezinárodního obchodu, tak i na poli finančních dotací pro různé aktivity spojené mimo jiné s možností dostat na Kubu hlas svobody v podobě rozhlasového vysílání Radio José Martí. Pro Republikánskou stranu byl tento vztah důležitý především v období předvolebních kampaní a volební taktiky vůbec. Především na Floridě, kde obyvatelstvo kubánského původu s ostatními hispánskými národy tvořilo většinu populace, byla podpora ve volbách jasně nakloněna proti kandidátům z opoziční Demokratické strany. Nejlépe to bylo patrné při prezidentských volbách v roce 1981, kdy se kubánská komunita postavila na stranu republikánského kandidáta Ronalda Reagana proti dosavadnímu prezidentovi Jimmy Carterovi.

Pokud se zaměříme na otázku etablování kubánské komunity v americké společnosti, je třeba zmínit, že v prvních dvou dekadách byli uprchlíci přijímáni veskrze bezproblémově. Většina z nich se zařadila do běžného života a našla si zaměstnání. Nicméně pro vlnu marielských uprchlíků nebylo zařazení se do běžné americké společnosti tak jednoduché jako pro jejich předchůdce. Vinou jejich prezentace v médiích a kvůli nálepce problémových jedinců se setkávali s velkými potížemi při shánění zaměstnání a tím také získávání potřebných financí na to, aby se mohli stát právoplatnou součástí společnosti. Této problematice nijak nepřidala skutečnost, že v poměrně dlouhém období nebyl legislativně vyřešen jejich pobyt na území Spojených států. I přesto, že se poměrně velké části z nich podařilo

nakonec do života americké společnosti zařadit, na nich nálepka potíživců ulpívala nadále a v médiích se objevovali především zprávy o těch, ačkoli nechci nijak zlehčovat velký dopad jejich kriminálních činů na americkou společnost, kteří dobré jméno Marielitos ničili.

Nejzajímavějším dokladem o etablování Kubánců na území Spojených států je dozajista fenomén vzniklý na území Floridy, přesněji řečeno fenomén vytvoření Malé Havany. Nesmíme zapomenout na fakt, že území Floridy bylo vždy Kubánci vyhledávanou lokalitou a tak zde měli uprchlíci přicházející sem po Castrově revoluci silnou platformu na níž bylo dále možné budovat centrum jak kubánské komunity, tak i její kultury. Postupně se začalo toto středisko rozrůstat od dvou centrálních ulic do širokého okolí. Kubánci svou pílí vybudovali, z oblasti v sezónních cyklech měnící se na bohem zapomenuté místo, v centrum prosperity. Po malých krocích se postupně komunita rozrostla obrovskou měrou až do dnešních dní, kdy je dominujícím činitelem v oblasti jihu Floridy. Zároveň vytvořila kubánská komunita subkulturu zakonzervovanou uvnitř cizího státního celku. Prvkem této kultury jsou dozajista vyhlášené kubánské restaurace nebo tradiční kulturní aktivity pořádané v centru Malé Havany na Calle Ocho.

Dalším důležitým a zajímavým faktorem ovlivňujícím život i zbytku americké společnosti byl jistě výukový plán pro bilingvální jazykové vzdělávání. Ten vznikl na území Dade County a po jeho několikaletém využívání se stal předlohou pro federální vzdělávací plán pro zbytek Spojených států.

Malá Havana je jakousi konzervou kubánské komunity a vzpomínek starších členů exilu na Kubu takovou jakou ji znávali. Na jejím příkladě je patrné, že se kubánská komunita dokázala zařadit do života americké společnosti, na druhou stranu si ale vytvořila velmi silnou národní hrdost. Bylo by jistě zajímavé se této lokalitě věnovat do daleko větší hloubky, ale to by vydalo na další odbornou práci.

Při zpracovávání tématu této práce se stala zřejmou možnost dalšího jejího rozšíření o porovnání pohledu na kubánské uprchlíky optikou dalších amerických periodik. Zároveň se domnívám, že zajímavé výsledky by přineslo i rozšíření časového horizontu práce o období po pádu Sovětského bloku. Jednak by bylo možné nastítnit, jak se vyvíjel přístup ke kubánským uprchlíkům po odbourání stigmat způsobených studenou válkou, stejně tak by bylo zajímavé zaměřit pohled na vnímání kubánské emigrace v prezidentském období George W. Bushe, jmenovitě v období jeho války proti teroru, kdy celá státní administrativa zaujímala silně konzervativní postoj.

RESUMÉ

Ohniskem diplomové práce je komparace článků z časopisu Time soustředících se na problematiku kubánských uprchlíků s tím, jaký byl na ně pohled v odborných textech. Časově je práce vymezena obdobím od pádu režimu Fulgencia Batisty a nastolení režimu nového pod vedením Fidela Castra až po rok 1989, kdy dochází k zániku sovětského bloku a s tím související změně v bipolaritě světové politiky. Cílem práce je konečně nastínění proměn vnímání kubánských uprchlíků v americkém tisku, dále pak jejich etablování v americké společnosti a jejich vliv na politickou scénu ve Spojených státech.

Obsah práce:

Anotace

Úvod

Odraz problematiky v cílové literatuře

Kubánská problematika ve Spojených státech

Odraz problematiky v pramenech

Závěr

Resumé

Abstract

Použité prameny a literatura

Přílohy

ABSTRACT

The diploma thesis is focused on the comparison of Time magazine articles concentrated on the issue of Cuban refugees with how they were perceived in specialized texts. The time limit of the thesis is provided by the period from the downfall of the Fulgencio Batista regime and the establishing of the new regime led by Fidel Castro until the year 1989, when the Soviet block was discharged and the bipolarity of the world political situation changed. Finally the aim of the thesis is to outline the change in the perception of Cuban refugees in the American press, their establishing in the American society and their influence on the political events in the United States.

Content of the thesis:

Annotation

Introduction

The reflection of the issue in the target literature

The Cuban issue in the United States

The reflection of the issue in the sources

Conclusion

Resume

Abstract

Sources of information

Appendices

6. Použité prameny a literatura

6. 1. Prameny

Rok 1959

CUBA: A New & Horrible Phase [online]. Time: 5. 1. 1959. [cit.30. července 2008] Dostupné na WWW: <http://www.time.com/time/magazine/article/0,9171,810807,00.html>

The Hemisphere: They Beat Batista [online]. Time: 12. 1. 1959. [cit.30. července 2008] Dostupné na WWW: <http://www.time.com/time/magazine/article/0,9171,937071,00.html>

CUBA: Jubilation & Revenge [online]. Time: 19. 1. 1959. [cit.30. července 2008] Dostupné na WWW: <http://www.time.com/time/magazine/article/0,9171,868977,00.html>

The Hemisphere: Mr. Smith Goes Home [online]. Time: 19. 1. 1959. [cit.30. července 2008] Dostupné na WWW: <http://www.time.com/time/magazine/article/0,9171,868980,00.html>

The Hemisphere: Careerman to Havana [online]. Time: 26. 1. 1959. [cit.30. července 2008] Dostupné na WWW: <http://www.time.com/time/magazine/article/0,9171,892093,00.html>

The Hemisphere: Pearl of the Antilles [online]. Time: 26. 1. 1959. [cit.30. července 2008] Dostupné na WWW: <http://www.time.com/time/magazine/article/0,9171,892092,00.html>

The Vengeful Visionary [online]. Time: 26. 1. 1959. [cit.30. července 2008] Dostupné na WWW: <http://www.time.com/time/magazine/article/0,9171,892091,00.html>

CUBA: The Scolding Hero [online]. Time: 2. 2. 1959. [cit.30. července 2008] Dostupné na WWW: <http://www.time.com/time/magazine/article/0,9171,894104,00.html>

CUBA: Purification [online]. Time: 9. 2. 1959. [cit.30. července 2008] Dostupné na WWW: <http://www.time.com/time/magazine/article/0,9171,892172,00.html>

The Press: Reporting a Revolution [online]. Time: 9. 2. 1959. [cit.30. července 2008] Dostupné na WWW: <http://www.time.com/time/magazine/article/0,9171,892184,00.html>

CUBA: Castro Takes Over [online]. Time: 23. 2. 1959. [cit.30. července 2008] Dostupné na WWW: <http://www.time.com/time/magazine/article/0,9171,825589,00.html>

CUBA: The Mob Is Back [online]. Time: 2. 3. 1959. [cit.30. července 2008] Dostupné na WWW: <http://www.time.com/time/magazine/article/0,9171,892259,00.html>

CUBA: Bullets! Ballots? [online]. Time: 9. 3. 1959. [cit.30. července 2008] Dostupné na WWW: <http://www.time.com/time/magazine/article/0,9171,825665,00.html>

CUBA: One-Man Court [online]. Time: 16. 3. 1959. [cit.30. července 2008] Dostupné na WWW: <http://www.time.com/time/magazine/article/0,9171,936996,00.html>

Fastest Gun in Havana [online]. Time: 23. 3. 1959. [cit.30. července 2008] Dostupné na WWW: <http://www.time.com/time/magazine/article/0,9171,892342,00.html>

CUBA: The Talk & Act [online]. Time: 30. 3. 1959. [cit.30. července 2008] Dostupné na WWW: <http://www.time.com/time/magazine/article/0,9171,892424,00.html>

CUBA: All Wet [online]. Time: 6. 4. 1959. [cit.30. července 2008] Dostupné na WWW: <http://www.time.com/time/magazine/article/0,9171,810890,00.html>

CUBA: Chief Executioner [online]. Time: 13. 4. 1959. [cit.30. července 2008] Dostupné na WWW: <http://www.time.com/time/magazine/article/0,9171,810967,00.html>

CUBA: The Other Face [online]. Time: 27. 4. 1959. [cit.30. července 2008] Dostupné na WWW: <http://www.time.com/time/magazine/article/0,9171,811048,00.html>

The Hemisphere: His Man in Havana [online]. Time: 27. 4. 1959. [cit.30. července 2008] Dostupné na WWW: <http://www.time.com/time/magazine/article/0,9171,811049,00.html>

CUBA: Humanist Abroad [online]. Time: 4. 5. 1959. [cit.30. července 2008] Dostupné na WWW: <http://www.time.com/time/magazine/article/0,9171,892505,00.html>

CUBA: Away from It All [online]. Time: 11. 5. 1959. [cit.30. července 2008] Dostupné na WWW: <http://www.time.com/time/magazine/article/0,9171,865815,00.html>

Creative Stage? [online]. Time: 25. 5. 1959. [cit.30. července 2008] Dostupné na WWW: <http://www.time.com/time/magazine/article/0,9171,865893,00.html>

CUBA: Red Setback [online]. Time: 8. 6. 1959. [cit.30. července 2008] Dostupné na WWW: <http://www.time.com/time/magazine/article/0,9171,892582,00.html>

CUBA: To Fix This Country Up [online]. Time: 15. 6. 1959. [cit.30. července 2008] Dostupné na WWW: <http://www.time.com/time/magazine/article/0,9171,892665,00.html>

CUBA: Cabinet Split [online]. Time: 22. 6. 1959. [cit.30. července 2008] Dostupné na WWW: <http://www.time.com/time/magazine/article/0,9171,937785,00.html>

CUBA: With a Vengeance [online]. Time: 6. 7. 1959. [cit.30. července 2008] Dostupné na WWW: <http://www.time.com/time/magazine/article/0,9171,825749,00.html>

CUBA: Toward Dictatorship [online]. Time: 13. 7. 1959. [cit.30. července 2008] Dostupné na WWW: <http://www.time.com/time/magazine/article/0,9171,869141,00.html>

The Caribbean: Shouting War [online]. Time: 13. 7. 1959. [cit.30. července 2008] Dostupné na WWW: <http://www.time.com/time/magazine/article/0,9171,869140,00.html>

The Hemisphere: Five Months of Deterioration [online]. Time: 13. 7. 1959. [cit.30. července 2008] Dostupné na WWW: <http://www.time.com/time/magazine/article/0,9171,869142,00.html>

Cuba: Class War [online]. Time: 20. 7. 1959. [cit.30. července 2008] Dostupné na WWW: <http://www.time.com/time/magazine/article/0,9171,892753,00.html>

The Press: The Times & Cuba [online]. Time: 27. 7. 1959. [cit.30. července 2008] Dostupné na WWW: <http://www.time.com/time/magazine/article/0,9171,864775,00.html>

Cuba: Country Boys in Town [online]. Time: 3. 8. 1959. [cit.30. července 2008] Dostupné na WWW: <http://www.time.com/time/magazine/article/0,9171,825818,00.html>

Cuba: Invasion Base [online]. Time: 17. 8. 1959. [cit.30. července 2008] Dostupné na WWW: <http://www.time.com/time/magazine/article/0,9171,937866,00.html>

Cuba: Henry's Plot [online]. Time: 24. 8. 1959. [cit.30. července 2008] Dostupné na WWW: <http://www.time.com/time/magazine/article/0,9171,864821,00.html>

Exiles: A Taste for Madeira [online]. Time: 31. 8. 1959. [cit.30. července 2008] Dostupné na WWW: <http://www.time.com/time/magazine/article/0,9171,864894,00.html>

Cuba: Scared Money [online]. Time: 7. 9. 1959. [cit.30. července 2008] Dostupné na WWW: <http://www.time.com/time/magazine/article/0,9171,825900,00.html>

Cuba: Touring Tough [online]. Time: 14. 9. 1959. [cit.30. července 2008] Dostupné na WWW: <http://www.time.com/time/magazine/article/0,9171,865972,00.html>

Cuba: Early Deification [online]. Time: 21. 9. 1959. [cit.30. července 2008] Dostupné na WWW: <http://www.time.com/time/magazine/article/0,9171,869218,00.html>

Cuba: Neutral & Broke [online]. Time: 5. 10. 1959. [cit.30. července 2008] Dostupné na WWW: <http://www.time.com/time/magazine/article/0,9171,894262,00.html>

Cuba: Voice of Opposition [online]. Time: 12. 10. 1959. [cit.30. července 2008] Dostupné na WWW: <http://www.time.com/time/magazine/article/0,9171,864033,00.html>

Cuba: Santa & Guano [online]. Time: 19. 10. 1959. [cit.30. července 2008] Dostupné na WWW: <http://www.time.com/time/magazine/article/0,9171,869295,00.html>

Cuba: Enemies Underground [online]. Time: 26. 10. 1959. [cit.30. července 2008] Dostupné na WWW: <http://www.time.com/time/magazine/article/0,9171,864979,00.html>

Cuba: No Time for Tourists [online]. Time: 2. 11. 1959. [cit.30. července 2008] Dostupné na WWW: <http://www.time.com/time/magazine/article/0,9171,892824,00.html>

Cuba: To The Wall! [online]. Time: 9. 11. 1959. [cit.30. července 2008] Dostupné na WWW: <http://www.time.com/time/magazine/article/0,9171,811360,00.html>

Cuba: The Triumvirate [online]. Time: 7. 12. 1959. [cit.30. července 2008] Dostupné na WWW: <http://www.time.com/time/magazine/article/0,9171,811523,00.html>

Cuba: Hero's Trial [online]. Time: 28. 12. 1959. [cit.30. července 2008] Dostupné na WWW: <http://www.time.com/time/magazine/article/0,9171,811602,00.html>

Rok 1960

Cuba: Animal Farm. *TIME*, 4. 1. 1960, vol. 75, no. 1, s. 26, 27

Message from Fidel. *TIME*, 4. 1. 1960, vol. 75, no. 1, s. 26, 27

Fidel's Kind of Freedom. *TIME*, 11. 1. 1960, vol. 75, no. 2, s. 43

- Cuba: Protest Against Theff. *TIME*, 25. 1. 1960, vol. 75, no. 4, s. 33
- Circus in Town. *TIME*, 1. 2. 1960, vol. 75, no. 5, s. 23 – 24
- Cuba: „Calm down“. *TIME*, 8. 2. 1960, vol. 75, no. 6, s. 26
- Cuba: The Proconsul Arrives. *TIME*, 15. 2. 1960, vol. 75, no. 7, s. 36
- Cuba: Clarified and Defined. *TIME*, 22. 2. 1960, vol. 75, no. 8, s. 38, 39
- Cuba: What should the U. S. Do? . *TIME*, 29. 2. 1960, vol. 75, no. 9, s. 24
- Cuba: Sweet Slavery. *TIME*, 14. 3. 1960, vol. 75, no. 11, s. 32
- Cuba: Patience sorely Tried. *TIME*, 21. 3. 1960, vol. 75, no. 12, s. 35
- Cuba: Back on Post. *TIME*, 28. 3. 1960, vol. 75, no. 13, s. 34 – 35
- Cuba: „Elevetions And a Myth“. *TIME*, 4. 4. 1960, vol. 75, no. 14, s. 33, 34
- Cuba: Winning Friends. *TIME*, 18. 4. 1960, vol. 75, no. 16, s. 32, 33
- Cuba: Back to the Sierra Maestra. *TIME*, 25. 4. 1960, vol. 75, no. 17, s. 37
- Cuba: Rally Round the Maypole. *TIME*, 9. 5. 1960, vol. 75, no. 19, s. 28
- That Martial Fever. *TIME*, 23. 5. 1960, vol. 75, no. 21, s. 34
- Cuba: The Archibishop Speaks. *TIME*, 30. 5. 1960, vol. 75, no. 22, s. 26
- Cuba: Fidel & the U. S. Negro. *TIME*, 6. 6. 1960, vol. 75, no. 23, s. 31
- Cuba: Khrushchev Is Coming. *TIME*, 13. 6. 1960, vol. 75, no. 24, s. 36
- Cuba: The Marxist Neighbor. *TIME*, 20. 6. 1960, vol. 75, no. 25, s. 30, 31
- Cuba: An End to Forbearance. *TIME*, 11. 7. 1960, vol. 76, no. 2, s. 26, 27
- Cuba: Khrushchev's Protectorate. *TIME*, 18. 7. 1960, vol. 76, no. 3, s. 32
- Cuba: Tighter Red Knots. *TIME*, 1. 8. 1960, vol. 76, no. 5, s. 31
- Cuba: All American Grab. *TIME*, 15. 8. 1960, vol. 76, no. 7, s. 24, 29
- Castro v. the Church. *TIME*, 22. 8. 1960, vol. 76, no. 8, s. 30
- Exodus. *TIME*, 22. 8. 1960, vol. 76, no. 8, s. 30
- Cuba: Triumphant Reds. *TIME*, 29. 8. 1960, vol. 76, no. 9, s. 26, 27
- Cuba: Fidel's Answer. *TIME*, 12. 9. 1960, vol. 76, no. 11, s. 39
- Cuba: The New Diplomacy. *TIME*, 19. 9. 1960, vol. 76, no. 12, s. 31
- Red All the Way. *TIME*, 10. 10. 1960, vol. 76, no. 15, s. 33

- Cuba: Growing Troubles. *TIME*, 17. 10. 1960, vol. 76, no. 16, s. 34
- Cuba: Returne of the Firing Squad. *TIME*, 24. 10. 1960, vol. 76, no. 17, s. 36, 37
- Cuba: The End of Patience. *TIME*, 31. 10. 1960, vol. 76, no. 18, s. 28, 29
- Cuba: Invasion Jitters. *TIME*, 7. 11. 1960, vol. 76, no. 19, s. 37
- Cuba: Phony & Real. *TIME*, 19. 11. 1960, vol. 76, no. 20, s. 32, 33
- Central America: Shadow of Castro. *TIME*, 28. 11. 1960, vol. 76, no. 22, s. 24
- Cuba: The Awakening Church. *TIME*, 28. 11. 1960, vol. 76, no. 22, s. 27
- The Americas: Balance sheets. *TIME*, 5. 12. 1960, vol. 76, no. 23, s. 24
- The Start of Sabotage. *TIME*, 5. 12. 1960, vol. 76, no. 23, s. 24
- Cuba: The New Revolutionaries. *TIME*, 12. 12. 1960, vol. 76, no. 24, s. 26, 29
- Cuba: They Would Be Free. *TIME*, 12. 12. 1960, vol. 76, no. 24, s. 26, 29
- Cuba: Spontaneous Combustion. *TIME*, 19. 12. 1960, vol. 76, no. 25, s. 30

Rok 1961

- Cuba: The Wise Men. *TIME*, 2. 1. 1961, vol. 77, no. 1, s. 19
- Cuba: The Breaking Point. *TIME*, 13. 1. 1961, vol. 77, no. 3, s. 23
- Cuba: The Underground. *TIME*, 27. 1. 1961, vol. 77, no. 5, s. 26
- Cuba: Year of the Firing Squad. *TIME*, 3. 2. 1961, vol. 77, no. 6, s. 23
- Cuba: In the Escambray. *TIME*, 24. 2. 1961, vol. 77, no. 9, s. 27
- The Man on the Raft. *TIME*, 3. 3. 1961, vol. 77, no. 10, s. 28, 29
- Cuba: Getting Ready. *TIME*, 31. 3. 1961, vol. 77, no. 14, s. 28
- Cuba: Leaving the Ship. *TIME*, 7. 4. 1961, vol. 77, no. 15, s. 26
- Cuba: Words & Warnings. *TIME*, 14. 4. 1961, vol. 77, no. 16, s. 31
- Cuba: Toward D-Day. *TIME*, 21. 4. 1961, vol. 77, no. 17, s. 25
- Cuba: The Massacre. *TIME*, 28. 4. 1961, vol. 77, no. 18, s. 23 – 33
- Cuba: Castro's Triumph. *TIME*, 5. 5. 1961, vol. 77, no. 19, s. 30, 31
- Cuba: Socialist Yes, Elections No. *TIME*, 12. 5. 1961, vol. 77, no. 20, s. 23
- Cuba: Outward Bound. *TIME*, 19. 5. 1961, vol. 77, no. 21, s. 26
- Cuba: Propaganda Backfire. *TIME*, 2. 6. 1961, vol. 77, no. 23, s. 26, 27

- Cuba: The Underground Surfaces. *TIME*, 9. 6. 1961, vol. 77, no. 24, s. 35
- Cuba: Visits to Fidel. *TIME*, 23. 6. 1961, vol. 77, no. 26, s. 29
- Cuba: Tantalising Hope. *TIME*, 28. 7. 1961, vol. 78, no. 4, s. 30
- Cuba: Twice Around the World. *TIME*, 4. 8. 1961, vol. 78, no. 5, s. 40
- Cuba: The Forgotten Ones. [online]. Time: 11. 8. 1961. [cit.30. července 2008]
Dostupné na WWW:
<http://www.time.com/time/magazine/article/0,9171,895562,00.html>
- Cuba: Keep in them Poor. *TIME*, 18. 8. 1961, vol. 78, no. 7, s. 32, 33
- Cuba: Certain „Deficiencies“. *TIME*, 1. 9. 1961, vol. 78, no. 9, s. 33
- Cuba: Hard New Life. *TIME*, 15. 9. 1961, vol. 78, no. 11, s. 34, 35
- Cuba: Castro v. the Virgin. *TIME*, 22. 9. 1961, vol. 78, no. 12, s. 32, 33
- Cuba: The Greying Pearl. *TIME*, 13. 10. 1961, vol. 78, no. 15, s. 34
- Cuba: Red until Dead. *TIME*, 8. 12. 1961, vol. 78, no. 23, s. 36

Rok 1962

- Cuba: Tropical Red Square. *TIME*, 12. 1. 1962, vol. 79, no. 2, s. 27
- Cuba: Sleeping Ceasar . *TIME*, 23. 2. 1962, vol. 79, no. 8, s. 26, 27
- Cuba: Once Uppmanship. *TIME*, 9. 3. 1962, vol. 79, no. 10, s. 29
- Cuba: Red Stars Rising. *TIME*, 16. 3. 1962, vol. 79, no. 11, s. 31, 32
- Cuba: Fire Eggs a Month. *TIME*, 23. 3. 1962, vol. 79, no. 12, s. 26
- Cuba: Trial & Trouble. *TIME*, 6. 4. 1962, vol. 79, no. 14, s. 27
- Cuba: Foreign Policy. *TIME*, 13. 4. 1962, vol. 79, no. 15, s. 32, 33
- Cuba: Moscaw´s Man in Havana. *TIME*, 27. 4. 1962, vol. 79, no. 17, s. 25, 28
- Cuba: Wait Till Next Decade. *TIME*, 15. 6. 1962, vol. 79, no. 24, s. 35
- Cuba: Tanks in the Streets. *TIME*, 29. 6. 1962, vol. 79, no. 26, s. 26
- Cuba: Voice of Castro. *TIME*, 10. 8. 1962, vol. 80, no. 6, s. 26, 27
- Cuba: Russian ships Arrive. *TIME*, 31. 8. 1962, vol. 80, no. 9, s. 27
- Time of Deterioration. *TIME*, 7. 9. 1962, vol. 80, no. 10, s. 28
- The Russian Presence. *TIME*, 14. 9. 1962, vol. 80, no. 11, s. 36, 37

The Raiders. *TIME*, 21. 9. 1962, vol. 80, no. 12, s. 28

Containment Sheffieldboard. *TIME*, 28. 9. 1962, vol. 80, no. 13, s. 28

The Double-secret Plot. *TIME*, 5. 10. 1962, vol. 80, no. 14, s. 25

Double Traveler. *TIME*, 26. 10. 1962, vol. 80, no. 17, s. 29

Misrule Without Law. *TIME*, 30. 11. 1962, vol. 80, no. 22, s. 30

Rok 1963

Nonstop to Moscow. *TIME*, 22. 3. 1963, vol. 81, no. 12, s. 19

The Subversion Airlift. *TIME*, 29. 3. 1963, vol. 81, no. 13, s. 28-29

Anti-Anti-Castro Policy. *TIME*, 12. 4. 1963, vol. 81, no. 15, s. 21

Becoming Destructive. *TIME*, 31. 5. 1963, vol. 81, no. 22, s. 16, 17

Inside Castro's Prisons. *TIME*, 7. 6. 1963, vol. 81, no. 23, s. 25

Infiltration, Not Invasion. *TIME*, 28. 6. 1963, vol. 81, no. 26, s. 28-29

Travel Now – Pay Later. *TIME*, 12. 7. 1963, vol. 82, no. 2, s. 24

Epilogue to a Failure. *TIME*, 26. 7. 1963, vol. 82, no. 4, s. 18

Swiss Resistance Movement. *TIME*, 2. 8. 1963, vol. 82, no. 5, s. 28, 30

Castro's U. S. Guests. *TIME*, 9. 8. 1963, vol. 82, no. 6, s. 25, 26

Lessons from the Bad Old Days. *TIME*, 23. 8. 1963, vol. 82, no. 8, s. 31

The Long Way Home. *TIME*, 6. 9. 1963, vol. 82, no. 10, s. 26

Better Targets, Better Weapons. *TIME*, 13. 9. 1963, vol. 82, no. 11, s. 43

Safety in the Stars. *TIME*, 27. 9. 1963, vol. 82, no. 13, s. 32

Mystery Ship. *TIME*, 8. 11. 1963, vol. 82, no. 19, s. 36, 37

Rok 1964

Wooden Anniversary. *TIME*, 10. 1. 1964, vol. 83, no. 2, s. 13

Fidel in Wonderland. *TIME*, 24. 1. 1964, vol. 83, no. 4, s. 18, 19

End of the Water War. *TIME*, 28. 2. 1964, vol. 83, no. 9, s. 25

White Elephants on Parade. *TIME*, 6. 3. 1964, vol. 83, no. 10, s. 30

Deadly Witness. *TIME*, 10. 4. 1964, vol. 83, no. 15, s. 28

Rockets with Bears. *TIME*, 1. 5. 1964, vol. 83, no. 18, s. 31

- SAM's Song. *TIME*, 8. 5. 1964, vol. 83, no. 19, s. 31
- Anything going happen on May 20?. *TIME*, 15. 5. 1964, vol. 83, no. 20, s. 22
- Something is moving. *TIME*, 22. 5. 1964, vol. 83, no. 21, s. 32
- War of Nerves. *TIME*, 29. 5. 1964, vol. 83, no. 22, s. 28, 29
- Can't anyone here play this Game?. *TIME*, 12. 6. 1964, vol. 83, no. 24, s. 30
- The Bitter Family. *TIME*, 10. 7. 1964, vol. 84, no. 2, s. 32
- Friendly Fidel. *TIME*, 17. 7. 1964, vol. 84, no. 3, s. 33
- Stop and Stop Now!. *TIME*, 31. 7. 1964, vol. 84, no. 5, s. 26
- On with the Show. *TIME*, 7. 8. 1964, vol. 84, no. 6, s. 26
- View from Havana. *TIME*, 14. 8. 1964, vol. 84, no. 7, s. 34
- Big Eyes, Small Pocketbook. *TIME*, 4. 9. 1964, vol. 84, no. 10, s. 26
- Pulling the Tail. *TIME*, 11. 9. 1964, vol. 84, no. 11, s. 30
- Phantom Raiders. *TIME*, 25. 9. 1964, vol. 84, no. 13, s. 36
- Hot Enemies & Cool Friends. *TIME*, 18. 12. 1964, vol. 84, no. 25, s. 34

Rok 1965

- Money from Moscow. *TIME*, 8. 1. 1965, vol. 85, no. 2, s. 20
- Barking at Big Brother. *TIME*, 15. 1. 1965, vol. 85, no. 3, s. 29
- Down with the Old Guard. *TIME*, 26. 2. 1965, vol. 85, no. 9, s. 36
- Exporter of Communism. *TIME*, 6. 8. 1965, vol. 86, no. 6, s. 30
- Exiles. *TIME*, 20. 8. 1965, vol. 86, no. 8, s. 31
- Lay Those Rifles Down, Boys. *TIME*, 3. 9. 1965, vol. 86, no. 10, s. 31
- Talk of Growing Unrest!!. *TIME*, 10. 9. 1965, vol. 86, no. 11, s. 33
- The Petrified Forest. *TIME*, 8. 10. 1965, vol. 86, no. 15, s. 26 – 30
- Farewell Rear Hearts. *TIME*, 15. 10. 1965, vol. 86, no. 16, s. 30
- And Now by Air. *TIME*, 5. 11. 1965, vol. 86, no. 19, s. 44
- More Mosquito Bites. *TIME*, 26. 11. 1965, vol. 86, no. 22, s. 28, 33
- Exodus by Air. *TIME*, 10. 12. 1965, vol. 86, no. 24, s. 30
- Full Seats & Cruel Promise. *TIME*, 31. 12. 1965, vol. 86, no. 27, s. 22

Rok 1966

Half the fun. *TIME*, 14. 1. 1966, vol. 87, no. 2, s. 33

Down with Imperialism. *TIME*, 18. 2. 1966, vol. 87, no. 7, s. 29

A Puritan in Havana. *TIME*, 25. 3. 1966, vol. 87, no. 12, s. 37

The Freedom Flood. *TIME*, 1. 4. 1966, vol. 87, no. 13, s. 22

Do It Yourself Air Lift. *TIME*, 8. 4. 1966, vol. 87, no. 14, s. 28

Sugar Blues. *TIME*, 15. 4. 1966, vol. 87, no. 15, s. 44

A Captive in Church. *TIME*, 22. 4. 1966, vol. 87, no. 16, s. 24 – 25

Recipe for Crisis. *TIME*, 10. 6. 1966, vol. 87, no. 23, s. 25

Semper Fidels?. *TIME*, 24. 6. 1966, vol. 87, no. 25, s. 26

Rok 1967

Castro's Targets. *TIME*, 19. 5. 1967, vol. 89, no. 20, s. 28

Split Level Subversion. *TIME*, 4. 8. 1967, vol. 90, no. 5, s. 28, 29

Elusive Guerrilla. *TIME*, 29. 9. 1967, vol. 90, no. 13, s. 20

Split Level Subversion. *TIME*, 4. 8. 1967, vol. 90, no. 5, s. 28, 29

Rok 1968

A Time for Diversion. *TIME*, 19. 1. 1968, vol. 91, no. 3, s. 26

Deeping Split with Russia. *TIME*, 9. 2. 1968, vol. 91, no. 6, s. 27, 28

The Julio Incident. *TIME*, 8. 3. 1968, vol. 91, no. 10, s. 34, 35

What a Way to Go. *TIME*, 22. 3. 1968, vol. 91, no. 12, s. 32

End of the Capitalists. *TIME*, 19. 4. 1968, vol. 91, no. 16, s. 34

Fidel's New People. *TIME*, 2. 8. 1968, vol. 92, no. 5, s. 23, 24

Rok 1969

Cuba: Ten Years of Castro. *TIME*, 10. 1. 1969, vol. 93, no. 2, s. 23, 24

Freedom Riders. *TIME*, 17. 1. 1969, vol. 93, no. 3, s. 27

Christmas in July. *TIME*, 7. 11. 1969, vol. 94, no. 19, s. 32

Rok 1970

The Sub of Cienfuegos. *TIME*, 28. 12. 1970, vol. 96, no. 26, s. 20, 21

Rok 1971

When Friends Fall Out. *TIME*, 24. 5. 1971, vol. 97, no. 20, s. 24, 25

End of The Freedom Flight. *TIME*, 13. 9. 1971, vol. 98, no. 11, s. 19

A Sooter in Havana. *TIME*, 8. 11. 1971, vol. 98, no. 19, s. 22, 23

Attack in the Caribbean. *TIME*, 27. 12. 1971, vol. 98, no. 26, s. 14, 15

Rok 1974

Emerging from Quarantin. *TIME*, 2. 9. 1974, vol. 104, no. 10, s. 20

A Curios Style of Socialism. *TIME*, 14. 10. 1974, vol. 104, no. 16, s. 32, 37

Rok 1975

Crack in the Boycott. *TIME*, 1. 9. 1975, vol. 106, no. 9, s. 15

Rok 1976

Havana Jamboree. *TIME*, 5. 1. 1976, vol. 107, no. 1, s. 15

The Old Couple. *TIME*, 9. 2. 1976, vol. 107, no. 6, s. 20

Rok 1977

Cubans, Cubans Everywhere. *TIME*, 28. 3. 1977, vol. 109, no. 13, s. 19

Good Neighbours Mean Good Business. *TIME*, 2. 5. 1977, vol. 109, no. 18, s. 23

Waiting for that Yankee Dollar. *TIME*, 9. 5. 1977, vol. 109, no. 19, s. 19 – 20

Rok 1978

Comarade Fidel Wants You. *TIME*, 10. 7. 1978, vol. 112, no. 2, s. 8 – 10

Flogging the U. S. Onece More. *TIME*, 14. 8. 1978, vol. 112, no. 7, s. 20

Letting go. *TIME*, 4. 12. 1978, vol. 112, no. 23, s. 40

Rok 1979

The Storm over Cuba. *TIME*, 17. 9. 1979, vol. 114, no. 12, s. 10 – 21

Castro's Showpiece summit. *TIME*, 17. 9. 1979, vol. 114, no. 12, s. 10 – 21

Search for a Way Out. *TIME*, 8. 10. 1979, vol. 114, no. 15, s. 12 – 13

Rebel's Rousing Return. *TIME*, 22. 10. 1979, vol. 114, no. 17, s. 34 – 35

Rok 1980

An Island of Indoctrination. *TIME*, 18. 2. 1980, vol. 115, no. 12, s. 10

Fleeing from Fidel's Rule. *TIME*, 21. 4. 1980, vol. 115, no. 16, s. 32

Start of a Mass Exodus. *TIME*, 28. 4. 1980, vol. 115, no. 18, s. 20

Voyage from Cuba. *TIME*, 5. 5. 1980, vol. 115, no. 18, s. 32 – 34

The Flotilla Grows. *TIME*, 12. 5. 1980, vol. 115, no. 19, s. 38 - 40

Escape from Bedlam and Boredom. *TIME*, 12. 5. 1980, vol. 115, no. 19, s. 38 – 40

Havana Bound. *TIME*, 25. 8. 1980, vol. 116, no. 8, s. 38

Rok 1981

We Were Poor in Cuba, but.... [online]. Time: 18. 5. 1981. [cit.30. července 2008]

Dostupné na WWW:

<http://www.time.com/time/magazine/article/0,9171,951664,00.html>

Miami's Agony. [online]. Time: 12. 10. 1981 [cit.30. července 2008] Dostupné na

WWW: <http://www.time.com/time/magazine/article/0,9171,924898,00.html>

Rok 1982

Have a Pleasant Stay. *TIME*, 16. 8. 1982, vol. 120, no. 7, s. 25

Rok 1983

The New Ellis Island. *TIME*, 13. 6. 1983, vol. 121, no. 24, s. 10 – 17

Inside Castro's Prisons. *TIME*, 15. 8. 1983, vol. 122, no. 7, s. 12 – 14

Working Hard Against an Image.. [online]. Time: 12. 9. 1983 [cit.30. července 2008]

Dostupné na WWW: <http://www.time.com/time/magazine/article/0,9171,926177,00.html>

Rok 1984

Refugees: Confined in the Land of the Free. [online]. Time: 12. 11. 1984. [cit.30. července 2008]

Dostupné

na

WWW:

<http://www.time.com/time/magazine/article/0,9171,926925,00.html>

Rok 1985

Immigrants. *TIME*, 8. 7. 1985, vol. 126, no. 1, s. 16 – 27

A Melding of Cultures. *TIME*, 8. 7. 1985, vol. 126, no. 1, s. 28 – 31

Rok 1987

We Are the Abandoned Ones.. [online]. Time: 7. 12. 1987. [cit.30. července 2008] Dostupné

na WWW: <http://www.time.com/time/magazine/article/0,9171,966112,00.html>

6. 2. Literatura

ČLÁNKY:

FERNANDEZ, G. A. *The Freedom Flotilla: A Legitimacy Crisis of Cuban Socialism?* [online]. School of International Studies, University of Miami: Journal of Interamerican Studies and World Affairs, vol. 24., No. 2, May 1982 - [cit. 9/7/2008]. Dostupné na WWW: <http://www.jstor.org/stable/165559>.

MESA-LAGO, C. *The Revolutionary offensive* [online]. [cit. 5. října 2008]. Dostupné na WWW: <http://www.springerlink.com/content/h5090500u1mg3q63/fulltext.pdf?page=1>

PEDREZA-BAILEY, S. *Cuba's Exiles: Portrait of a Refugee Migration* [online]. The Center for Migration Studies of New York (USA): International Migration Review, vol. 19., No. 1, Spring 1985 - [cit. 9/7/2008]. Dostupné na WWW: <http://www.jstor.org/stable/2545654>.

WALSH, B. *Cuban Refugee Children* [online]. University of Miami (USA) : School of International Studies, Jul. – Oct., 1971 - [cit. 9/7/2008]. Dostupné na WWW: <http://www.jstor.org/stable/174929>.

KNIHY:

GOTT, R. *Cuba: A New History*. London: Yale University Press, 2004. Přel. KUNC, JOSEF. *Kuba Nové dějiny*. 1. vyd. Praha: BBart, 2005. ISBN 80-7341-678-6

CONDE, Y. M. *Operation Pedro Pan: The untold exodus of 14, 000 Cuban Children* [online]. New York : Hardback Published, 1999 [cit. 5. října 2008]. Dostupné na WWW: http://books.google.cz/books?id=FsXg7uNul5YC&pg=PA195&lpg=PA195&dq=antonio+maceo+brigade&source=bl&ots=lZrQMF_mjl&sig=SJrSUGrmwT8ZpevJUCuOQcCNdpw&hl=cs&ei=cgF3SpHmJNKssgbWwan9BA&sa=X&oi=book_result&ct=result&resnum=8#v=onepage&q=antonio%20maceo%20brigade&f=false.

FERNÁNDEZ, G. A. *The Mariel Exodus: Twenty years later. A Study on the Politics of Stigma and a Research Bibliography*. 1. vyd. Miami: Ediciones Universal, 2002. ISBN 0-

89729-821-7.

GARCIA, M. C., *Havana USA: Cuban Exiles and Cuban Americans in South Florida, 1959-1994* [online]. Berkley, Los Angeles: University of California Press, 1996 [cit. 5. října 2008]. Dostupné na WWW: http://books.google.cz/books?id=2EvTZIwh7sIC&printsec=frontcover&dq=antonio+maceo+brigade&source=gb_ssimilarbooks_s&cad=1#v=onepage&q=&f=false.

Handbook of Hispanic Cultures in the United States. Literature and Art. Huston: Arte Público Press, University of Houston, 1994. ISBN 1-55885-074-0.

Handbook of Hispanic Cultures in the United States. History. Huston: Arte Público Press, University of Houston, 1994. ISBN 1-55885-074-0.

Handbook of Hispanic Cultures in the United States. Sociology. Huston: Arte Público Press, University of Houston, 1994. ISBN 1-55885-101-1.

Handbook of Hispanic Cultures in the United States. Antropology. Huston: Arte Público Press, University of Houston, 1994. ISBN 1-55885-102.

HOROWITZ, I. L., SUCHLICKI, J. *Cuban communism.* [online]. Transaction : USA, 1988. ISBN – O-7658-0456-5 - [cit. 14/7/2009]. Dostupné na WWW: http://books.google.cz/books?id=aHs4UOBb7gAC&pg=PA497&lpg=PA497&dq=e.+f.+kunz+exile&source=bl&ots=HkzApeAUCw&sig=Hgi_Zz8tslAdx7sTclbxLfcEXH8&hl=cs&ei=92mRSqv1JsL_QbThLyqAg&sa=X&oi=book_resu&it&ct=result&resnum=5#v=onepage&q=e.%20f.%20kunz%20exile&f=false

LEVI, D. E., MASUD-PILOTO, F. R. *From Welcomed Exiles to Illegal Immigrants: Cuban Migration to the U. S., 1959 - 1995* [online]. Maryland: Rowman & Littlefield Publishers, 1996 [cit. 5. října 2008]. Dostupné na WWW: http://books.google.cz/books?id=BtBw9YHa244C&pg=PA83&lpg=PA83&dq=camarioca+flotilla&source=bl&ots=NksEEbFuoV&sig=nqAl2At5kSLKCvgcRL0IJuINNIE&hl=cs&ei=GQVOSvDGF9KF_AaKz7moBQ&sa=X&oi=book_resu&it&ct=result&resnum=1#v=onepage&q=camarioca%20flotilla&f=false

LEVIN, R. M., MOISES ASIS, F. R. *Cuban Miami* [online]. Piscataway: Rutgers University Press, 2000 [cit. 5. října 2008]. Dostupné na WWW: http://books.google.cz/books?id=c-Xd8-WKaDQC&printsec=frontcover&dq=antonio+maceo+brigade&source=gb_ssimilarbooks_s&cad=1#v=onepage&q=&f=false

OPATRNY, JOSEF. Kuba. 1. Vyd. Praha: Libri, 2002. ISBN 80-7277-089-6

PEDRAZA, S. *Political disaffection in Cuba's revolution and exodus* [online]. New York : Cambridge University Press, 2007 [cit. 5. října 2008]. Dostupné na WWW: <http://books.google.com/books?id=QCSJ61F4j34C&pg=PA151&dq=The+Mariel+Exodus&ei=uos3SofDCZiCyAS404mfBg&hl=cs#v=onepage&q=&f=false>.

PÉREZ, L. A. *Cuba and the United States: Ties of Singular Intimacy*. 3. vyd. Athens, Georgia: The University of Georgia Press, 2003. ISBN 0-8203-2483-3.

POLIŠENSKÝ, J. A KOL. Dějiny Latinské Ameriky. 1. vyd. Praha: Svoboda, 1979

TRENTO, A. Castro e Cuba. Firenze-Milan: Giunti a Casterman, 2003. Přel. CHALUPSKÁ, GABRIELA. Castro a Kuba. 1. Vyd. Praha: Levné knihy KMa, 2006. ISBN 80-7309-345-6

Přílohy

1. Komiksové ztvárnění historie kubánské emigrace od José M. Varela.
 Zdroj: LEVIN, R. M., MOISES ASIS, F. R. *Cuban Miami* [online]. Piscataway: Rutgers University Press, 2000 [cit. 5. října 2008]. Dostupné na WWW: http://books.google.cz/books?id=c-Xd8-WKaDQC&printsec=frontcover&dq=antonio+maceo+brigade&source=gbs_similarbooks_s&cad=1#v=onepage&q=&f=false

2. Plakát k filmu Scarface inspirovaného problematikou Marielitos.

Zdroj: <http://upload.wikimedia.org/wikipedia/en/5/5c/Scarface.jpg>

